

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Yüz sekizinci Birleşim

14. VII. 1953 Salı

İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	630	
2. — Havale edilen kâğıtlar	630	
3. — Yoklama	631	
4. — Başkanlık Divanının Kamutaya sunuşları	631	
1. — Amasya Mebusu Cevdet Topçu'nun öldüğüne dair Başvekâlet tezkeresi (3/506)	631	
2. — Çankırı Mebusu Kâzım Aarar'ın, Çankırı, Kastamonu ve Bolu havalisinde 1951 yılında vukua gelen yer depreminde evleri yıkılan veya oturulamıyacak hale gelen vatandaşlara yardım yapılması hakkındaki kanun teklifinin gündeme alınmasına dair önergesi (4/369, 2/333)	631	638
5. — Görüşülen işler	638	
1. — İstanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girilmesi hakkında kanun lâyihası ve Bayındırlık, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/581)	638	643,644,645,648,655,658
2. — İstanbul Adalet binası inşası için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girilmesi hakkındaki 5038 sayılı Kanunda de-		
ğişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası ve Bayındırlık, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/560)		643,644,645,648,659:662
3. — Devlet Hayyolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girilmesi hakkında kanun lâyihası ve Ulaştırma ve Bütçe komisyonları raporları (1/633)		643:644,646,646,648,663:666
4. — Bingöl Mebusu Feridun Fikri Düğünsel'in, Jandarma Efradı Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi ve İçişleri Millî Savunma ve Bütçe komisyonları raporları (2/498)		644:648
5. — Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ile Gaziantep Mebusu Süleyman Kuranel ve Niğde Mebusu Asım Doğanay'ın Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Bayındırlık, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/460, 2/448)		648:654

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci Oturum

Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Topkapı Sarayı Müzesiyle diğer müzelerimizdeki bâzı tarihî eserlerin Paris'te bir sergide teşhir edilmek üzere Fransa'ya gönderilmesi kararına dair Başvekilden ve Merkez Valiliği kadrosuna ve Emniyet Genel Müdürlüğünün vekâleten idare edilmesinin sebebine dair İçişleri Vekilinden sözlü soruları, talebi üzerine geri verildi.

Gündemdeki kanun teklif ve tasarılarının sorulardan önce görüşülmesi, kabul olundu.

İstanbul Üniversitesi 1953 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına;

1953 yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/1) ve A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılmasına;

1953 Malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (R) cetvelinde değişiklik yapılmasına;

Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasının Türkiye Sanayi Kalkınma Bankasına açacağı kredilere kefalet edilmesi ve bu hususta Garantî Anlaşmaları akdi zımında Hükümete salâhiyet itasına dair kanunlar, kabul edildi.

Türkiye Emlâk Kredi Bankası hakkındaki 4947 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve 5228 sayılı Bina Yapımını Teşvik Kanununun bâzı maddelerinin kaldırılması hak-

kındaki kanun lâyihasının maddeleri üzerinde görüşüldü.

Öğleden sonra saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime ara verildi.

İkinci Oturum

Türkiye Emlâk Kredi Bankası hakkındaki 4947 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve 5228 sayılı Bina Yapımını Teşvik Kanununun bâzı maddelerinin kaldırılmasına;

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesine dair kanunda tadilat yapılmasına;

Askerlerin zat işlerine taallük eden dâvaların tetkik ve muhakeme usulü hakkındaki 3410 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair olan kanunlar kabul olundu.

Türkiye Cumhuriyeti Posta Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluş Kanunu kabul edildi.

14 . VII . 1953 Salı günü saat 10 da toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Reisvekili
Kayseri Mebusu
F. Apaydın

Kâtip
Kayseri Mebusu
İ. Kirazoğlu

Kâtip
Rize Mebusu
A. Morgül

Sorular

Yazılı soru

Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, köy enstitüsü mezunu öğretmenlere askerlik hizmeti es-

nasında ücret verilip verilmeyeceğine dair yazılı soru önergesi, Millî Eğitim Vekâletine gönderilmiştir. (6/1146)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Lâyhalar

1. — Köy Kanununa bâzı maddeler eklenmesine ve 46 nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanunun bâzı maddelerinin kaldırılmasına dair 5672 sayılı Kanunun 5998 sayılı Kanunla tadil edilen geçici maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası (1/639) (İçişleri Komisyonuna)

2. — Sürekli görevle yabancı memleketlerde bulunan memurların aylıkları hakkındaki Kanunun birinci maddesinde değişiklik yapıl-

masına dair kanun lâyihası (1/638) (Dışişleri ve Bütçe komisyonlarına)

Rapor

3. — Kocaeli Mebusu Ekrem Alican ve 34 arkadaşının, Şeker fabrikalarına bahşolunan imtiyazat ve muafiyat hakkındaki 601 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Ekonomi, Gümrük ve Tekel, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/512) (Gündeme).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 10,10

REİS — Reisvekili Muzaffer Kurbasoğlu

KÂTIPLER : Ömer Mart (Çanakkale), İhsan Gülez (Bolu)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapılacaktır.

(Afyon Karahisar mebuslarından Kütahya

mebuslarına kadar yoklama yapıldı)

REİS — Birleşimi açıyorum.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ KAMUTAYA SUNUŞLARI

1. — *Amasya Mebusu Cevdet Topcu'nun öldüğüne dair Başvekâlet tezkeresi (3/506)*

REİS — Tezkereyi okutuyorum.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Amasya Mebusu Cevdet Topcu'nun 15 . VI .
1953 tarihinde öldüğü, İçişleri Vekâletinden alınan 27 . VI . 1953 tarih ve 23302-64/6948 sayılı tezkerede bildirilmiştir.

Teessürle arz ederim.

Başvekil

Adnan Menderes

REİS — Arkadaşımızın ruhunu taziz için iki dakika ihtiram vakfesine davet ediyordm.

(Ayakta iki dakika ihtiram vakfesi yapılmıştır)

2. — *Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, Çankırı, Kastamonu ve Bolu havalisinde 1951 yılında vukua gelen yer depreminde evleri yıkılan veya oturulamıyacak hale gelen vatandaşlara yardım yapılması hakkındaki kanun teklifinin gündeme alınmasına dair önergesi (4/369, 2/333)*

REİS — Önergeyi okutuyorum.

13 . VII . 1953

T. B. M. Meclisi Reisliğine

Çankırı, Kastamonu ve Bolu illerine, vukua gelen yer sarsıntısı dolayısıyla yapılacak yardım dair teklif ettiğim kanun, Bayındırlık ve Maliye komisyonlarından çıkararak havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi edildi. Bütçe Komisyonumuzun faaliyeti malûmdur. Geceli

gündüzlü hummalı faaliyete rağmen yetişememektedir.

Deprem gibi çok âcil bir mevzuda iki sene önce felâkete uğriyanların hâlâ imdadına yetişememek cidden hazin ve elem verici bir hâdisedir. Bu gecikmenin vatandaş üzerinde bırakacağı menfi tesire ve Hükümetin yapacağı yardıma intizaren senelerdir barakalarda ikametinin vehametine Yüksek Meclisin müsamaha edemeyeceğini dikkate alarak kanun teklifimin gündeme alınmasına, öncelik ve ivedilikle müzakeresine müsaade edilmek suretiyle pek geç kalmış bir atıfetin yakınlaşan kış mevsiminden evvel gösterilmesini rica ve teklif ederim.

Çankırı Mebusu

Kâzım Arar

REİS — Bütçe Komisyonu Sözcüsü Hâdi Hüsman, buyurun.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım; Kâzım Arar arkadaşımızın teklifi 18 . I . 1952 tarihinde Yüksek Başkanlığa tevdi edilmiş, aynı mahiyette Erzurum bölgesinde vukua gelen zelzeleden zarar görenler hakkında gerekirse yardım yapılması hakkında bir kanun tasarısı da başka bir arkadaşımız tarafından yine Yüksek Başkanlığa sunulmuştur. Her iki tasarı evvelâ Bayındırlık Komisyonuna tevdi olunmuş, fakat böyle mahal zikredilerek yardım yapılması için kanun çıkarılmasını komisyon muvafık görmemiş, bunların yerine umumi mahiyette zelzele vukuu halinde zarar görenlere yardım yapılması hakkında Hükümete salâhiyet verilmesine dair ve iki teklifin tevhidini

suretiyle kendisi bir tasarı hazırlamıştır.

Bayındırlık komisyonu raporunun 20 . VI . 1952 tarihinde yani beş ay sonra Maliye Komisyonuna verilmiştir. Maliye Komisyonunun raporunu bendeniz tetkik ettim. Diyor ki, Hükümet Bayındırlık Komisyonunun düşündüğü gibi devamlı mahiyet taşıyacak ve zelzele vukuu halinde o mntakalarda zarar görenlerin her türlü ihtiyaçlarını karşılayacak olan bir tasarıyı hazırlamıştır. ve Büyük Millet Meclisine tevdi etmek üzeredir.

Burada teferruatını arzetmiyeyim. 15 - 20 milyonluk bir fon tesis ediliyor. Alâkâlıların borçlanmak kısmen de yardım suretiyle bina ihtiyaçlarının temini cihetine gidiliyor. Maliye Komisyonu işin prensibine taraftar bulunmakla beraber bu esbabı mucibe ile teklifleri ittifakla reddetmiş ve bunları bir ay evvel komisyonumuza göndermiştir. Bütçe Komisyonu, malûmunuz olduğu veçhile 1 Teşrinisaniden bugüne kadar (Çarşamba, pazar, tatil, kış tatili dâhil olduğu halde) 252 gün mevcut iken 215 toplantı yapmıştır.

Bunun içinde Pazar ve tatil günleri de dâhildir. 124 iş intaç etmiştir. Bu rakamın içerisinde 1953 yılı Bütçe lâyihası sadece tek rakam olarak dâhildir. Yüksek malûmunuz olduğu üzere yalnız bütçe lâyihası üzerinde iki ay müzakere devam etmiştir. Bu itibarla Yüksek Heyetinize bu tekliflerin henüz komisyonumuzca tetkikına imkân ve fırsat bulamadığımızı arz etmek isterim.

Bayındırlık Komisyonunca umumi mahiyet verilen, hakikaten mntakavi ihtiyaçları değil, bütün memleket ihtiyaçlarını içine alan ve zelzeleden vukua gelen zararları önlemeyi istihdaf eden bir lâyihaın Bütçe Komisyonunda görüşülmeden, esasları tesbit edilmeden Yüksek Heyetinize müzakere edilmesini komisyon adına bendeniz doğru bulmamaktayım. Binaenaleyh her iki teklifi normal yollardan muameleye tâbi tutularak; Bütçe Komisyonunda müzakeresinden sonra Yüksek Heyetinize arzına müsaade buyurulmasını komisyon adına arz ve istirham etmekteyim. (Doğru sesleri).

KÂZİM ARAR (Çankırı) — Muhterem arkadaşlar, Parlâmento tarihinde hiçbir zaman raslamadığım ve deprem gibi büyük bir felâketi ilgilendiren kanunu iki yıl geciktirdikten sonra, bugün gündemde bulunan Opera bi-

nasının 10 milyonluk yardımının yanında, Bütçe Komisyonunun sayın Sözcüsü Hâdi Hüsman'ın nasıl bir maksada ve nasıl bir düşünceye sahip olarak buradan bu kanunun yeniden gecikmesini teklif edebildiğini bir türlü anlayamadım. Bütçe Komisyonunu dün takdirle andım, evvelki konuşmalarım da takdirle anmıştım; hakikaten çok mahmul, çok güzel çalışan bir komisyon; bütün Meclis komisyonlarına muadil bir komisyon. Fakat eğer Bütçe Komisyonu biraz daha hassasiyet gösterseydi deprem gibi bir felâket kanununu ivediliğe lüzum görmeksizin tercihan ve takdimen alır müzakere ederdi. Benim bu müsamahalı beyanım karşısında Bütçe Komisyonu Sözcüsü âdeta Hükümetin müdafii olarak çıkıyor, normal hâdiseler gibi müzakere edilsin, diyor. Bu kanun çıkarılmıyacaksa, bunu anlayalım.. Kim dikiliyor karşımıza? Hükümet biraz evvel, Hâdi Hüsman arkadaşımızın söylediği gibi, devamlı olarak karşımıza çıktı, ben geliyorum, dedi. Gelmedi, tıpkı teşkilât kanunları gibi. Senelerce intizar ettik, gelmedi. Bir taraftan gelmiyor, diğer taraftan da iki yıl önce vukua gelen yer depremi felâketine uğrıyan vatandaşların yardımına koşmuyor. Arzedeyim, bu kanunu teklif etmemize âmil olan Hükümetin kendisidir. Dün bir nebze temas ettiğim, âdil bir tatbikat, âdil bir tevziat mevcut olsaydı bu kanun teklifimi buraya getirmeyecektim muhterem arkadaşlarım.

Misal; Çankırı'da, dün rakam verdim, 16 568 samanlık, ahır, ev, resmî, gayriresmî bütün binalar yıkılmış, bunun içerisinde ağır hasar göre 2 900 binamız var. Bu ağır hasardan kastedilen mâna yıkılan veya oturulamıyacak hâle gelen binalardır. Bizim Çankırı'da hafif hasara 75, ağır hasara (150) lira verirken Heyeti Vekile âzalarının intihap dairelerinde vukubulan depremlerde biner lira verilmiştir. İşte Çanakka- le, işte Balıkesir. Ben hiçbir zaman oralarda zarar gören vatandaşlarımız için bu miktarı çok görmüyorum. Hattâ azdır bile. Fakat ieraatın adaletsizliğine bir misal olarak söylüyorum. Kendi intihap dairelerine taallûk eden bir hususta nüfuz süüistimaline bir misaldir. Net olarak nüfuz süüistimalidir. Yine Hükümet kanun istihsaline lüzum kalmadan dilediği kadar diğer mahallere para tevzi ederken bizim karşımıza kanun ihtiyacı ile çıkıyor: Ret, ret, ret. Bu ne biçim

sey arkadaşlarım?. Siz de benim yerimde olsanız bağırdığınız bu adaletsizliği izhar için.

REİS — Kâzım Bey lütfen mevzu içinde konuşunuz.

KÂZIM ARAR (Devamla) — Bir Hükümet âtîfetine ihtiyacımız yok arkadaşlar. Hükümet, kendisine tevdi edilmiş olan kanunları, kendisine emanet edildiği şekilde ve yine mevzuat içinde yürütmeye taksim ve tevzi etmeye yetkilidir. Dilenecek değiliz. İki senedir bekliyoruz. Yalnız gidip şahsan abıru dökmüyoruz. Bunu Meclis kanalı ile getirmekte ısrar ettiğimiz için iş bu hale geldi.

Muhterem arkadaşlarım, bu bir opera binasına verilmek istenen 10 milyonluk Ödenek Kanunu değildir. Ben Bütçe Komisyonunun işleri yetiştiremediğine kaniim, bunu kabul ediyorum, fakat Hâdi Hüsman arkadaşımın, bu işi bu şekilde müdafaa ederek normal şekilde müzakeresi yolundaki kanaatinin ne insani ve ne de başka şekilde izahını yapamıyorum. Mâruzatım, eğer bu kanun teklifini gündeme almak lütfunda bulunursanız üç vilâyet : Çankırı, Kastamonu, Bolu vilâyetleri Bayındırlık Komisyonunun 1950 senesinden veya Meclisin kabul edeceği tarihten bu yana vukubulmuş yer depremlerinden faydalanmamış vatandaşların ayrı ayrı kanunlarla haklarını korumamak ve bir kanunla korumak için hüküm koymuştur. Her ne kadar Hâdi Hüsman arkadaşımız bu yardımın doğru olmayacağını söylediler ve Maliye Komisyonu da derpiş etti dediler.

Lâkin Maliye Komisyonu Hükümeti iki üç ay bekledi, kanun teklifine intizaren bu işi reddetti. Esbabı mucibeyi zayıf bulmaması için de bazı sebepler ilâve etti. Esas konu o değildir. Hükümetten bugüne kadar Meclisi Âliye gelen her türlü yardım geri gitmemiştir. Bunu Çankırı'nın bir bahtsızlığı ve şanssızlığı addederim. Bayındırlık Bakanı Kemal Zeytinoglu, o zamanki İçişleri Bakanı Halil Özyöryk'le deprem bölgesi yerine geldikleri zaman Bayındırlık Bakanı aynen şu cümleleri kullanmıştı: Üzülmeyin vatandaşlar, İstiraplarınızı kısa bir zamanda dindireceğiz, evlerinizi yapacağız. Demokrat Partinin bu derece katıyet ifade ederek yapmış olduğu açık va'din bugüne kadar tahakkuk ettirilememesinden mesul yine bizleriz. İstirham ediyorum, gündeme alalım. Bayındırlık ve Bütçe Komisyonu sözcüleri ivedilik teklifini takabbül

buyursunlar, Bu kanun çıksın. Geçmişe ait, iki sene evvel vukua gelen depreme ait bir yardımın gelecek Devreye bırakılmasının hangi mantıka uygun olduğunu sizler takdir buyurun. Çok rica ederim, bu derece elem verici hâdiseleri serin kanlılıkla karşılamak suretiyle bizleri daha fazla ıstırap içinde bırakmayınız. Onun için evvelâ tasarının gündeme alınmasını ve sonra komisyon veya Hükümetin öncelik ve ivedilik teklifinde bulunarak tasarının bu günlerde kanunlaşmasını temin buyurunuz. İstirhamım budur.

BAYINDIRLIK KOMİSYONU REİSİ SÜLEYMAN KURANEL (Gaziantep) — Arkadaşlar; deprem bölgesini, komisyon olarak geçmiş, köylerini ve şehirlerini görmüş bir arkadaşınız sıfatıyla şunu arz etmek isterim ki, buradaki perişan vaziyet hakikaten yürekler acıdır. Vatandaşlar hâlâ birçok müşkülât içinde çadırlarda oturmaktadırlar.

Erzurum Çankırı ve Bolu zelzele bölgelerine ait bir teklif bundan bir sene evvele kadar komisyonumuza gelmişti. Komisyon olarak kanunlar çıkarılmasını doğru bulmadık. Yurt çapında bir kanun çıkarılması için ilgililerden ricada bulunduk. Fakat uzun zaman bu isteğimiz yerine getirilemedi. Bunun üzerine Erzurum, Bolu ve Çankırı depreminde zarar gören vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamak üzere gelen kanun teklifini bazı tadillerle komisyonumuzla ittifakla kabul etmiştir.

Aradan bir sene gibi bir zaman geçtiği halde hâlâ bu kanunun diğer komisyonlardan geçmiyerek B. M. Meclisine inital etmemesini hakikaten üzüntü ile karşılarız. Çünkü deprem felâketi, Allah kimsenin başına vermesin ve yurdumuzu bunlardan korusun, diğer işlerden çok acıdır. Bunun acısını son defa olarak Balıkesir ve Çanakale'ye uğrıyan arkadaşlarımız ve o bölgenin milletvekilleri yakinen görmüşlerdir. Ben de komisyon olarak müsaadenizle bunun gündeme alınmasını ve ivedilikle görüşülmesini rica ve teklif ediyorum. (Alkışlar)

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Arkadaşlar, Kâzım Arar'ın teklifine mevzu ittihaz ettiği depremden zarar görenlere bir an evvel yardım yapılması hususunun, teklifinin derhal gündeme alınmasına ben de taraftarım. Ancak Sayın arkadaşımızın burada bunun gündeme alınması için ileri sürdüğü sebepler ara-

sında yaptığı bir mukayeseye dokunmak ve böyle bir mukayese yapmasına lüzum olmadığını belirterek sözlerime devam edeceğim.

Operayı küçük bir iş, lüzumsuz bir iş gibi; bir oyun yeri gibi mütalâa etmesine ve mukayesesini ona göre yapmasına ben akıl erdiremedim. Birbirleriyle alâkası olmayan meseleler bunlar..(Operanın üniversite gibi bir kültür mektebi olduğuna inananlardan olduğum için onu diğer lüzumlu işlere tercih edip etmemek hususunda mukayeseyi dahi uygun bulmadım. İki si de tamamen ayrı işlerdir.

Bu mütalâayı arzettikten sonra, depremden zarar gören yerlere yardım için Bayındırlık Komisyonunun Sayın Reisinin söylediklerini bendeniz de vârit görüyor ve teklifin gündeme alınmasını bilhassa rica ediyorum.

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, Bütçe Komisyonunuz bu tasarının aleyhinde değildir. Böyle bir iddia ve beyanda bulunmadım, sözlerimi yanlış anlamışlar.

Bu teklif Bütçe Komisyonuna Mayıs ayında gelmiştir. Evvelce arzettiğim gibi 124 iş çıkarmışsınız, elimizde daha 144 iş vardır. Elbette ki, daha müstacel işleri öne almış bulunuyoruz. Ancak bendeniz bilhassa şu noktaya işaret etmek ve Yüksek Heyetinizin nazarı dikkatini celbetmek isterim : Bu tasarı üzerinde bilhassa Bayındırlık Komisyonunun hazırladığı metin baştan sonuna kadar malî hükümleri ihtiva etmektedir. Böyle bir tasarının Bütçe Komisyonundan geçmeden, Yüksek Heyetinize arz edilmesi elbette ki, doğru olmaz. Nakiz hükümleri, diğer mevzuatla ahenksiz hükümleri ihtiva etmesi mümkündür. Onun için bendenizin ricam, Bütçe Komisyonunca tetkik edilmeden, nitekim Maliye Komisyonu küllünü reddetmiştir, Yüksek Heyetinizde müzakeresine gidilirse eksik ve tetkikatı ikmal edilmemiş ve muvafık olmayan bir lâyihanın müzakeresi yapılmış olacaktır. Bu noktadan müsaadenizi rica ediyorum. Hükümet esasen bize böyle parça parça, perakende hükümler getirmeyip umumi bir zelzele kanunu, yani zelzeleden evvel ve sonra yapılacak işlere ve yardımlara dair hükümleri ihtiva eden bir lâyiha getireceğini, ifade etmiş bulunmaktadır. Erzincan felâketzedelerine yapılacak olan yardıma ait kanunun mazbatasında bu hususa işaret etmiş buluyoruz. Hükümet bir taraftan bu işi ha-

zırlamakta iken, böyle bir lâyiha sevkedilmek üzere iken Bayındırlık Komisyonunun tamamıyla malî hükümleri ihtiva eden metninin Bütçe Komisyonunda tetkik ve müzakere edilmeden Yüksek Heyetinizce müzakeresini komisyonumuz adına doğru görmemekteyiz. Yoksa esasa asla muhalif değiliz.

REİS — Baha Akşit.

BAHA AKŞİT (Denizli) — Muhterem arkadaşlar, ben yüksek huzurlarınızı fazla işgal etmek istemiyorum.

Bundan tam bir sene evvel Bayındırlık Komisyonunda bu teklif konuşulduğu zaman arkadaşlarımız hakikaten yürekleri sızlıyarak, âdeta ağlamaklı olarak bu teklifi yaptıklarını ifade etmişler, oradaki dertlere tercüman olmak istemişlerdir. Bu hava içerisinde biz yardımın kabil olduğu kadar erken yapılabilmesini düşünerek, biraz evvel Bayındırlık Komisyonu Başkanı arkadaşımız Süleyman Kuranel'in ifade ettiği gibi daima âcil imkânlarla derhal vaziyet edebilmek çaresini bulabilmek maksadiyle umumi bir kanun yapılmasını ve bunun getirilmesini istemiştik. Aradan bu kadar uzun bir müddet geçtikten sonra hâlâ orada birçok vatandaşların dertlerinin devasını bulmamanın üzüntü verdiğini ifade etmek mecburiyetindeyim.

Arkadaşlar, Balıkesir, Çanakkale havalesinde vukubulan zelzele dolayısıyla o mntakaları gezdiğimiz zaman, biz hakikaten ağladık, ıstırap duyduk. Gördük ki bir gün evvel yardıma koşmak büyük bir hizmet olacaktır ve tesiri de o nispette fazla olacaktır. Zaten vakit geçmiştir ama hiç olmazsa bu inşaat mevsimini geçirmeden yardımlarına koşmak çok yerinde bir hareket olacaktır. Bu itibarla bendeniz de bunun gündeme alınmasını sizlerden istirham için huzurunuzda çıktım.

REİS — Sinan Tekelioğlu.

SINAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Arkadaşlar, komisyonlar Meclisin birer şubeleridir. Meclis namı hesabına, kendilerine verilen teklif ve tasarıları müzakere eder ve mütalâalarını bir raporla tesbit ederek Meclise getirirler.

Bizde, bugüne kadar, senelerden beri sürüp gelen bir usul vardır, Bütçe Komisyonu âdeta bir Âyan Meclisidir. Hattâ o kadar Âyan Meclisidir ki, ihtisas komisyonlarının bile yapmış

oldukları tasarıları bozar. Kendisi bir tasarı yapar ve Meclis de bu tasarıyı müzakere eder. Halbuki ihtisas komisyonunun yaptığı tasarı ihtisasa müstenittir. Öteki yalnız bütçe ile alâ-kadar olan kısımlarda mütalâa yürütmesi lâzım-gelirken mesleki kısımlarda da yürütür ve biz de Bütçe Komisyonunun kanununu burada çıkarmak mecburiyetinde kalırız.

REİS — Mevzu içinde konuşunuz, Sinan Tekelioğlu.

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Çok rica ederim, müdahale etmeyiniz, konuşayım. Şimdi arkadaşlar, mesele gayet mühimdir. Bundan bir sene evvel bir deprem olmuş, bundan mutazzar olmuş birçok vatandaşlar Hükümetten yardım istemişti. Hükümet inkân dairesinde olan yardımı yapmış, fakat bu yardımla onlar ayaklanamamışlar, kalkınamamışlar. Nihayet arkadaşlar bir kanun yapmışlardır, o kanun senelerden beri komisyonlarda kalmış. Peki senelerden beri komisyonlarda kalan kanun tasarısı dışında o vatandaşların halleri acaba şimdi ne merkezdedir? Hiç şüphe yok ki, ıstırap yalnız çekenler tarafından tadılır. Biraz da bizim ıstırapı tatmamız icabeder. Onun için ben Bütçe Komisyonunun mütalâasına iştirak etmiyorum. Bütçe Komisyonunun da içinde mevcut bulunduğu şu Umumi Heyette bu kanunun müzakere edilerek neticelendirilmesini hepimizden rica ederim. Çünkü ıstırap büyüktür, felâket büyüktür. Yalnız ev yıkılmış değildir, hânümanlar sönmüştür. Bu sönen ocakları yeniden canlandırmak bizim en büyük vazifemizdir. Onun için bunu hattâ en öne alarak derhal çıkarmak bizim için en büyük vazifedir. Meclis tatil olduktan sonra Hükümet kanun getirecektir. Eskiden felâkete uğriyanlar ne olacaktır? O kanunu yeni Meclis kabul etmezse yine kalır. Çok rica ederim, vazife bu Meclisindir, bu devrenindir ve bugünündür. Bunu gündeme alalım da derhal çıkaralım. (Sağdan alkışlar).

REİS — Zeki Erataman.

ZEKİ ERATAMAN (Tekirdağ) — Muhterem arkadaşlar, zamanında felâket görmüş bir şehrin çocuğuyum. Bu kanun zelzeleye uğriyan bölgeler için çıkarılan kanunların ne ilki olacaktır ne de sonucusu, Erzincan'a ait kanun çıkmıştır, Eskişehir felâketine ait hususi bir kanun çıkmıştır. Bugün teklif edilen, Çankırı, Bolu, Kas-

tamonu, Erzurum vilâyetlerimizde vukua gelen deprem felâketzedeleri için lâzımgelen yardımı yapabilme kanunudur.

Biz Hükümetin bu işte gösterdiği alâkayı minnet ve şükranla karşılıyoruz. İdare makamlarının memleket şumul felâketlere vaziyed ederek alâka göstermelerini şükranla karşılıyoruz. Ancak iki sene gibi Büyük Meclisin şefkatini merhametini bekliyen bir kanunu daha fazla uzatmak yerinde olmaz. Hakikaten burada Bütçe Komisyonu arkadaşlarımız bir şey söylemiyorlar. Maliye Komisyonu reddetmiş, Bütçe Komisyonuna da gelmemiş. Biz hakikaten Bütçe Komisyonu arkadaşlarımızın memleket meselelerinde ne kadar hassas olduklarını, ne kadar canü gönülden çalıştıklarını bilen arkadaşlarız. Ben rica ediyorum, bu mesele gündeme alındıktan sonra Bütçe Komisyonu bugün veya yarın bir toplantı yaparak, esasen birkaç maddelik olan bu kanunu görüşsün ve Yüksek Heyetinize getirsin. Büyük Meclisten şefkat bekliyen binlerce vatandaşımızı daha fazla bekletmenin doğru olmayacağına ben de kaniim. Kanunun gündeme alınmasını rica ediyorum.

REİS — Feridun Bey, siz usul hakkında söz istemiştiniz zannedersen, buyurun.

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim işi halletmek esastır. Böyle hayırlı bir iş Yüksek Meclisin huzuruna geldikten sonra, üzerinde bu kadar konuşulduktan sonra bunun tehir edilmesi caiz değildir, Zeki Erataman arkadaşımızın buyurdıkları şekilde gündeme alınır. Aynı zamanda Hükümet mânevi büyük bir mesuliyet taşımakta olduğu için bu işi ele alarak Bütçe Komisyonu ile hemahenk olup, işin taliki icabetmiyecek kısımlarını huzuruza getirip Meclisin Yaz tatilinden evvel intacında büyük hayır vardır. Bunu bırakıp buradan gitmek bizim için azîm vebal olur.

REİS — Bayındırlık Vekili, buyurun.

BAYINDIRLIK VEKİLİ KEMAL ZEYTİN-OĞLU (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlar, Çankırı ve Kastamonu vilâyetlerinde 1951 yılında vukua gelen zelzele âfeti karşısında Hükümetiniz bigâne kalmamıştır. O günden bugüne kadar o mıntakalarda yaşıyan felâketzede vatandaşlarımıza mümkün olan yardımlar yapılmıştır. Hatırladığıma göre nakit olarak yapılan yardım sekiz yüz küsur bin liradır. Ayrıca dört

bin küsur metre küb tomruk da Çankırı'da bulunan hızarlar vasıtasıyla imal ettirilip yine o felâketzede vatandaşlara dağıtılmıştır. Yine dün kabul buyurmuş olduğunuz bir aktarma kanunla 792 nci bölüme yedi milyon küsur lira lütfetmiş bulundunuz. Bu, tabii âfetler karşısında vukua gelen hasarlar karşılığıdır. Ne Balıkesir ve ne de Çankırı'ya tahsis edilmiş bir şekli yoktur. Yedi milyon küsur liradan zelzele, sel, heyelân ve sair tabii âfetlere mâruz kalmış ve kalacak bütün bölgeler istifade edilebilir ve yine ayrıca Hükümetiniz tabii âfetlerden önce ve sonra alınacak tedbirler hakkındaki kanun teklifini Püyük Millet Meclisine takdim etmiş bulunmaktadır. Her mıntaka için ayrı ayrı kanunu mahsuslar çıkarmak bu yoldaki çalışmaları aksatacağı kanaatindeyiz. Bu kanun, yani tabii âfetlerden önce ve sonra alınacak tedbirler hakkındaki kanun tasarısıyla bir fon tesis edilmekte ve bununla da memleketin neresinde olursa olsun husule gelecek tabii âfetler dolayısıyla zarardide olan vatandaşların ihtiyaçları karşılanmaktadır. Bunun için şimdilik 792 nci bölüme ilâve olarak lütfedilen yedi küsur milyon lira ile buralardaki felâketzede vatandaşlara yardımlar yapılmasının kabil olduğunu arz ederim.

KÂZİM ARAR (Çankırı) — Efendim; ben-deniz Sayın Vekilin o zaman İçişleri Vekili Sayın Halil Özyörük ile beraber bulunduğumuz zaman, felâketzede vatandaşlara yapmış oldukları vait ile bugün buradaki konuşmalarını, af buyursunlar, telif edemedim. Bu bir.

İkinci nokta da, her vilâyet için, her felâket bölgesi için ayrı bir kanun teklifi gibi bir tâbir kullandılar. Biz ilk olarak Eskişehir sel felâketzedeleri için getirilmiş bulunan ve meclisçe kabul edilen bir kanun teklifini aynen aldık. Erzurum Mebusu Bahadır Dülger arkadaşımız da öyle yaptı. Biz o kanun teklifinin âdeta bir kopyesini getirdik. Eskişehir'e yapılan böyle bir kanun teklifinde, kendileri imza buyurmuş mu bilmiyorum, imza edenler kim olursa olsun, Büyük Meclisçe kabul edilen o kanunu aynen kopye ederek buraya getirdik. Eskişehir sayın milletvekilinin ve Türk vatandaşların yaralarını ve dertlerini yerinde tedavi edeceğini va'deden bir Bakanın yer yer kanun tekliflerinde bulunmanın doğru olmadığını beyan etmeleri karşısında üzüntü duyduğumu arzetmek isterim.

REİS — Bayındırlık Vekili.

BAYINDIRLIK VEKİLİ KEMAL ZEYTİN-OĞLU (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlar, arkadaşım o şekilde konuşuyor ki, sanki Hükümet Çankırı Vilâyetindeki depremle hiç alâkalanmamış, aksine olarak meselâ bu hafta içinde bu işler için alınan 4 bin küsur metre mikâbı keresteden artan ve kullanılamıyan 600 küsur metre mikâbı kerestenin Kurşunlu Belediyesine tahsisi istenilmiştir. Kurşunlu'dan gelen bir heyet felâket mıntakasının ihtiyacı dışında bu kerestelerin Kurşunlu Belediyesine Hükümet tarafından hibe edilmesi teklifinde bulunmuştur. Şimdi katî rakamlarını arzedeceğim. Bu köylü vatandaşlara âzami 750, asgari 250 lira arasında yardımda bulunulmuştur. Bu mıntakayı felâket vukubulduğu zaman dolaştım. Esasen yapılan köy evleri âzami bin lira kıymetinde evler halinde idi. Çanakkale ve Balıkesir mıntakasından yapılan yardım da 250 - 750 lira arasında bulunmuştur. Hafif hasar görenlere 250 lira dahi verilememektedir.

Arkadaşımız Eskişehir'e yapılan yardıma muvazi bir yardımın yapılmasından bahsettiler. Eskişehir'de seylâbın vukua getirdiği felâket ve tahribat şehir içinde olmuştur. Bu vaka büsbütün başka durumdadır. Eskişehir'de seylâbzedeler borçlandırılarak yardım gördüler, hattâ bir kısmı % 5 faize de tâbi tutuldu. Bunlar şehirde yaşayan ödeme kabiliyetindeki vatandaşlardır. Köyde bunu tatbik etmek güçtür. Biz köylü vatandaşlara tamamen hibe şeklinde olarak yardımlar yaptık. Bilmiyorum yakın zamanlarda köyleri dolaştılar mı? Son raporlara göre söyledikleri şekilde bir vaziyet mevcut değildir.

HALÛK ÖKEREN (Tokat) — Beyanlarına mütenazır olarak bir sual soracağım.

REİS — Buyurun.

HALÛK ÖKEREN (Tokat) — Son kabul edilen 7 milyonluk tahsisat münakalesinden Çankırı felâketzedelerine yapılacak yardımları da derpiş ediyor musunuz?

BAYINDIRLIK VEKİLİ KEMAL ZEYTİN-OĞLU (Devamla) — 792 nci bölüm bizi tahdit etmemektedir. İcabı yapılacaktır. Bu tabii âfetler karşısında yurdun her neresinde olursa olsun, zarar gören vatandaşlara yapılan yardımın mahiyetini tekrar tetkik ettirir, - vilâyetten son gelen rapor, 400 metre küb kerestenin arttığı

şeklindedir - eğer ihtiyaç varsa inşaat malzemesini 792 no'lu bölümünden karşılarız.

İZZET AKÇAL (Rize) — Komisyon adına söz istivorum.

REİS — Buyurun.

MALİYE KOMİSYONU BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, Çankırı, Kastamonu ve Bolu havalisinde 1951 yılında vuka gelen yer depreminde evleri yıkılan veya oturulamıyacak hale gelen vatandaşlara yardım yapılması hakkındaki kanun teklifi, komisyonumuzca incelenmiş ve 7. V. 1953 tarihinde bu teklif reddedilmiştir.

Reddin sebebi şudur:...

REİS — İzzet Bey, komisyon mesaisini değil, dikkat buyurursanız, Başkanlık Divanının Kamutaya sunuşları kısmının gündeme alınıp alınmaması hususunu kısaca ifade ile iktifa edin.

İZZET AKÇAL (Rize) — Mevzu üzerindeyim. Devam ediyor ve gündeme alınmasına lüzum olmadığını izah ediyorum.

Çankırı felâketine 900 bin lira kadar nakdî ve 4 500 metre küb kereste ve 17 bin kilo çivi yardımı yapıldığını Hükümet temsilcileri bildirmiş idiler.

Hattâ tetkikimiz sırasında gönderilen paradan, 12 bin küsür lira sarfedilmemiş bir vaziyette vilâyet emrinde bulunmakta olduğunu da ilâve etmişlerdi. Kızılayın yaptığı yardımlar bu yardımların dışındadır. Bize dendi ki biz Çankırı ile alâkalıyız, Çankırı'nın yaralarını sarmak üzereyiz, böyle bir kanuna lüzum olmaksızın, elimizdeki mevzuat ile ve Kızılayın geniş yardımını ile biz vatandaşların ıstıraplarını gidermekteyiz, tabii âfetlere karşı bir kanun tasarısı hazırlanmış bulunmaktayız. Ve bunun bir suretini de işte size gayriresmî olarak vermekteyiz. Gayet geniş olarak icabeden tedbirleri bu tasarı ile almak istiyoruz dediler. Biz de Maliye Komisyonu olarak yapılmakta olan yardımların genişliği ve imkânların henüz bitmemiş olduğunu hattâ vilâyet emrinde kereste, çivi ve para bulunduğunu, Bayındırlık Vekâletinin ve Kızılayın daha fazla yardım yapabilmeleri için bir kanuna lüzum bulunmadığını nazarı itibara almış olduğumuzdan dolayı bu teklifi reddettik. Tabii âfetlere ait kanun tasarısının Meclise geldiğini işitmiş bulunmaktayım. Benim kanaatime göre, bu işin müstaceliyeti yoktur. Hükümet bu havali

icin icabeden tedbirleri geniş miyasta almaktadır. Aldığım habere göre vilâyet emrinde sarfedilmemiş kereste, çivi ve para mevcuttur. Hükümet ayrıca aldığı tahsisatla daha fazla yardım etmek imkânına da sahiptir. Arkadaşımın bu şikâyetinin de nazarı itibara alınması suretiyle, elindeki imkânlarla; Hükümetin daha fazla yardım etmesini temenniye şayan bulurum. Mârusatım bundan ibarettir.

REİS — Kemal Atakurt.

KEMAL ATAĞURT (Çankırı) — Demin Kemal Zeytinoglu Bey, arkadaşım konuşurken 500 - 1000 lira arasında yardım yapılmıştır, buyurdular. Bendeniz kendilerine arz edeyim ki, 75 - 150 - 200 liralık yardımlar yapılmıştır. Yani bir vatandaşa âzami yardım yapılmamıştır.

BAYINDIRLIK VEKİLİ KEMAL ZEYTİN- OĞLU (Eskişehir) — Kereste de verdik.

KEMAL ATAĞURT (Devamla) — Kereste olarak beher ev için âzami iki metre mikâbı ağaç verilmiştir. Bir çoğu da alamamıştır. Bu miktarın bir evin yapılmasına yetip yetmeyeceğini Kemal bey arkadaşımın vicdanına bırakıyorum. Ben Kâzım Arar arkadaşımın teklifinin gündeme alınması hakkındaki önergesinin kabul edilmesini, arkadaşlarımın vicdanına hitap ederek rica ediyorum.

REİS — Hâdise ile ilgili bir takrir var. okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Çankırı, Bolu, Kastamonu havalisi ile Erzurum bölgesinde vukua gelen depremden zarar görenlere yardım yapılması kanun teklifinin gündeme alınmasını ve ivedilik ve öncelikle görüşülmesini komisyon adına arz ve teklif ediyoruz.

**Bayındırlık Komisyonu Reisi
Süleyman Kuranel**

REİS — Bayındırlık Vekili, buyurun.

BAYINDIRLIK VEKİLİ KEMAL ZEYTİN- OĞLU (Eskişehir) — Efendim, o mntaka milletvekili olarak Kemal Atakurt arkadaşımız yapılan para yardımlarını söyledi. Ama, bunun yanında + kereste + ihtiyaç nispetinde çivi de vardır, ve bunları kuruşturacak olursak bu miktarlar Balıkesir ve Çanakkale felâketzedelerine yaptığımız yardımların üstünde olur.

Sonra elimizde lütuf buyurduğunuz 7 milyon liralık bir tahsisat da mevcuttur. İhtiyaçları varsa yine bu paradan sarfetmek suretiyle, diğer bölgelere yaptığımız yardımlar misillü buranın kalkınmasını da temin etmiş olacağız. Esasen son gelen raporda, arkadaşlarımızın belirttikleri şekilde bir ihtiyaç bize aksettirilmemiştir. Esasen mevzuları böyle münferiden düşünenek de, esaslı surette ele almamıza mânidir. Bunun için Hükümetçe tâbiî âfetlerden önce veya sonra alınacak tedbirler hakkındaki kanun tasarısı hazırlanmış ve Yüksek Meclise tevdi edilmiş bulunmaktadır.

REİS — Efendim, okunan teklifte iki husus vardır. Birincisi gündeme alınması. İkincisi de; öncelik ve ivedilikle görüşülmesidir. Şimdi sadece gündeme alınıp alınmaması hususunu reynize arzedeceğim. Çünkü teklif tabiri ve tevzi edildikten sonradır ki, ancak öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususu mevzu bahis olabilir.

Bu itibarla Kâzım Arar'ın teklifinin, gündeme alınması hususundaki teklifinin birinci kısmını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Reylerde tereddüt vardır. Takriri kabul edenler lütfen ayağa kalksınlar... Kabul etmeyenler ayağa kalksınlar... Takrir reddolunmuştur. Gündeme alınması teklifi reddolunmuştur.

Gündemle ilgili takrirler var, okuyoruz efendim :

Yüksek Reisliğe

Bugünkü gündemde mevcut kanun tasarısı ve tekliflerinin sözlü sorulardan evvel görüşülmesini teklif ederim.

Kayseri Mebusu
Mehmet Özdemir

REİS — Takriri oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Takrir kabul edilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *İstanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında kanun lâyihası ve Bayındırlık, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/581) [1]*

REİS — Gündemle alakalı bir takrir daha vardır, onu da okutuyorum :

Yüksek Reisliğe

İstanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki kanun lâyihasının gündemde bulunan diğer işlere takdimen yeğlikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Adalet Vekili

Osman Şevki Çiçekdağ

REİS — Okunan takrir gündemin ikinci maddesine ait bir mevzuu ilgilendirmektedir. Bu kanun tasarısının dağıtılmasından itibaren 48 saat geçmemiştir. Bu itibarla yeğlikten evvel bugün müzakere edilmesinin oyunuzla halledilmesi icabeder. Evvelâ bugün müzakere edilmesini oyunuzda arz ediyorum. Kabul eden-

ler... Etmeyenler... Müzakere edilmesi kabul edilmiştir.

Yeğlikle görüşülmesini oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Yeğlikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

HAMDİ ORHON (Trabzon) — Yeğlik yoktur.

REİS — Hamdi Bey, diğer işlere takdimen cümlesi mevcuttur. Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen var mı?

İzzet Bey, buyurun.

İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, ben bu vesile ile yalnız bir temenni izhar edeceğim. Yapılmakta olan ceza evleri birçok yerlerde bu ceza evlerinden beklenen gayeyi temin etmekten uzak bulunmaktadır. İzmir ve İstanbul'da yapılması düşünülen ceza evleri hem ceza evi, hem tevkif evi ve hem de içindekilerin çalıştırılması imkânını verecek iş yerlerini ihtiva etmekte bulunmasına göre ...

REİS — İzzet Bey Maliye komisyonu Başkanı sıfatıyla bu tasarıda imzanız vardır. Ancak tasarının lehinde konuşabilirsiniz.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Evet, biliyorum. Esasen sözüme bir temenni izhar edeceğim diye başladım.

[1] 269 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

Bütün bunları ihtiva etmek üzere yeni bir plân yaptırmaya kalkışmamalarını Adalet teşkilâtından ve Sayın Bakandan bilhassa rica etmeyi yerinde bulmaktayım. Bu kabîl ceza evleri henüz bizim memleketimizde yapılmış değildir. Mimar ve mühendislerimiz bu ceza evleri plânları üzerinde çalışmış ve ihtisas yapmış degillerdir. Belçika'da, İtalya'da Fransa'da yapılmış olan ve bugün bu mevzu üzerinde çalışmakta bulunan şahısların, ilim adamlarının takdirini mucip olan ceza evlerini model ittihaz etmek suretiyle ve bünyemize göre küçük tadiller yapmak kaydı ile o ceza evlerinin plânlarını memleketimizde de tatbik ederlerse çok faydalı ve yerinde bir hizmet yapmış olurlar. Bunu niçin söyledim. Adalet Vekâleti bu yıl zarfında, zannedersen 64 yerde ceza evleri yapmaya başlamıştır. Bunları kısmen ihale etmiş, kısmen de ihale etmek üzeredir. Bu ceza evlerinden bir tanesi intihap dairem olan Rize'de yapılmaktadır. Burada yapılan ceza evini gezdiğim zaman birçok noksanlar gördüm. Kanaatimce plân bu işte ihtisas sahibi olanlar tarafından tetkik edilmemiştir. Esaslı bir tetkika tâbi tutulmaksızın ihtisası olmyanlar tarafından yapılan plânı tatbik etmeye kalkışmışlardır. Bu ceza evinde havaya güneşe ehemmiyet verilmemiştir. Bahçelerde, avlularda âzami on metre karelik bir saha mevcuttur. Yüzlerce kişi bu bahçede gezecektir. Güneşin, ziyanın ve havanın girmediği yere hastalık girer. Terbiye için, ıslah için mutlaka güneşe ve geniş bir rüyet sahasına ihtiyaç vardır. Ceza evlerine kapattığımız şahısları ölsün, sıhhatleri bozulsun, elini kıpırdatamayacak hâle gelsin diye kapatmıyoruz. Cezanın asıl gayelerinden biri şahsı ıslah etmektir. Mahkûmların ıslahı üzerinde durulmak ve bina yapımında esaslı metotlar tesbit ederek bu ceza evlerinde ıslah ve sıhhati koruma esaslarını hazırlıyacak faktörlerin ele alınması lâzımdır. Bu itibarla Adalet Bakanından tekrar rica ediyorum. Milyonların döküleceği bu ceza evleri yapımına ait plânları, bir hukukçu, bir mimardan müteşekkil iki kişilik bir heyet teşkil ederek Belçika, İtalya ve Fransa'yı gezdirmek suretiyle bir tetkik yaptırınlar, neticesine göre tesbit edecekleri plânları tatbika koysunlar, rica bundan ibarettir.

Bu, pahalya da mal olmaz. 3 - 5 bin lira gibi gayet cüzi bir masrafla tahakkuk ettirile-

bilir. Fakat Türkiye'de ilk defa, maksada uygun bir ceza evi yapmış bulunuruz.

ADALET VEKİLİ OSMAN ŞEVKİ ÇİÇEKDAĞ (Ankara) — Efendim, muhterem arkadaşımız İzzet Akçal'ın İstanbul ve İzmir'de inşasını Yüksek Huzurunuzda getirdiğimiz ceza evleri münasebetiyle diğer ceza evlerimiz için de aynı temennileri izhar etmiş olmalarını şükranla karşılıyoruz.

Arkadaşımızın ortaya attıkları mevzuun Yüksek Huzurunuzda münakaşası hakikaten yerinde olacaktır.

İktidara geldiğimiz günden bugüne kadar 131 ceza evinin inşasını kısmen tahakkuk ettirmiş, kısmen de tahakkuk ettirmek üzere bulunuyoruz. Bu ceza evleri üç tipe ayrılmıştır, A tipi 24 kişi, B tipi 64 kişi, C tipi ise 162 kişi istiap etmektedir. Bu ceza evlerinin inşasında, arkadaşımızın dediği gibi, ıslah faktörü başta gelmektedir, sıhhat âmilleri nazarı dikkate alınmış bulunmaktadır. Yoksa buraya giren bedbaht vatandaşların hayatını tahrif edici, onların ahlâkını kötüye doğru götürücü bir mahiyet taşımamaktadır.

Sonra bu ceza evi ceffelkalem bir plâna bağlanmış da değildir. Bayındırlık Vekâletinin yetkili adamları inceden inceye çalışmışlar ve bu plânı vücuda getirmişlerdir. Hattâ bu plânları tetkik eden Amerikalı mütehassıs zevat tarafından takdire seza görülmüştür.

Yine arkadaşımızın hususi olarak gerek bize ve gerekse bu kürsüden ileri sürdükleri mahzurları göz önünde tutarak geçenlerde inşa edilmiş bulunan bir ceza evini bir adli tabip, bir hukukçu ve bizzat bu işlerde mütehassıs olan bir hukukçu ve bir de yine bu işlerin mütehassısı bir mühendis bulunmak üzere tetkik ettirdik Burada ufak tefek mahzurların bulunduğu ifade edildi, keyfiyet tarafımızdan da kabul edilmiş ve bilhassa «A» tipi plânlarında bu cihet nazarı dikkate alınarak «A» tipi ceza evlerinin bu esaslar dâhilinde inşası hususu plânlaşmış bulunmaktadır.

Bu bakımdan arkadaşımızın ileri sürdükleri mahzurları vârit görmemekteyiz. Filhakika geçen sene inşasına başlanmış olan Rize Ceza Evinin pencerelerine tahsis olunan kısımlar mahzurlu görülmüş ve muktezi ıslahatın yapılması için tedbirler alınmıştır. Yoksa bütün ceza evleri için kabul edilmiş olan plânlar Bayındırlık Ba-

kanlığı tarafından tesbit edilmiş ve bu plânlar da fenne, sıhhata ve inzibata tamamen uygun olarak yapılmış bulunmaktadır. Bu itibarla arkadaşlarımızın bu hususta emin ve mutmain olmalarını rica ederim.

REİS — İzzet Bey, sizden evvel söz almış arkadaşlar var. Komisyon adına mı söz istiyor sunuz?

İZZET AKÇAL (Rize) — Hayır.

REİS — Muhit Tümerkan.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Efendim, tasarı gerekçesinde, İstanbul'da bin mahpus için ve İzmir'de keza bin mahpus için iki ceza evinin yapılacağına ve bunlardan İstanbul'da kinde 200 yataklı bir hastane ve İzmir'deki için de 100 yataklı bir hastane ekleneceğine dair bir kayıt vardır. Yani mahpusa hastane hazır yatak bulundurulacaktır. Beynelmîlel normlara göre Garpteki hapisanelerde bile beş kişi için bir yatak tahsis edildiği vâkı değildir. Keza, bin mahpus için 5 milyon liralık bir ödenek tefrik edildiği takdirde, verilen izahata göre, ultra modern bir şekilde ve insanı düşüncelerden üstün derecede bir hapisane yapılacaktır. Kanatımca, bu para ile sadece iki bin mahpusun değil, belki 5 - 6 bin kişinin, medeni şekilde, insanî şekilde cezalarını çekebilecekleri yeri temin etmenin kabil olabileceğine kaniim. Bu verilen tahsisatla bir mahpusun yatağı, üstüste diğer masraflarla beraber, beş bin liraya mal olmaktadır. Tasarı 9 milyon liraya kadar masrafa müsaade ediyor. Metinde bir sarahat bulunmadığına göre, işin sadece İstanbul'da veya İzmir'de şu kadar mahpus için ceza evi yapılmasına münhasır olmayarak kabulünü arz ederim. Adalet Bakanlığı yeniden Bayındırlık Bakanlığı ile temasa geçerek bu paranın 5 - 6 bin mahpus barındıracak ve muhtelif yerlerde yapılacak hapisanelere tahsis edilmesini temin edebilir. Bu imkânların aranmasını yerinde bulurum. Bilhassa, halkının 2 - 3 bin kişi için bir tek yatak bulunmadığı bir memlekette, beş mahpusa bir yatak bulundurmak, fazladır; ve çok defa yataklar boş kalacaktır. Bu yataklar, kısa müddetli hastalıklar için olduğuna göre sanatoryum, prevantoryum, ve saire yerlerde yapılması gereken birçok tedaviler dışında yapılacağı ayrıca akıl hastanelerinde tedavisi gerekenlerin hapisaneden çıkartılacağı hesaba katılırsa, vaziyet vazih olarak anlaşılır. O halde, biraz israf sa-

ylacak, fazla bir masraf yapılmakta olduğuna kaniim. Bunun, beynelmîlel normlara göre yeniden hesap edilerek ona göre tedbir alınmasını ve tasarı kabul edildikten sonra, gerekçede zikredilen yatak ve mahpus adedi nazarı itibara alınmadan, bu para ile yapabileceğimizin âzâmisinin yapılmasını rica ederim.

REİS — Adalet Vekili.

ADALET VEKİLİ OSMAN ŞEVKİ ÇİÇEKDAĞ (Ankara) — Efendim, İstanbul'da inşa edilecek ceza evinin içerisinde 200 kişilik, İzmir'de 100 kişilik birer hastane bulunacak. Bunlar sadece İzmir ve İstanbul'a münhasır olmayacaktır. Memleketin her tarafından ceza evlerinde bulunan hasta vatandaşlar bu hastanelere geleceklerdir. Bugün bütün ceza evlerindeki mevkuf ve mahkûm adedini 30 - 35 bin radde-sinde kabul edersek 100 ve 200 yataklı hastanelerin ihtiyacı kısmen göreceklarını kabul etmek yerinde olacaktır. Bu itibarla işte ifrat yoktur.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Bir sual.

REİS — Buyurun.

MUHİT TÜMERKAN — Tatbikatta çeşitli hastaların Erzurum'dan, Konya'dan, Van'dan İstanbul'a veya İzmir'e sevkedilmeleri imkânı olduğuna Hükümet kaani midir?

ADALET VEKİLİ OSMAN ŞEVKİ ÇİÇEKDAĞ (Devamla) — Kısa zamanda tedavisi mümkün olanların tedavileri elbette mahallinde istikmal edilecektir. Fakat uzun müddet tedaviyi gerektiren hususlar bu ceza evlerinde yapılacaktır.

ALİ ŞÜKRÜ ŞAVLI (Sinob) — Sayın arkadaşlarım, memleketim olan Sinob'ta büyük bir ceza evi bulunduğu ve bu mevzuda az çok mâlûmatım olduğundan dolayı sizleri rahatsız etmek istiyorum.

Ceza evlerinde ıslahanelerin çok mühim rolleri vardır. Biz de hiç bir ceza evinde ıslahane yoktur. Ceza evlerinin yapımında bu noktaya da dikkat edilmesinin yerinde olacağı kanaatindeyim ve bunu rica ediyorum.

Bizde hapse girip, mahkûmiyetini bitirip çıktıktan sonra bir suç işleyip tekrar hapse girenleri pek çoktur. Halbuki medeni memleketlerde ıslahanelerde terbiye edilen mahkûmlar çıktıktan sonra bir daha suç işlemiyorlar, % 60 - 70 i tekrar hapse girmiyorlar. Hapisha-

neden çıktıktan sonra memleketlerinde kendi muhitlerine nafi bir eleman haline geçiyorlar. Bu noktadan ceza evi yapılırken ıslahanelere çok önem vermek; ayrıca ıslahçı kimseleri yetiştirmek ve bu husus için şimdiden teşebbüse geçmek lâzımdır. Adliye Vekâletinin dikkat nazarını çekerim.

REİS — Süleyman Bey, hatırlatmak maksadiyle söylüyorum, komisyonda bulunduğunuzla göre tasarının yalnız lehinde konuşabilirsiniz. Buyurun.

SÜLEYMAN KURANEL (Gaziantep) — Efendim, İstanbul ve İzmir'de yapılacak olan ceza evlerinin bir an evvel başanılmasını canü gönülden temenni ederim.

Yalnız, bu vesile ile çok önem taşıyan teknik bir mevzuu da burada arz etmekten kendimi alamadım; tip meselesi. Yurdun muhtelif bölgelerinde yapılan binalar, demin bakanın da izah ettiği gibi A, B, C tipleri esasına dayanmaktadır. Tip esası hakikaten teknik sahada iyi netice vermeyen bir husustur. Bu hazır elbiseye benzer. Giyenin bázısına bol, bázısına dar gelir. Tip de böyledir. Tip hazırlanırken ne kadar teknik esasları, sağlık şartlarını, estetik güzellikleri haiz olursa olsun tatbikatta birçok aksaklıklara sebebiyet verir. Mahalline uymaz, cihetine uymaz, rüzgâr vaziyetine uymaz. Bu bakımdan sayın bakandan rica ediyorum, bu tip sistemini proje sistemine irca etsinler. Nihayet senede 15 - 20 tane yapılacak ceza evlerini tip esasına göre değil, proje sistemine göre yaptırınlar. O zaman İzzet Akçal arkadaşımızın ileri sürdükleri mahzuru da bertaraf etmiş olurlar. Bu hususu temenni ve rica etmek için söz almış bulunuyorum.

REİS — İzzet Bey, zatı âliniz komisyondasınız ve bir temenni izhar buyurdunuz.

İZZET AKÇAL (Rize) — Komisyon adına temennimi devam ettireceğim efendim.

REİS — Buyurun.

İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, Sayın Vekil mevcut ceza evlerinin tiplerinin maksadı temine kâfi geldiğini söylediler. Bendeniz bu kanaatte değilim. Bu müesseseler içinde 1938 senesinden 1950 senesine kadar yaşamış ve idare etmiş, bu müesseselerin detlerini bilen bir insan ve bir tatbikatçı sıfatı ile, yapılmakta olan ceza evlerinin bir felâket rüzgârı estirmek-

te olduğunu cesurane bildirebilirim. Ellerinde A, B, C tip plânları vardır. Ben bu tiplere ait plânları tetkik ettim, plânlarda noksanlar gördüm. Tatbikatta bu noksanlar görülmez dediler. Ceza evleri yapıldıktan sonra görüşümde aldanmadığımı plânlardaki mahzurların tatbikatta da belirdiğini müşahede ettim. Hava girmiyor, güneş girmiyor. Ve mahkûmların teneffüs edebilecekleri bir saha da yoktur. Meselâ intihap dairedeki ceza evinden bahsedeyim. Bu ceza evi «C» tipi bir ceza evidir ve feci bir bina olarak tavsif edilmesi yerinde olur. Plânın kimler tarafından yapıldığını anlamak istedim. Bayındırlık Bakanlığında salâhiyetli olan şahıslarla temasta bulundum. Plânı nereden aldınız ve nasıl yaptınız, dedim. «Adalet Bakanlığı plânın ana hatlarını verdi, biz de, bu verilen ana hatlara göre projeyi yaptık, plânları mahallî valiliklere gönderdik ve eksiltmeye çıkardık, ihale edildi ve binalar yapıldı. İnşa tarzı ve mimari noktasında bir kusur varsa, Adalet Bakanlığına aittir.» dediler. Adalet Bakanlığına sordum, Adalet Bakanlığı da, bunun plânlarını Bayındırlık Bakanlığı yapmıştır, dediler. İkisini bir araya getirmek imkânını bulamadım. Gerek Bayındırlık Bakanı ve gerekse Adalet Bakanı şimdi Mecliste bulunmaktadırlar. Adalet Bakanlığının verdiği esaslar dâhilinde mi, Bayındırlık Bakanlığı mecbur olarak bu projeyi yapmıştır? 30-38 ebadında penceleri bulunan bir koğuşa güneş girmez. Adalet Vekili bu ceza evleri tiplerinin inşasını devam ettireceğini söyledi. Biz Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesini değiştirdik, bununla yepyeni hükümler kabul ettik, mahkûmu ve muvafakatiyle mevkufu ceza evinde mutlaka çalıştıracamız, çalışmaya mecbur tutacağız. Mahkûmu ceza evinde çalıştırmazsanız o, fena şeyler düşünür ve fena dersler alır; bilen bilmiyene öğretir.

Arkadaşlar, biz suçluyu hapishaneye tehzibi ahlâk için yatırmaktayız. Onları orada çalıştırmamız, okutmaklığımız ve tedavi etmeğliğimiz lâzımdır. Halbuki bugünkü A, B, C plânları bu imkânları vermemektedir. Bu tip ceza evlerinin inşaat tarzında gayet büyük aksaklıklar vardır. Meselâ ne bileyim, kontrplaktan ceza evi kapıları yapılmıştır. Arkadaşlar, ceza evi kapısı hiç kontrplaktan olur-mu? Demirden olur. Adalet Vekilinden tekrar rica edi-

yorum, bu plânları yeni baştan gözden geçirsinler. Benim kanaatime göre bu plânlara mütehasıs eli değmemiştir. Bunun 9 milyon lira da kalacağına kaani değilim. Çünkü İstanbul'da Adliye Sarayı inşaatına küçük rakamlarla başladık. Hemen huzurunuzda gelecek bir teklifte göreceksiniz, daha bunun birkaç misli ödenek istenmektedir. Bu ceza evlerinin inşaatı da, böyle olacak, Dokuz milyon lirada kalmıyacaktır. Dokuz milyon ile kaldığını farzedin, bir an için bunu kabul edelim, bu ceza evleri Ceza Kanununun 13 neü maddesini göz önünde bulundurmak suretiyle yapmak lâzımdır. Ayrıca şunu da işaret edeyim: Ceza evlerinin en üst katında hücre yapılması sureti mutlakada lâzımdır. 13 neü maddenin tatbiki için de lüzumludur. Bu hücreler mahkûmların geçiş noktalarında yapılmalıdır. Hücre cezasına mahkûm olan insanlar ağır hapis cezasına mahkûm kimselerdir. Hücreye kapatılmış olan şahsın nefsiyle ve öldürdüğü yahut kendisine karşı ağır suç işlemiş olduğu şahısla karşı karşıya kalarak vicdan azabı çekmeleri için, diğer mahkûmlardan uzak bulunmaları ve pek az, ses duymaları lâzımdır. Bunların diğer mahkûmlarla karşılaşmaması lâzımdır.

Arkadaşlar, ben tetkikatıma istinaden burada konuşmaktayım. Adalet Vekili birkaç arkadaşı ile birkaç ceza evi görmüş olabilirler, fakat üzerinde uzun müddet çalışma imkânını acaba bulabildiler mi? Yapılacak ceza evlerinde bu plânlara devam ettikleri takdirde, aynı nispette hastane yapmaları lâzım geleceği kanaatini taşımaktayım. Mevcut plânlarla yapılacak ceza evlerinde iki sene kalan bir şahsı mutlaka emrazı akliye hastanesine veya bir verem hastanesine göndermek zaruretinde kalırlar. Onun için bilhassa bu ceza evleri plânları üzerinde durmalarını üçüncü defa olarak rica ederim. İstanbul'da, İzmir'de mutlaka biner kişilik ceza evleri yapılmasında zaruret vardır. Bu itibarla kanuna taraftarım. İstanbul ceza evlerinde küçük bir koğuşta mahkûmların ayaklarını uzatamayacak derecede sıkıntılı vaziyette gece ve gündüzlerini geçirmekte olduklarına şahit olmuş bir arkadaşınız sıfatıyla kanunun lüzumuna sureti katiyede, kani bulunduğu ifade ederim.

İzmir'de de ceza evinin vaziyeti bundan geri kalmaz. Bu ceza evlerinin yapılması geç kalmıştır. Bunlar mutlaka bir an evvel yapılmalı-

dır. Anadolu'nun beş yerinde biner kişilik ceza evleri yapımına geçmeliyiz. Arkadaşlar artık mahkûmları han ve ahırlarda barındırmak zamanı geçmiştir. Temenni ederim ki, bunlara ilâveten iyi bir tetkik ve tesbit ile daha üç mahalde biner kişilik ceza evi yapılsın... Sayın Rükneddin Nasuhioğlu zamanında Anadolu'nun muhtelif beş yerinde depo, ceza evi yapılması hususunda, bu işlerde çalışmış olan arkadaşların da iştiraki ile bir ilim heyeti tarafından karar verilmişti. Tanzim olunan raporda ceza evleri şekli hakkında bir kayıt bulunduğunu da zannediyorum.

REİS — Nusret Kirişcioğlu.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Çanakkale) — Vazgeçtim.

REİS — Başka söz isteyen yoktur. Maddelere geçilmesini oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Teklifte ivedilikle müzakeresi vardır. İvedilikle müzakeresini oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

İstanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — İstanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için senelik ödeme miktarı iki milyon lirayı geçmemek şartıyla dokuz milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye Bayındırlık Vekili ve faizleriyle birlikte bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Vekili salâhiyetlidir.

REİS — Madde üzerinde söz isteyen var mı? Oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birinci madde gereğince girişilecek taahhütler her yıl Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı A/2 işaretli cetvelin Bayındırlık Vekâleti kısmında hususi fasla konulacak tahsisatla karşılanır.

REİS — Madde üzerinde söz isteyen var mı? Reye arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Madde üzerinde söz isteyen var mı?

Reye arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler...
Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Bayındırlık vekilleri memurdur.

REİS — Madde üzerinde söz istiyen var mı? Reye arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Tasarının heyeti umumiyesini açık oya arz ediyorum.

2. — *İstanbul Adalet binası inşası için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 5038 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası ve Bayındırlık, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/560) [1]*

Yüksek Reisliğe

İstanbul Adalet binası inşası için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihasının gündemde bulunan diğer işlere takdimen yeğlikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Adalet Bakanı

Osman Şevki Çiçekdağ

REİS — Efendim bu tasarının dağıtımı üzerinden 48 saat geçmemiştir. Bu itibarla bugün müzakere edilmesi Yüksek Heyetinizin oyuna bağlıdır. Evvelâ müzakere edilip edilmemesi hususunu oyunuzda arzedeceğim. Müzakere edilmesini kabul edenler.. Etmeyenler.. Müzakere edilmesi kabul olunmuştur.

Takrirden yeğlik teklifi mevcuttur. Diğer işlere takdimen konuşulmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Diğer işlere takdimen görüşülmesi kabul olunmuştur.

Tasarının tümü üzerinde söz istiyen yoktur. Maddelere geçilmesini kabul edenler.. Etmeyenler.. Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Komisyon raporunda tasarının ivedilikle görüşülmesi teklif edilmektedir. İvedilikle görüşülmesini kabul edenler.. Etmeyenler.. İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

İstanbul Adalet binası inşası için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki Kanunda değişiklik yapılmasına dair Kanun

MADDE 1. — 5032 sayılı Kanununun 1 nci

maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İstanbul'da Adalet binası yaptırılması için yıllık ödeme miktarı 5 milyon lirayı geçmemek şartıyla 21 milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye Bayındırlık Vekili ve faizleriyle birlikte bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Vekili salâhiyetlidir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Bayındırlık vekilleri memurdur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Tasarı açık oya arz edilmiştir.

3. — *Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi hakkında kanun lâyihası ve Ulaştırma ve Bütçe komisyonları raporları (1/633) [1]*

Yüksek Reisliğe

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi hakkındaki kanun lâyihasının gündemde bulunan diğer işlere takdimen yeğlikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Ulaştırma Vekili
Yümnü Üresin

REİS — Efendim, gündemin 24 nci maddesindeki bu lâyihanın dağıtımı üzerinden 48 saat geçmemiştir. O itibarla bugün müzakeresini oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Müzakere edilmesi kabul edilmiştir.

Yeğlikle görüşülmesi teklifi de vardır. Oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Yeğlikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde söz istiyen var mı? (Yok sesleri).

Maddelere geçilmesini oyunuzda arz ediyorum.

[1] 270 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

[1] 271 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

Kabul edenler.. Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Raporda ivedilikle görüşülmesi teklifi de vardır. Bu teklifi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere geçici taahhütlere girişilmesi hakkında kanun

MADDE 1. — Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünün çeşitli ihtiyaçları için yıllık ödeme miktarı (10 000 000) lirayı geçmemek ve en çok beş yılda ödenmek üzere (38 000 000) liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye Ulaştırma Vekili salâhiyetlidir.

Bu suretle girişilecek taahhütler her yıl Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü Bütçe kanunlarına bağlı (A/2) işaretli cetvelde hususi bir fasla konulacak tahsisatla karşılanır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birinci madde gereğince girişilecek taahhütler için faizleriyle birlikte yukardaki maddede yazılı miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Ulaştırma Vekilinin izni ile Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ve çıkarılacak bonolara kefalet tmeğe Maliye Vekili salâhiyetlidir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Ulaştırma Vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Burhanettin Onat, lâyihanın tümü üzerinde.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Muhterem arkadaşlar; dün P. T. T. için kabul ettiğimiz kanunun tümü üzerinde konuşurken bir zihniyet mevzuu üzerinde durmuştum. Bugün Havayolları mevzuubahis olduğu zaman yine aynı mevzu üzerinde duracağım. Dün Needet Bey

arkadaşım zihniyeti kanunun getireceğini söylediler. Değil arkadaşlar. Kanun bize zihniyet getirmez, ancak sistem getirir, prensip getirir.

Bunun en bâriz misali Devlet Havayollarıdır. Kanununda, nizamnamesinde hiçbir değişiklik olmadığı halde D. Havayolları İdaresinde şu son yıllar zarfında büyük bir gelişme, büyük bir inkişaf kaydedilmektedir. Bunu memnuniyetle müşahade etmekteyiz. İşte bu, çünkü zihniyet yerine bugün kaim olan geniş anlayışlı, pratik zihniyetin ifadesi ve mahsulüdür. Bugün teklif edilen bu kanunla Hava Yolları İdaremiz yeni inkişaf imkânlarına sahip olacaktır. Bugünkü tutuma, bugünkü zihniyete göre ben şahsan buna inanıyorum ve neticeden mutmain bulunuyorum. Ancak bunu ifade ederken bütün medenî memleketlerde uçakların radar gibi birçok emniyet tertibatıyla teçhiz edilmiş olmalarına rağmen bizim hava seferlerimiz henüz fennin, tekniğin, bu imkânlarından mahrum bulunmaktadır. Havayollarında henüz radar mevcut olmadığı gibi dört motörlü uçaklar da henüz Havayollarının hizmetine girmemiştir. Ben bu kanunu kabul etmekle Havayolları İdaremizin kısa zamanda geniş inkişafı sağlayacağını ümit ederken asrın, tekniğin ve fennin son imkânlarından istifade etmekten geri kalmıyacağımı ümit ederek huzurunuzdan ayrılıyorum.

REİS — Lâyiha açık oyunza arz olunmuştur. İstanbul ve İzmir'de inşa edilecek ceza evleriyle İstanbul Adalet Sarayına dair tasarılar için reylerini kullanmayanlar lütfen kullansınlar.

4. — *Bingöl Mebusu Feridun Fikri Düşünel'in, Jandarma Efradı Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi ve İçişleri, Millî Savunma ve Bütçe komisyonları raporları (2/498) [1]*

REİS — Takkir vardır, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Jandarma Efradı Kanununun 19 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin gündemde bulunan diğer işlere takdimen **yeğlikle görüşülmesini** arz ve teklif ederim.

Bütçe Komisyonu Sözcüsü
H. Hüsman

[1] 272 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

REİS — Dağıtılmasından itibaren 48 saat geçmemiştir. Bu itibarla müzakeresi Yüksek Heyetin kararına bağlıdır.

Bugün müzakeresini kabul edenler lütfen işaret buyursunlar. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer işlere takdimen görüşülmesi teklifi mevcuttur. Onu da oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı? Maddelere geçilmesini oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Komisyonun ivedilik teklifi vardır, onu da oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1861 sayılı Jandarma Efradı Kanununun 19 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 1861 sayılı Jandarma Efradı Kanununun 19 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 19. — Uzatmalı er, onbaşı ve sınıf çavuşlarının yaş haddi 48 dir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun 1 Temmuz 1953 tarihinde yürürlüğe girer.

KEMAL ÖZÇOBAN (Afyon Karahisar) — Efendim, (1 Temmuzdan itibaren yürürlüğe girer) deniliyor. Geç kaldığı için olsa gerek. Burada şüpheye düştük. Bunu lütfen komisyon izah etsin. 1 Temmuz olamaz, hiç olmazsa ağustos olsun, yahut neşri tarihinden itibaren olsun.

REİS — Bütçe Komisyonunun mütalâası var mı?

BÜTÇE KOMİSYONU ADINA HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Hayır.

REİS — Feridun Fikri Düşünsel.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — İzah edeyim arkadaşlar.

Bu tasarı son zamanda Mecliste komisyonlardan geçerek Bütçe Komisyonuna geldi. Bendeniz teklif sahibiyim. Şimdi 43 olan yaş haddi 48 e çıkarılıyor. Hükümetle mutabık kaldık. Emeklilik hakkı önümüzdeki sene nazarı itibara alınacak ve o hususta bizim tarafımızdan ya-

pılan teklif çıkacak. Şimdi şayet 1 Temmuz demezsek çıkmasını bekleyen 200 e yakın vatandaş jandarma temliklileri, 10 para almadan yalnız 225 lira ile meslek haricine çıkarılacaktır. Bu, kadro işi de değildir. Binaenaleyh 1 Temmuzdan itibaren dendiği takdirde bu 200 vatandaşımızın Devlete daha 5 sene hizmet etmesine meydan verilmiş olacaktır. Bu kanunun ruhu buradadır. Bunu takdirimize arz ediyorum.

REİS — Ahmet Hamdi Başar.

Açık oyunuzda arz edilen lâyihalardan birinci ve ikincisinin oylama muamelesi bitmiştir efendim.

AHMET HAMDİ BAŞAR (İstanbul) — Feridun Fikri arkadaşımız gibi senelerce Meclis Reisvekilliği yapmış bir arkadaşım bu şekilde konuşmasına hayretler içinde kaldım.

Bir kanun neşri tarihinden muteber olur. Şayet bunun neşrinden evvel tahaddüs etmiş vakaları, hâdiseleri şumulüne almak lâzımgelirse buna bir geçici madde eklenir. Kanun böyle yapılırken nasıl olur da bir Temmuz tarihini kanuna mebde ittihaz ederler ve neşrinden evvel meriyete koymak gibi bir hükmü müdafaa ederler? Bendeniz kanunun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girmesini teklif ediyorum. Esasen bir geçici madde de mevzuubahis olmadığından ve bu da konamıyacağından kanunun neşri tarihi itibariyle yürürlüğe girmesini teklif ediyorum.

REİS — Feridun Fikri Düşünsel, buyurun.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim, Meclisten geçen şimdiye kadar mütaaddit kanunlarda tarihi intişarı bu şekilde yapılmıştır. Bu bir kadro işi değildir. Geçenlerde polisler hakkında mevzuubahis olan işte bir kadro meselesi mevzuubahisti. Bugün bunu geçici bir madde ile hall etmek mevzuubahis olamaz. Geçen hâdiselerine muzaftır. Hâdisede tereddüdü mucip bir hal yoktur. Binaenaleyh kadro mevzuubahis olmadığına göre buna ait de hiçbir emsal yoktur. Binaenaleyh arkadaşımın ileri sürdükleri fikir yerinde değildir, bunun aynen kabul edilmesi muvafaktır.

RİFAT ÖZDES (Kırşehir) — Söz istiyorum.

REİS — Rifat Bey; Bütçe Komisyonu esbabı mucibesinde imzanız yoktur, muhalefet şerhiniz de bulunmamaktadır. Binaenaleyh lehte konuşacaksanız söz vereceğim.

RİFAT ÖZDEŞ (Devamla) — Lehte konuşacağım efendim.

REİS — Buyurun.

Açık oya arzedilen Devlet Havayolları hakkındaki tasarıya oylarını kullanmayan arkadaşlar lütfen oylarını kullansınlar.

RİFAT ÖZDEŞ (Kırşehir) — Arkadaşlar; bu kanunun esas ruhunu Feridun Fikri arkadaşımızın söylediği gibi, 1 Temmuzda çıkarılması lüzumlu olan bu 200 vatandaşın müstakbel haklarını koruma teşkil etmektedir. Eğer bunda bir teknik hata mevcutsa...

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Teknik hata yoktur.

RİFAT ÖZDEŞ (Devamla) — 1 Temmuzdan itibaren mer'i olması kaydını koymakla mesele halledilebilir. (Zaten öyledir sesleri). Öyle ise bunu aynen kabul etmemiz lâzımgelir. Bu takdirde pek kısa bir müddet için bütün hayatlarında istifade edecekleri Devlet yardımından mahrum olacaklardır. Bu hususta insafınızı rica ederek tasarının bu şekilde kabulünü rica ederim.

REİS — Rey toplama muamelesi bitmiştir. Kemal Özçoban.

KEMAL ÖZÇOBAN (Afyon Karahisar) — Efendim, Feridun Fikri arkadaşımızın böyle titizlikle bu nokta üzerinde durmasının mânasını anlıyamadım. Biz de aynı fikirdeyiz. Yalnız kendilerinden ricamız geçmişte yapılmış hataları kıyas tarikiyle bizim önümüze sürmesinler. Evet filhakika, eski iktidar zamanında, arkadaşımızın başkanlık yaptığı zamanlarda bu şekilde bâzı hatalar yapılmıştır. Biz aynı şekilde itiraz etmişizdir. Çok şükür, bizim zamanımızda böyle bir şeyi hatırlamıyorum.

Binaenaleyh bir defa, kanun neşri tarihinden muteberdir. Eğer bunu makable teşmil etmek istiyorlarsa kanun tekniği şudur. Muvakat bir madde teklif ederler. Bu suretle geçmiş de içine almak pekâlâ mümkündür. Aksi halde 1 Temmuzda mer'i olur.

REİS — Efendim; üçüncü lâythanın oylama muamelesi bitmiştir.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Arkadaşlar; mesele, işin esasında Kemal Özçoban arkadaşımızın, sabıka ait söylediği gibi değildir. Bunu doğru görmem. Birçok kanunlarda bu şekil olmaktadır. Mamafih Yüksek

Meclis eğer bunun bir geçici madde ile tanzimi hususunda daha emin yola girmesini istilzam ediyorsa, geçici bir madde kabul edelim, bu şekilde hallolunsun.

REİS — Komisyonun mütalâası nedir? Feridun Fikri Beyin şimdiki izahları veçhile geçici bir madde ilâvesine komisyon iştirak ediyor mu?

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, bu maddenin esbabı mucibesini Feridun Fikri arkadaşımız izah etti. 43 yaşında tahdidi sinne uğruya-cak bu gibi vatandaşları 43 yaşından 48 yaşına kadar çalıştırmak imkânını vermek için böyle bir madde konulmuştur. Ama bugün için bu maddenin bu gibi vatandaşlar hakkında bir hüküm ifade etmeyeceğini de takdir buyurursunuz. Bugün ayın 14 üdür. Ayın 13 nde kanunen hiçbir formaliteye lüzum göstermeden bu gibi vatandaşlar emekliye sevk edilmiş durumdadır ve bu durumu iktisap etmiş bulunmaktadır. Böyle bir vatandaşın emeklilik durumunu refetmek için böyle bir madde kâfi değildir. Bu kanun ayın 13 nden evvel neşredilmiş olsaydı bu hükmün bir ifadesi olabilirdi. Bu itibarla komisyon olarak Hamdi Başar arkadaşımızın tek-lifine iştirak etmekteyiz.

Geçici maddeye gelince : Kanunen emekliye sevk edilmiş olan bir vatandaşın emekli muamelesinin asla kaldırılamıyacağı hakkında Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda bir hüküm vardır. Binaenaleyh bu ufak zümrenin emeklilik muamelesini, hükmen emekliye sevk edilmiş durumunu ikinci bir hükümle ortadan kaldırmak hiçbir kanun, hiçbir nizamla kabili telif olmaz ve fena bir misal teşkil eder. Komisyon maddesi bir hüküm ifade etmediğinden Hamdi Başar arkadaşımızın taktirine komisyon olarak iştirak etmekteyiz.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Arkadaşlar, bir kere bu adamlar emekliliğe tâbi değildir, bunların bir emekli muamelesi yoktur. Bu adamlar bu vaziyette 20 senelik hizmetlerine mukabil 225 lira ile kapı dışarı edileceklerdir. Emeklilik muamelesi yoktur. Jandarma hayatında bulunmuş olan arkadaşımız İzzet Beyin buyurduğu gibi, emeklilik yoktur, terhis vardır. Binaenaleyh, Millî Savunma Komisyonunca ve diğer komisyonlarca prensibi kabul edilmiş olan şu vatandaşların 20 senelik

hizmetlerine mukabil, emekli muamelesi olmadan, terhis edilecek olan bu vatandaşların kıymetlerinden istifade etmek imkânı varken onları 225 lira ile kapı dışarı etmek revayi hak mıdır arkadaşlar? Rica ederim, bir parça insaf ile düşünelim. Sizleri temin ederim ki, arkadaşlar, 1 Temmuzdan itibaren mer'i olmasında hiçbir mahzur yoktur. Çünkü kadro değildir, terhistir. Devletin elinde olan bir hakkın devlet tarafından bu vatandaşlar için kabul edilmesinden başka birşey değildir. Bendeniz geçici maddeye bile lüzum görmüyorum.

Hamdi Başar arkadaşımızın teklifi mağduriyeti mucip olacaktır. Kadro değildir, 20 sene Devlete hizmet etmiş olan 200 vatandaşımızın hayatının kurtarılmasına mâtuftur. Revayi hak değildir. (« Doğru, doğru » sesleri, « bravo Fikri bey » sesleri).

REİS — Ferid Melen.

FERİD MELEN (Van) — Efendim, bendeniz Hâdi Beyin noktai nazarına iştirak edemeyeceğim. Bir emeklilik muamelesi için fiilvaki bir müddetin hitamı vardır, bir müddet hulûl etmiştir. Zannediyorum bugün. Fakat bir muamele henüz icra edilmemiştir, hukuki bir tasarruf yoktur. Olmadığına göre fiili bir durum da mevcut değildir.

Binaenaleyh, böyle bir hüküm kabul edersek şöyle bir muameleyi bozmak gibi bir vaziyet karşısında kalmıyacağız.

İkincisi; arkadaşımızın kabul buyurduğunuz teklifinde yaş haddi 42 den 48 e çıkarılmaktadır. Halen tecrübeli olanlar mevcuttur. Binaenaleyh bunları kapı dışarı etmek ve yenilerine tatbik etmek düşünülebilir. Bunu tecrübelilere teşmil etmekte fayda görürseniz geçici bir madde ile bunları faydalandırmak kabildir. Bu kanunun mütalâasında bâzı kimselerin etmek temin etmesini kabul etmiyoruz. Bu kanunu bir hizmetin görülmesi için kabul buyuruyorsunuz. Onun için bunu böyle mütalâa edince bu teşmili yapmak pekâlâ mümkündür. Onun için geçici muvakkat bir madde teklif ettim. Komisyon raporuna bir aykırılık görülmezse maksat hâsıl olur.

REİS — Sinan Tekelioğlu.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Arkadaşlar, geçen gün de arz etmiştim; bizde jandarmalık eskiden meslekti, şimdi mesleklikten

çıkmıştır. Her sene mükellef askerlerden bir kısmı jandarmaya alınmakta ve onlar da çeteleye her geçen günü çizmek suretiyle terhis günlerini bekliyerek vazife yapmaktadırlar.

Bu kanunla bahis mevzuu edilenler jandarmalığın esasını teşkil eden insanlardır. Esasen Jandarma Umum Kumandanlığı böyle bir teklifi yapmak üzere iken Feridun Fikri Bey bunu alarak buraya getirmiş ve daha süratle çıkmasına yardım etmiştir.

Arkadaşlar, bu üç yüz kişi tekaüt olacaktır, temditli jandarma için Devletin koyduğu yaş doldurduktan sonra beş, on para ellerine verilerek evlerine gönderileceklerdir. Bunların evlerine gitmeleri kendileri için değil ama Devlet için çok zararlıdır. Çünkü bunlar jandarmanın esasını teşkil eder. Karakollarda belki bunlardan bir tane bulunabiliyor. Yeni gelenler bunların yanında stajlarını ikmal ederler. İnsanlar mekteplerde hiçbir şey öğrenmez. Bilhassa jandarma mesleki kolay bir meslek değildir. Onun için bu maddede hiçbir aksaklık yoktur. Çünkü ne emeklilik meselesi, ne de Devleti külfete sokmak meselesi vardır. Binaenaleyh bu 300 jandarmadan Jandarma Umum Komutanlığının mahrum kalmaması için teklif edilen bu kanunun aynen kabulü lâzımdır ve zaruridir. Rey ve karar sizlerindir.

REİS — Komisyon.

BÜTÇE KOMİSYONU ADINA KEMAL YÖRÜKOĞLU (Gümüşane) — Efendim, Feridun Fikri arkadaşımızın da ifade ettikleri gibi, maksat halen bu durumda olan birçok kimselerin mağduriyetini önlemektir. Bu itibarla muvakkat madde bu maksadı temin ettiğine göre bir Temmuzdan itibaren muteber olacak hüküm kabul buyurulursa teklif edilen geçici maddenin kabul edilmesinde encümenimiz mutabıktır. Takdir Yüksek Heyetindir.

REİS — Bu madde ile alâkalı bir tahrir ve bir de geçici madde ilâvesi teklifi mevcuttur.

İkinci maddeden evvel geçici bir madde konması hakkındaki tahriri okutacağım. Buna komisyon da iştirak etmektedir, Yüksek Heyet kabul ettiği takdirde o zaman birinci ve ikinci maddeler arasında bir geçici madde ilâve olunacaktır.

Başkanlığa

Jandarma Efradı Kanununa bâzı maddeler eklenmesine dair olan tasarıya aşağıdaki geçici

maddenin eklenmesini arz ederim.

Van
Ferid Melen

GEÇİCİ MADDE 1. — 1953 yılı içinde yaş haddini doldurmuş veya dolduracak olanlara da bu kanun hükümleri uygulanır.

Yüksek Başkanlığa

Maddenin «neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer» şeklinde değiştirilmesini arz ederim.

İstanbul
H. Başar

REİS — Kanuna bir geçici madde ilâvesiyle alakalı takriri heyetin tenevvürü için tekrar okuyoruz.

GEÇİCİ MADDE 1. — 1953 yılı içinde yaş haddini doldurmuş veya dolduracak olanlara da bu kanun hükümleri uygulanır.

REİS — Birinci ve ikinci maddeler arasında bir geçici madde ilâvesi teklifine komisyon iştirak etmektedir.

Bu teklifi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Birinci ve ikinci geçici maddeler arasında konacak olan geçici madde kabul edilmiştir.

Şimdi ikinci maddenin değiştirilmesi hakkındaki Ahmet Hamdi Başar'ın teklifine, komisyon filhal iştirak etmektedir. Bu sebeple ikinci maddeyi takrimde olduğu gibi okutuyorum.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

REİS — Maddeyi oyunuzda arz ediyorum, kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde değişik şekliyle kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Teklifin heyeti umumiyesini oyunuzda arz ediyorum; kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Açık oya arzedilen lâyhaların oylama neticelerini arz ediyorum efendim :

İstanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki lâyihanın oylamasına (246) iştirak vardır, (244) kabul (1) ret ve (1) çekin-

ser mevcuttur. Tasarı (244) oyla kabul edilmiştir.

İstanbul Adalet binası inşası için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki 5032 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihasının oylamasına (245) iştirak vardır, (243) kabul, (1) ret, (1) çekinser rey mevcuttur. Tasarı (243) oyla kabul edilmiştir.

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki kanun lâyihasının oylamasına (251) zat iştirak etmiştir, (249) kabul, (1) ret ve (1) çekinser mevcuttur. Tasarı (249) oyla kabul edilmiştir.

Şimdi yine gündemle ilgili bir takrir var efendim, onu okuyoruz.

5. — *Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ile Gaziantep Mebusu Süleyman Kuranel ve Niğde Mebusu Asım Doğanay'ın, Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Bayındırlık, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/460, 2/449) [1]*

Yüksek Reisliğe

Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun lâyihasının gündemde bulunan diğer işlere takdimen yeğlikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Bayındırlık Vekili
Kemal Zeytinoglu

REİS — Gündemin 26 ncı maddesini işgal eden bu kanun lâyihasının dağıtılması üzerinden 48 saat geçmemiştir. Bugün müzakeresi Yüksek Heyetin oyuna bağlıdır. Müzakere olunmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Hükümet tarafından yeğlikle ve diğer işlere takdimen görüşülmesi teklifi mevcuttur. Diğer işlere takdimen görüşülmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen yoktur. Maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum.

[1] 273 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

yorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporunda kanun lâyihasının âve-dilikle görüşülmesi teklifi mevcuttur. Oyları-mıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5127 sayılı Kanunun kaldırılmasına ve Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa bir madde eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir:

Ek madde — Büyük ve önemli liman, su, kanalizasyon, elektrik, Devlet demir ve karayolları tesislerinin, şehirlerin münakale sistemlerine ait nâzım plânların, mimari bakımdan çok önemli görülen yapılarla bedii ve teknik-hususiyetleri haiz güzel sanatlara mütaallik işlerin ve aynı ehemmiyette şehir harita ve imar plânlarının etüd ve projeleri müsabaka ile veya bunların fennî liyakatleri ve iktidarları ilgili vekâletçe kabul edilmiş yerli veya yabancı uzman ve firmalar arasında pazarlıkla yaptırmaya ve lüzumu halinde yukarıda yazılı işlerine kontrolünü aynı şekilde bu firma veya uzmanlara pazarlıkla vermeye alâkalı vekil yetkilidir.

REİS — Kanun lâyihasının başlığı hakkında değişiklik talebini ihtiva eden bir tahrir mevcuttur, onu okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanununda değişiklik yapılması hakkındaki kanun lâyihasının, metindeki sıraya uygun olmak üzere, aşağıdaki şekilde oya konulmasını arz ederim.

**Niğde Mebusu
Necip Bilge**

«Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa bir madde eklenmesine ve 5127 sayılı Kanunun kaldırılmasına dair kanun lâyihası»

NECİP BİLGE (Niğde) — Müsaade edersem izah edeyim.

REİS — Buyurun.

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — İştirak ediyoruz.

REİS — Mesele kalmamıştır.

Kanun lâyihasının başlığının Necip Bilge'nin tahririnde ifade edildiği şekilde değiştirilmesi hususuna komisyon filhal iştirak etmektedir. Binaenaleyh ona göre tashih edilecektir.

NECİP BİLGE (Niğde) — Efendim, madde, büyük ve önemli liman, su, kanalizasyon ve saire gibi işlerin ve diğer taraftan da çok önemli görülen yapıların müsabaka ile veya pazarlık suretiyle ihaleye çıkarılması hususunda hüküm vardır. Şimdi bu vaziyete göre maddede bir tefrik yapılmaktadır. (Büyük ve önemli bazı işler ve ondan sonra da (çok önemli görülen işler) tâbiri geçmektedir. Bu, tatbikatta biraz subjektif harekete meydan verecek mahiyettedir. Yani hangileri büyük ve önemli işlerdir ve hangileri çok önemli işlerdir. Bu hususta komisyon ve daha iyisi Hükümet tarafından izahat verilecek olursa tatbikata istikamet göstermek bakımından çok faydalı olacağına kaniim. Diğer taraftan kanun maddesinin tertibinde de bir za'fı telif mevcuttur. Bu za'fı telif de şudur: (Şehir harita ve imar plânlarının etüd ve projeleri) denmektedir. Halbuki plânların etüd ve projeleri yaptırmak denmez. (Etüd ve projelerini yaptırmak) denir. Çünkü bunların imar plânları etüd ve projelerini vekâlet şu şekilde yaptırmaya yetkili dendiikten sonra, yukarıda mevcut olan imar plânlarının etüd ve projeleri, kelimelerinden sonra bir (Ni) edatının ilâve edilmesi lâzımgelmektedir.

Sonra, hemen onun arkasında, (veya bunların fennî liyakatleri ve iktidarları ilgili vekâletçe kabul edilmiş yerli veya yabancı.) denmektedir. «Bunların» tâbiri de kanaatimce doğru değildir. Burada, olsa olsa «veya bunları fennî liyakatleri ve iktidarları ilgili vekâletçe kabul edilmiş yerli veya yabancı uzman...» demek lâzımgelir. Çünkü burada bu izafet terkibi değil, bir meful vardır. Çünkü «Bunları» diğer projeleri ifade etmektedir. Sırf ifadeye taallük ettiği ve mânaya tesir etmediği için komisyonun bu hususa iştirak edeceğini düşünerek ayrıca yazılı bir teklif vermedim. Madde metninin «Şehir harita ve imar plânlarının etüd ve projelerini» şeklinde değiştirilmesini, diğer taraftan onun altında «veya bunların fennî liyakatleri ve iktidarları» tâbirinin içerisindeki «Bunların» kelimesinin de «Bunları» olarak değiştirilmesini ve en sonunda da «Yukarıda yazılı işlerine kontro-

lünü» tâbirinin «İşlerin kontrolünü» şeklinde değiştirilmesini rica ediyorum.

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Tamamiyle iştirak ediyoruz.

FERİD MELEN (Van) — Mevzuatımız arasında iki kanun vardır ki her vesile ile hırpalanmaya âdeta mahkûmdur. Birisi Muhasebe Umumiye Kanunu, diğeri Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunudur. Her çıkan kanun Muhasebe Umumiye veya Artırma Eksiltme Kanunundan istisnayı veya ona muaddel hükümleri ihtiva etmesin vâkı değil gibidir. Kanunlarımızda böyle binlerce hükme rastlıyorsunuz. Fakat bunlar yaparken bir noktayı düşünmek de lâzımdır. Eğer bu Artırma ve Eksiltme Kanunu ve diğeri hakikaten işe yaramıyorsa böyle gelişi güzel ve karışık bir şekilde istisnalar yaratmak yerine bu kanunları kaldırsak veya değiştirsek nasıl olur? («Değiştirecek, hazırlandı» sesleri) Hazırlandı sesleri duyuyorum. Şimdi gelen bu kanunda yine değiştiren bir kanundur. Hakikaten dâva Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununu değiştirmek ve zamanın ihtiyaçlarına uydurmak ihtiyacı duyuluyorsa, - bu nevi tekliflerle zedelemeye devam etmektense - değiştirelim. Eğer ihtiyaç yoksa bu tekliflere de ihtiyaç yoktur. Böyle palyatif bir tedbir yerine esaslı bir teklif getirelim. Ben gelen hükmü kulaktan dinledim, maalesef iyi tetkik etmiş imkânını bulamadım. Müphem bâzı şeyler, büyük inşaat, projeler ve saire gibi takdire yer veren bâzı muameleleri tutuyoruz, Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunundan ayırıyoruz. Öyle zannediyorum ki ileride bunların her birisi tereddütlere yol açacaktır. Büyük iş hangisidir? Bunların tefriki nasıl olacaktır? Bunları birbirinden ayırmak için vâzih kısıtların olması lâzım. Eğer Hükümetin hazırladığı tasarı yakında gelecekte, müstacel vaziyette, Meclisin tatil olacağı bir zamanda bu tasarımı çıkarmıyalım, bu kadar acele çıkarılmasında bizi zorlayan bir şey yoktur, bu dâvayı kökünden halledelim. Böyle palyatif tedbirlerle, bir iki mübaya için falan yapıyorsak; onun üzerinde ayrıca durmak icabeder.

REİS — Bayındırlık Vekili.

BAYINDIRLIK VEKİLİ KEMAL ZEYTİNOĞLU (Eskişehir) — Ferid Melen arkadaşımız tasarımı okumadan huzurunuzda geldiklerini şu ifadeleri ile ispat ettiler.

Son üç yılda iş hacminin fevkalâde genişlemesi karşısında, hizmetlerin, proje ve etütlerin vaktinde yetiştirilebilmesi için teşkilâtımızı takviye lâzımdır. Paramız varken niçin köprü, yol, bina liman yaptırmıyalım? İsteddiğimiz iki maddelik kanundur; dışarda eskisine nispetle çok daha iyi yetişmiş, Demokrat Parti iktidarının prensipleri ve programı icabı teessüs etmiş, teknik teşekküller, teknik bürolar mevcuttur. Doktorlar, avukatlar gibi tecrübeli elemanlar tarafından yazıhaneler açılmak suretiyle hususi teşebbüsler meydana gelmiştir. Yapacağımız; köprü projesi, liman projesi yol etütleri gibi işleri firmalara vermek ve bakanlıkça yalnız bunların kontrolünü temin etmek. Çünkü kontrol için lüzumlu eleman, projeye nazaran onda bir nispetindedir. İmar işlerimizin daha çabuk yapılması için getirdiğimiz kanun tasarısı bundan ibarettir. Yoksa ne mübayaası vardır, ne şusu, ne busu, okumamızlar maalesef...

Haddizatında Artırma ve Eksiltme Kanunu, yani 2490 sayılı Kanunla alâkası da yoktur. Bu kanun, söyledikleri gibi hakikaten bugünkü tabikata, bilhassa D. Parti iktidarının hamleli çalışmalarına uymamaktadır. Bu yeniden hazırlanmış ve vekâletlerin mütalâasına da arz olunmuştur. Ancak bu kanunu beklemeye her halde lüzum olmadığını takdir edersiniz zannedirim.

REİS — Süleyman Kuranel.

BAYINDIRLIK KOMİSYONU BAŞKANI SÜLEYMAN KURANEL (Gaziantep) — Efendim, Necip Bilge arkadaşımızın redaksiyon bakımından yaptığı teklife komisyon adına iştirak ediyoruz.

Esasen Hükümetten gelen teklifte (çok önemli) kelimesi yoktu. Başta «önemli», ikinci satırın ortasında «lüzumlu görülen» şeklinde... (Siz daha genişletiyorsunuz, sesleri)

REİS — Süleyman Bey müsaade buyurun, ben size Bayındırlık Komisyonu Başkanı olarak söz verdim, mütalâanızı beyan buyurunuz. Fakat müzakere edilen metin Bütçe Komisyonu metni olduğuna göre bunu onların yapması lâzımdır, siz Bütçe Komisyonu adına konuşamazsınız. Bütçe Komisyonu, buyurun.

SÜLEYMAN KURANEL (Devamla) — Biz komisyon olarak bu teklife iştirak ediyoruz efendim.

BÜTÇE KOMİSYONU ADINA HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Bütçe Komisyonu adına Sa-

yın Necip Bilge arkadaşımızın teklifine iştirak ediyoruz. Nihayet metnin daha vazih bir hale getirilmesi için yapılmış bir tekliftir.

FERİD MELEN (Van) — Efendim, tasarımı okumadımsa kabahat her halde benim değildir. Eminim ki, birçokları da okumak imkânını bulamamışlardır. Zira gündemi takip etmeye imkân hâsıl olmamaktadır. Şu anda bundan sonra ne konuşulacağını anlamak için kehanet sahibi olmak lâzımdır.

İkincisi; bu iş benim duyduğuma göre projeden ibaret değildir. Önemli nafıa işleri ve bunların pazarlıkla yapılmasından bahsedilmektedir. Bunu arzettikten sonra pek de müstacel görmediğimi ifade etmek isterim. Ama karar Yüksek Heyetinizindir.

REİS — Madde üzerinde başka söz isteyen yoktur.

Necip Bilge'nin redaksiyon bakımından teklifine komisyon filhal iştirak etmektedir. Bu itibarla maddeyi yeniden okuyacağız.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Necip Bilge arkadaşımız haklı olarak (önemli) ile (çok önemli) nin nasıl ayrılacağını sordular.

Su işlerinde büyük ve önemli su işlerinin projesini bina işlerinde de çok önemli olan binaların projesini Hükümet dışarda yaptıracaktır.

Biz teknik komisyon olan Bayındırlık Komisyonunun metnine sadık kaldık. Fakat metnin itibasa ve tatbikatta müşkülâta sebep olacak bir tarafı varsa onu tashih edebiliriz.

Meselâ, binalarda lüzum görülen diyebiliriz, ama bu, Hükümete daha geniş bir salâhiyet verir. Halbuki, çok önemli dediğimiz zaman daha dar bir saha ve mâna anlaşılır. Hükümetin salâhiyetini daha icabına göre kullanması için bir metin hazırlanmış olur. Bilmiyorum anlaşılacak bir tarafı var mı? Önemli ile çok önemlinin kullanış tarzı bu olacaktır. Ama, tensip ederseniz lüzumlu görülen şekilde olabilir.

REİS — Necip Bilgenin tavrı şifahidir. Komisyon filhal iştirak etmezse değiştirge mevcut olmadığı için reye koyamıyacağım. Demin komisyon iştirak ettiğini söyledi, şimdi heyeti aliye lüzum görürse iştirak edeceğini ifade ettiklerine göre ifade müphem kalmaktadır. Madde ile ilgili Ahmet Hamdi Başar'ın yazılı bir teklifi var, okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

« Mimari bakımdan hususi ehemmiyet taşıyan binaların » şeklinde tadilini teklif ederim.
İstanbul

Ahmet Hamdi Başar

NECİP BİLGE (Niğde) — Muhterem arkadaşlarım, benim mâruzatım iki kısımdan ibaret idi. Belki kâfi derecede ifade edemediğim için anlaşılammış olabilir. Bu bakımdan tekrar tavzih edeyim. Büyük ve önemli tâbirleriyle, çok önemli tâbirleri arasındaki farkların meydana getirecekleri kıstas nedir? dedim. Bu hususta izahat talebettim. Sadece bu tâbirleri birbirinden ayıracak olan objektif kıstaslar nelerdir, bunun izahı üzerinde bir talepte buldum.

Diğer taraftan mâruzatımın ikinci kısmı, redaksiyonu ilgilendiren bâzı taleplerdi. Bütçe Komisyonu filhal bunlara iltihak etmiştir. Binaenaleyh önemli veya çok önemli tâbirlerinin birbirinden tefrikına taallûk eden izahatı talebinin bir önerge gibi reye konmasına lüzum yoktur. Diğer arkadaşların teklifleri varsa o başkadır. Bendeniz önemli tâbirleri üzerinde sadece izahat talebettim. Gerçi verilen izahlar beni tatmin etmedi. Fakat, önemli ve çok önemli tâbirlerinin birbirinden ayırılması hususundaki kıstasların neler olduğuna taallûk eden izahat talebinin kabul edilip edilmemesi veya verilen izahların doyurucu olup olmaması başka bir husustur. Bu hususlarda değiştirme yapılmasını istemiyeceğim, benim değiştirme talebim sadece «projeleri, bunlar ve işler» kelimelerine taallûk etmektedir. Bunları da Bütçe Komisyonu kabul ettiği için mesele kalmamıştır. Öteki hususa ait bir tadil talebinde bulunmadım.

REİS — Ferid Melen, buyurun.

FERİD MELEN (Van) — Sözcüye bir sual soracağım.

REİS — Buyurun.

FERİD MELEN (Van) — Bu gibi işler daha evvel ilân edilecek midir?

REİS — Bütçe Komisyonu.

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — İlân kaydı mevcuttur. Yalnız tanınmış müesseseler arasında pazarlık yaptırmak salâhiyetini veriyoruz. Artırma, Ek-

siltme Kanununun umumi hükümlerinden istisna ediyoruz.

FERİD MELEN (Van) — İlân yapılacak mı?

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HADİ HÜSMAN (Devamla) — Evet efendim.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Arkadaşlar, benim naçiz anlayışına göre vaziyet şudur : Bayındırlık Vekâletinin bugün elinde mevcut bulunan kadro; plân yapma, kadro yapma işlerine kâfi gelmemektedir. Yani bugünkü iş hacmi ile mütenasip değildir. Talep çok, iş çok. Projeler sıra beklemektedir.

Müsaade ederseniz küçük bir misal arz edeyim: Bizim Elmalı'nın bir sağlık işi projesi vardır. Bütün formalitesi tamamlanmış Sağlık Bakanlığından 12 Nisan 1953 tarihinde projesi yapılmak üzere Bayındırlık Vekâletine gitmiştir. Seçim mıntakam beni sıkıştırıyor, ben gidip Bayındırlık Vekâletini sıkıştırıyorum. Bana gösterdiler (Eliyle göstererek) böyle yığılmış iş, sıra bekliyor.

Şimdi arkadaşlar, bir formaliteye uyalım diye bütün inşaat mevsimini, senesini kaybettik. Arkadaşlar, bu gibi yüzlerce, binlerce iş vardır. Binaenaleyh her hamlemize büyük bir engel teşkil eden bu Artırma ve Eksiltme Kanununun burasında ufacık bir gedik açılıyor diye işlerin hakikaten çok kısa zamanda hallini intaç edecek olan bu teklifi reddetmiyelim. Çok yerinde bir tekliftir.

Sonra, benim bir de teklifim var, komisyon da iştirak ederse kabulünü rica edeceğim. Bu (Önemli, çok önemli, mimari) tâbirlerini bırakalım, lüzumlu tâbirini koyalım. Mesele halledilir. Lüzumludur, lüzumsuzdur; arkadaşlar, benim bu hususta Hükümetimizin takdirine itimadım vardır. Eğer arkadaşlarımız da buna iltihak ederlerse mesele de bu şekilde halledilmiş olur. Önemli, çok önemli, bilmem, mimari tâbirlerinin yerine «lüzumlu» tâbirinin kabulü ile tasarının da kabulünü rica ederim.

REİS — Ahmet Hamdi Başar.

AHMET HAMDİ BAŞAR (İstanbul) — Efendim, bazan koskoca bir şehrin elektiriğini, bir santralini küçük bir haşerenin bozduğunu duyuruz Meclisimizde de küçük bir şey faaliyet-

lerimizi saatlerce harcamaya sebep oluyor. Benim burada metinde gördüğüm şey, (büyük ve önemli olmayan ve hunusi tesisler) demiş ve yapılar içinde bütün yapıların projelerinin böyle pazarlıkla yapılmasını önlemek için komisyon ona da (çok önemli) demiş. Böyle önemli, çok önemli, fevkalâde önemli gibi tâbirlerin hakikaten, Necip Bilge'nin söylediği gibi, lüzumu yoktur. Bunun için tadil teklifim gayet basittir. «Mimarî bakımdan hususi ehemmiyeti taşıyan yapılar» dersek hiç olmazsa bir kısım binaların karakol, ceza evi şu bu gibi mütat yapıları bu hükümden kurtarmış ve mimari bakımdan ehemmiyet ve kıymet taşıyan binalara hasretmiş olacağımız gibi vâzın kanunun da arzu ettiği neticeyi elde etmiş oluruz. Bu itibarla bendeniz tadil teklifimin kabulünü rica edeceğim.

REİS — Komisyon takrire iştirak ediyor mu?

BÜTÇE K. SÖZCÜSÜ HADİ HÜSMAN (İstanbul) — Bir diyeceğimiz yoktur. Heyeti Celile buna hâkimdir. Nihayet teknik bir meseledir, buna iştirak ederiz.

REİS — Buyurun Bayındırlık Vekili...

BAYINDIRLIK VEKİLİ KEMAL ZEYTİN-OĞLU (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlar; Hükümetin teklifinde öyle önemli, (çok önemli) gibi tâbirler mevcut değildir. Lûtfedeceğiniz bu salâhiyetle kendi bürolarımızda yapılmasının imkânı bulunmıyan, eleman darlığı dolayısıyla vaktinde yetişmesi mümkün görülemiyen, su işleri, limanlar, yollar ve köprülerin etüd ve projeleri pazarlık suretiyle hariçteki bir büroya yaptırılabilir. Küçük ceza evleri, sağlık merkezleri, küçük Hükümet konakları v. s. gibi işler kendi bürolarımızda kendi elemanlarımız tarafından yapılmaktadır ve yapılacaktır. Ama şimdi kabul buyurduğunuz kanunla İstanbul ve İzmir'de yapılacak büyük bölge ceza evleri, büyük adalet binaları gibi büyük projelerinin dışarıda yaptırılması bu suretle imkân dâhiline girecektir. İtimat buyurup (lüzumlu) kelimesinin lâvesiyle mesele halledilmiş olacaktır.

BAYINDIRLIK KO. REİSİ SÜLEYMAN KURANEL (Gaziantep) — Arkadaşlar, ek maddede başındaki (büyük ve önemli) kelimelerinin kalması zaruridir. Çünkü küçük su işlerine teşmilini istemedik. Komisyonumuzda bu mesele uzun boylu münakaşa edildi, netice itibariyle

teknik formül olarak (Büyük ve önemli) kelimelerinin konmasında zaruret gördük. Hem büyük ve hem de önemli olacak.

İkinci kısma gelince : Arkadaşımız mimari bakımdan hususiyet arzeden şekilde ki, teklifi kabul edecek olursak tatbikatta aksaklık olacağı kanaatindeyiz. Şöyle ki, mimari bakımdan, şu bakımdan gibi ne dereceye kadar bir hususiyet arzettiği keyfiyeti birtakım takdiri sebeplere yol açacaktır. Onun için mimari bakımdan hususiyet arzeder, şeklindeki teklifin reddi ile bunun yerine Bayındırlık Vekâleti tarafından, Vekil arkadaşımızın da ifade ettikleri gibi, lüzumlu görülen bedii ve teknik hususiyetlerin takdini Bayındırlık Vekâletine bırakmak daha doğru olacaktır. Bunun ufak tefek işlere teşmil edilmemesi lâzımdır. Lüzumlu gördüğü, önemli gördüğü yapılar için bu takdirini kullanması yerinde olacaktır.

REİS — Takrirler vardır okutacağım :

Yüksek Reisliğe

Şifahen arzettiğim sebeplerden dolayı maddedeki «Önemli, mimari ehemmiyeti haiz» gibi tâbirlerin yerine (lüzumlu) tâbirinin konulmasını arzederim.

Antalya

Burhanettin Onat

FERİD MELEN (Van) — İş projeye inhisar edecekse bence Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununun prensibi hilâfına hareket etmiyelim. Artırma ve Eksiltme Kanununun prensibi, işleri artırma, kapalı zarf v. s. ile yapmaktır. Küçük işleri de pazarlıkla yapmaktır. Binaenaleyh, (önemli, ehemmiyetli v. s.) yerine hakikaten bugün lüzum göreceği işleri kadro darlığı sebebiyle kendisi yapabilir, dışarda pekâlâ yaptırabilir. Önemliye hasretmek değil, küçük işlere de değer vermek lâzımdır. 3 bin, 5 bin liralık işler için oraya mühendis göndermek yerine mahallî mühendislerle pazarlık yapmak daha pratiktir. Onun için prensipin aksine gitmemek lâzımdır. (Bravo sesleri)

REİS — Takrir okundu. Burhanettin Beyin takririnin dikkate alınıp alınmamasını oyunuza arzedeceğim :

Burhanettin Beyin takririnde, (Önemli, mimari ehemmiyeti haiz) gibi kelimeler yerine

«lüzumlu» ibaresinin ilâvesi istenmektedir. Dikkate alınıp alınmamasını oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Dikkate alınması kabul edilmiştir.

Ahmet Hamdi Bey teklifinizde ısrar ediyormusunuz?

AHMET HAMDİ BAŞAR (İstanbul) — Takririmi geri alıyorum efendim.

REİS — Efendim, maddeyi bu şekilde, redaksiyon tashihleri ile beraber tekrar okutuyorum.

Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa bir madde eklenmesine ve 5127 sayılı Kanunun kaldırılmasına dair Kanun

MADDE 1. — 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir :

Ek madde — Büyük ve lüzumlu liman, su, kanalizasyon, elektrik, Devlet demir ve karayolları tesislerinin, şehirlerin münakale sistemlerine ait nâzım plânların, mimari bakımdan çok lüzumlu görülen yapılarla bedii ve teknik hususiyetleri haiz güzel sanatlara mütaallik işlerin ve aynı ehemmiyette şehir harita ve imar plânlarının etüd ve projelerini müsabaka ile veya bunları fennî liyakatleri ve iktidarları ilgili vekâletçe kabul edilmiş yerli veya yabancı uzman ve firmalar arasında pazarlıkla yaptırmaya ve lüzumu halinde yukarıda yazılı işlerin kontrolünü aynı şekilde bu firma veya uzmanlara pazarlıkla vermeye alâkalı vekil yetkilidir.

REİS — Müzakere mevzuumuz olan Bütçe Komisyonunun metnidir, o itibarla Bütçe Komisyonu sözcüsünden soruyorum, takrire göre okunan madde hakkında bir fikriniz var mı?

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Var efendim.

REİS — Buyurun.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Binalar için olan kısımda (lüzum görülen) tâbiri yerindedir. Baş taraftaki büyük ve lüzumlu su işleri diye bir tenaküz vardır. Ya ona da (lüzumlu görülen su işleri ve saire) veya hut (büyük ve ehemmiyetli su işleri) deyip işi lüzumlu görülen binalara tahsis etmek yahut da Burhanettin Onat'ın takriri her ikisine de şâmil olarak kabule iktiran etmişse (lüzum görülen su işleri, lüzum görülen bina işleri) demek lâzımdır.

REİS — Madde ehemmiyetlidir. Bu itibarla takrir dikkate alınmak üzere kabul edilmiştir. Komisyon bu takriri nazara alarak maddeyi imal eylesin. Şifahi izahatla tereddütler izale edilmiş olmuyor.

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Müsaade ederseniz mad-

deyi alalım, hazırlıyalım derhal huzuruza getirilim.

REİS — Ek madde dikkate alınan takrirle birlikte komisyona verilmiştir.

Yarın sabah saat 10 da toplanmak üzere Birleşimi kapıyorum.

Kapanma saati : 12,34

İstanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki Kanuna verilen reylerin sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza sayısı : 487
 Rey verenler : 246
 Kabul edenler : 244
 Reddedenler : 1
 Çekinseler : 1
 Reye katılmıyanlar : 223
 Açık mebusluklar : 18

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Abdullah Güler
 Süleyman Kerman
 Bekir Oynaganlı
 Kemal Özçoban
 Ahmed Veziroğlu

AĞRI

Kasım Küfrevi
 Halis Öztürk
 Celâl Yardımcı

AMASYA

Kemal Eren
 Hâmit Koray
 İsmet Olgac

ANKARA

Sadri Maksudi Arsal
 Salâhattin Benli
 Ömer Bilen
 Dağistan Binerbay
 Hamdi Bulgurlu
 Osman Şevki çiçekdağ
 Ramiz Eren
 Muhlis Ete
 Mümtaz Faik Fenik
 Abdullah Gedikoğlu
 Osman Talât İltekin
 Seyfi Kurtbek
 Talât Vasfi Öz
 Fuad Seyhun
 Cevdet Soydan

ANTALYA

Burhanettin Onat
 Akif Sarıoğlu
 İbrahim Subaşı
 Ahmet Tokuş

AYDIN

Namık Gedik
 Nail Geveci
 Şevki Hasırcı
 Etem Menderes
 A. Baki Ökdem
 Cevat Ülkü
 Lâtifi Ülkümen

BALIKESİR

Vacîd Asena
 Salâhattin Baskan
 Esat Budakoğlu
 Muzaffer Emiroğlu
 Müfit Erkuyumeu
 Mücteba İştin
 Arif Kalıpsızoğlu
 Ahmet Kocabıykoğlu
 Yahya Pelvan
 Muharrem Tuncay
 Sıtkı Yırcah

BİLECİK

İsmail Aşkın
 Keşşaf Mehmet Kurkut
 Talât Oran
 Yümnü Üresin

BİNGÖL

Feridun Fikri Düşünsel
 Mustafa Nuri Okeuoğlu

BİTLİS

Nusrettin Barut
 Salâhattin İnan

BOLU

Fahri Belen
 Zuhuri Danışman
 Mithat Dayıoğlu
 İhsan Gülez

Kâmil Kozak

Vahit Yöntem

BURDUR

Fethi Çelikbaş
 Mehmet Erkazancı
 Mehmet Özbey

BURSA

Raif Aybar
 Selim Ragıp Emeç
 Ağah Erozan
 Selim Herkmen
 Sadettin Karacabey
 Hulûsi Köymen
 Mithat San
 Halûk Şaman
 Kenan Yılmaz
 Necdet Yılmaz

ÇANAKKALE

Kenan Akmanlar
 Emin Kalafat
 Nusret Kirışcioğlu
 Ömer Mart

ÇORUH

Mesud Güney
 Ali Rıza Sağlar
 Zihni Ural

ÇORUM

Sedat Baran
 Ahmet Başbüyük
 Şevki Gürses
 Baha Koldaş
 Hasan Ali Vural
 Hakkı Yemenciler

DENİZLİ

Baha Akşit
 Ali Çobanoğlu

Eyüp Şahin

EDİRNE

Arif Altınalmaz
 Mehmet Enginün
 Cemal Köprülü
 Rükneddin Nasuhioğlu

ELÂZİĞ

Suphi Ergene
 Mehmet Şevki Yazman
 Hâmit Ali Yöney

ERZURUM

Said Başak
 Rıfki Salim Burçak
 Fehmi Çobanoğlu
 Enver Karan
 Rıza Topçuoğlu
 Memiş Yazıcı
 Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Ekrem Baysal
 Hasan Polatkan
 Kemal Zeytinollu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
 Galip Kınoğlu
 Süleyman Kuranel
 Ali Ocak

Cevdet San

Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
 Ali Naci Duyduk
 Hayrettin Erkmek
 Tahsin İnanç
 Doğan Köymen
 Mazhar Şener

Adnan Tüfekcioğlu
GÜMÜŞANE
Cevdet Baybura
Vasfi Mahir Kocatürk
Kemal Yörükoğlu

İÇEL

Halil Atalay
Salih İnankur
Refik Koraltan
Aziz Köksal

İSTANBUL

İhsan Altinel
Ahmet Hamdi Başar
Fuad Hulûsi Demirelli
Bedri Nedim Göknil
Hâdi Hüsman
Fuad Köprülü
Adnan Menderes
Ahilya Moshos
Mükerrem Sarol
Fahrettin Sayımer
Füruzan Tekil
Celâl Türkgeldi
Hüsnu Yaman

İZMİR

Mehmet Aldemir
Necdet İncekara
Vasfi Menteş
Halil Özyörük

KARS

Mehmet Bahadır
Abbas Çetin
Esat Oktay
Hüsamettin Tugaç
KASTAMONU

Sait Kantarel
Hamdi Türe
Hayri Tosunoğlu
KAYSERİ

Fikri Apaydın

İsmail Berkok
İbrahim Kirazoğlu
Mehmet Özdemir
Yusuf Ziya Turgut
KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Faik Üstün

KIRŞEHİR

Rifat Özdeş
KOCAELİ

Ziya Atığ
Hamdi Başak
Salih Kalemeoğlu
Yeredoğ Kişioğlu
Saim Önhon
Lûtfi Tokoğlu
Hüsnu Türkand
Mehmet Yılmaz

KONYA

Rifat Alabay
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Abdi Çilingir
Umrans Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Mecdet Alkin
Yusuf Aysal
Besim Besin
Remzi Koçak
Süleyman Süruri Na-
suhuoğlu
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Hüseyin Doğan
Nuri Ocakcioğlu
MANİSA

Şemi Ergin
Faruk İlker
Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu

Muzaffer Kurbanoğlu
Nafiz Körez
Sudi Mihçioğlu
Muhlis Tümay
MARAS

Abdullah Aytemiz
Nedim Ökmen

MUĞLA

Yavuz Başer
Nâtık Poyrazoğlu
NİĞDE

Hâdi Arıbaş
Necip Bilge
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Fahri Köşkerioğlu
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

ORDU

Refet Aksoy
Feyzi Boztepe
RİZE
Kemal Balta
Osman Kavrakioğlu
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Firuz Kesim
Muhittin Özkefeli
Ferid Tüzel
Hasan Fehmi Ustaoglu
Hâdi Uzer

SEYHAN

Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun
Sinan Tekelioğlu

SİİRD

Baki Erden
Şefik Türkdoğan

Cemil Yardım
SİNOB
Ali Şükrü Şavlı
Muhit Tümerkan
SIVAS

Ercüment Damalı
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Nurettin Ertürk
Halil İmre
Bahattin Taner
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

Zeki Erataman
TOKAD

Sıtkı Ataç
Fevzi Çubuk
Halûk Ökeren
Müstafa Özdemir

TRABZON

Salih Esad Alperen
Naci Altuğ
Süleyman Fehmi Ka-
laycioğlu
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu

TUNCELİ

Hasan Remzi Kulu
URFA
Necdet Acanal
VAN

İzzet Akın
YOZGAD

Niyazi Ünal Alcılı
Fuat Nizamioğlu
ZONGULDAK

Fehmi Açıksöz
Suat Başol
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Reddedenler]

MALATYA

Hikmet Fırat

[Çekinserler]

VAN

Ferid Melen

[Reye katılmıyanlar]

AFYON KARAHISAR

Ali İhsan Sâbis
Avni Tan
Salih Torfilli
Gazi Yiğitbaşı

ANKARA

Muhlis Bayramoğlu
Hâmid Şevket İnce (İ.)

ANTALYA

Fatin Dalaman
Nazifi Şerif Nabel
Ahmet Tekelioğlu

BALIKESİR

Enver Güreli
Ali Fahri İşeri

BOLU

Mahmut Güçbilmez (İ.)

BURSA

Ali Canip Yöntem (İ.)

ÇANAKKALE

Süreyya Endik
Bedi Enüstün
Nihat İyriboz
İhsan Karasioğlu

ÇANKIRI

Kâzım Arar
Kemal Atakurt
Celâl Boynuk
Kenan Çığman
Celâl Otman

ÇORUH

Mecit Bumin
Abbas Gigin

ÇORUM

Hüseyin Ortakcioğlu
Saip Özer

DENİZLİ

Fikret Başaran
Mustafa Gülcügil
Refet Tavashoğlu

DİYARBAKIR

Ferit Alpiskender
Yusuf Azizoglu
M. Remzi Bucak
Mustafa Ekinci
Nâzım Önen
Kâmil Tayşı

EDİRNE

Hasan Osma

ELÂZİĞ

Abdullah Demirtaş
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN

Cemal Göneng
Şemsettin Günaltay

Nahid Pekcan

Sabit Sağıroğlu

Ziya Soylu (İ.)

ERZURUM

Bahadır Dülger

Sabri Erduman

Emrullah Nutku

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt

Ali Fuad Cebesoy

Abidin Potuoğlu

GAZİANTEP

Samih İnal

GİRESUN

Arif Hikmet Pamuk-
oğlu

GÜMÜŞANE

Halis Tokdemir

Ahmet Kemal Varınca
(İ.)

Halit ZARBUN

HAKKARİ

Selim Seven (İ.)

HATAY

Abdullah Cilli

Abdürrahman Melek

Celâl Sait Siren

Tayfur Sökmen

Hasan Reşit Tankut

Cavit Yurtman

İÇEL

Hüseyin Fırat

Celâl Ramazanoğlu

Şahap Tol

İSPARTA

İrfan Aksu

Said Bilgiç

Kemal Demiralay

Tahsin Tola

Reşit Turgut

İSTANBUL

Enver Adakan

Salamon Adato

Andre Vahram Bayar

Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Nihad Reşad Belger
(İ.)

Mithat Benker

Faruk Nafiz Çamlıbel

Salih Fuad Kegeci

Seyfi Oran

Mithat Sözer

Nazlı Tlabar

Ahmet Topcu

Sani Yaver

Senihi Yürüten

İZMİR

Halide Edib Adıvar

Pertev Arat

Cihad Baban

Avni Başman

Behzat Bilgin

Muhiddin Erener

Sadık Giz

Tarık Gürerk

Osman Kapani

Abidin Tekön

Cemal Tunca

Ekrem Hayri Üstündağ

(Vekil)

Zühtü Hilmi Velibeşe

KARS

Fevzi Aktaş

Lâtif Aküzüm

Sırrı Atalay

Veyis Koçulu

Tezer Taşkiran

Hüseyin Cahit Yalçın
(İ.)

KASTAMONU

Galib Deniz

Fahri Keçecioglu

Şükrü Kerimzade

Muzaffer Âli Mühto

(İ.)

Rifat Taşkın

Ziya Termen

KAYSERİ

Emin Develioğlu

Kâmil Gündeg

Ali Rıza Kıkçıkale

KIRKLARELİ

Mahmut Erbil

Fikret Filiz

Sıtkı Pekkip

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı

Halil Sezai Erkut

Elvan Kaman

KOCAELİ

Ekrem Alican

Mümtaz Kavalerioğlu

Ethem Vassaf

KONYA

Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlu (İ.)

Kemal Ataman

Hidayet Aydın

Ziyad Ebuzziya

Ali Rıza Ercan

Saffet Gürol

Tarık Kozbek

Muammer Obuz

Himmat Ölçmen

Murad Âli Ülgen

KÜTAHYA

Hakkı Gedik

Asım Gündüz

Ahmet İhsan Gürsoy

(İ.)

Ahmet Kavuncu

MALATYA

Esat Doğan

Mehmet Sadık Eti

İsmet İnönü

Mehmet Kartal

Mehmet Kulu (İ.)

Abdülkadir Özbay (İ.)

Lütfi Sayman

MANİSA

Samet Ağaoğlu

Refik Şevket İnce (İ.)

Adnan Karaosmanoğlu

Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

MARAS

Ahmet Bozdağ
Salâhattin Hüdayioğlu
Ahmet Kadoğlu
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Mehmet Kâmil Boran
Rıza Erten
Abdülkadir Kalav
Cevdet Öztürk
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras

MUĞLA

Cemal Hünel
Zeyyat Mandalinci
Nadir Nadi
Nuri Özsan

MUŞ

Hamdi Dayı
Ferit Kılıçlar

NİĞDE

Süreyya Dellaloğlu (İ.)

ORDU

Hüsnu Akyol
Naşit Fırat
Yusuf Ziya Ortaç
Zeki Mesut Sezer
Hamdi Şarlan
Atıf Topaloğlu

RİZE

İzzet Akçal
Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

Haşim Alişan (İ.)
Naci Berkman
İsmail Işın
Tevfik İleri
Şükrü Uluçay (İ.)

SEYHAN

Zeki Akçalı
Remzi Oğuz Arık
Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroğlu
Salim Serçe
Cezmi Türk

SİİRD

Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Muhtar Acar
Nuri Sertoğlu
Server Somuncuoğlu
SİVAS
Nâzım Ağacıkıoğlu
Rifat Öçten
Sedat Zeki Örs
Reşat Şemsettin Sirer

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingül
Şevket Mocan

TOKAD

Zihni Betil
Ahmet Gürkan
Hamdi Koyutürk
Muzaffer Önal

TRABZON

Faik Ahmed Barutçu
Saffet Baştımar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Mahmut Goloğlu
Hamdi Orhon
Hasan Saka

Cahid Zamangil
TUNCELİ

Hıdır Aydın
URFA

Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Hasan Oral
Celâl Öncel
Reşit Kemal Timuroğlu

VAN

Kâzım Özalp
YOZGAD

Avni Doğan
Faik Erbaş
Yusuf Karşhoğlu (İ.)
Hâşim Tathoğlu
Hasan Üçöz

ZONGULDAK

Yunus Muammer Ala-
kant
Hüseyin Balık
Abdürrahman Boyacı-
giller
Ali Rıza İncealemdar-
oğlu (İ.)
Cemal Kıpçak

[Açık mebusluklar]

Ankara	1	Manisa	1
Amasya	1	Sivas	1
Bursa	1	Tekirdağ	1
Denizli	2	Tokad	1
Diyarbakır	1	Trabzon	1
Kastamonu	1	Urfa	1
Kayseri	1	Zonguldak	1
Konya	2		—
Malatya	1		18

Istanbul Adalet Binası inşası için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girilmesi hakkındaki 5032 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair Kanuna verilen reylerin sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âsa sayısı : 487
 Rey verenler : 245
 Kabul edenler : 243
 Reddedenler : 1
 Çekinseler : 1
 Reye katılmıyanlar : 224
 Açık mebusluklar : 18

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Abdullah Güler
 Süleyman Kerman
 Bekir Oynaganlı
 Kemal Özçoban
 Ahmed Veziroğlu

AĞRI

Kasım Küfrevi
 Halis Öztürk
 Celâl Yardımcı

AMASYA

Kemal Eren
 Hâmit Koray
 İsmet Olgaç

ANKARA

Sadri Maksudi Arsal
 Salâhattin Benli
 Ömer Bilen
 Dağistan Binerbay
 Hamdi Bulgurlu
 Osman Şevki Çiçekdağ
 Ramiz Eren
 Muhlis Ete
 Mümtaz Faik Fenik
 Abdullah Gedikoğlu
 Osman Talât İltekin
 Seyfi Kurtbek
 Talât Vasfî Öz
 Fuad Seyhun
 Cevdet Soydan

ANTALYA

Burhanettin Onat
 İbrahim Subaşı
 Ahmet Tokuş

AYDIN

Namık Gedik

Nail Geveci

Şevki Hasırcı
 Etem Menderes
 A. Baki Ökdem
 Cevat Ülkü
 Lâtifi Ülkümen

BALIKESİR

Vacid Asena
 Salâhattin Baskan
 Esat Budakoğlu
 Muzaffer Emiroğlu
 Müfit Erkuyumcu
 Enver Gürelî
 Mücteba İştin
 Arif Kalıpsızoğlu
 Ahmet Kocacıoğlu

Yahya Pelvan

Muharrem Tunçay

Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Aşkın
 Keşaf Mehmet Kurkut
 Talât Oran
 Yümnü Üresin

BİNGÖL

Feridun Fikri Düşünse)
 Mustafa Nuri Okcuoğlu

BİTLİS

Nusrettin Barut
 Salâhattin İnan

BOLU

Fahri Belen
 Zuhuri Danışman
 Mithat Dayıoğlu
 İhsan Gülez
 Kâmil Kozak

Vahit Yöntem

BURDUR

Fethi Çelikbaş
 Mehmet Erkazancı
 Mehmet Özbey

BURSA

Raif Aybar
 Selim Ragıp Emeç
 Ağâh Erozan
 Selim Herkmen
 Sadettin Karacabey
 Hulûsi Köymen
 Mithat San
 Halûk Şaman
 Kenan Yılmaz
 Necdet Yılmaz

ÇANAKKALE

Kenan Akmanlar
 Emin Kalafat
 Nusret Kirışcioğlu
 Ömer Mart

ÇORUH

Mesud Güney
 Ali Rıza Sağlar
 Zihni Ural

ÇORUM

Sedat Baran
 Ahmet Başbüyük
 Şevki Gürses
 Baha Koldaş
 Saip Özer
 Hasan Ali Vural
 Hakkı Yemenciler
DENİZLİ
 Baha Akşit
 Ali Çobanoğlu

Eyüp Şahin

Refet Tavashioğlu

EDİRNE

Arif Altınalmaz
 Mehmet Enginün
 Cemal Köprülü
 Rükneddin Nasuhioğlu

ELAZIĞ

Suphi Ergene
 Mehmet Şevki Yazman
 Hâmit Ali Yöney

ERZURUM

Said Başak
 Rıfki Salim Burçak
 Fehmi Çobanoğlu
 Bahadır Dülger

Sabri Erduman

Enver Karan

Emrullah Nutku

Rıza Topçuoğlu

Memiş Yazıcı

Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Ekrem Baysal
 Hasan Polatkan
 Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
 Galip Kimoğlu
 Süleyman Kuranel

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
 Ali Naci Duyduk
 Hayrettin Erkmen
 Tahsin İnanç
 Doğan Köymen

Mazhar Şener
Adnan Tüfekcioğlu
GÜMÜŞANE
Cevdet Baybura
Vasfi Mahir Kocatürk
Kemal Yörükoğlu
İÇEL
Halil Atalay
Salih İnankur
Refik Koraltan
Aziz Köksal
İSTANBUL
İhsan Altınel
Ahmet Hamdi Başar
Fuad Hulûsi Demirelli
Bedri Nedim Göknıl
Hâdi Hüsman
Adnan Menderes
Ahilya Moshos
Mükerrem Sarol
Fahrettin Sayımer
Füruzan Tekil
Celâl Türkgeldi
Hüsnü Yaman
İZMİR
Mehmet Aldemir
Necdet İncekara
Vasfi Menteş
Halil Özyörük
KARS
Mehmet Bahadır
Esat Oktay
Hüsamettin Tuğaç
KASTAMONU
Sait Kantarel
Rifat Taşkın
Hayri Tosunoğlu
Hamdi Türe
KAYSERİ
Fikri Apaydın

Ismail Berkok
Emin Develioğlu
İbrahim Kirazoğlu
Mehmet Özdemir
Yusuf Ziya Turgut
KIRKLARELİ
Şefik Bakay
Faik Üstün
KIRŞEHİR
Rifat Özdeş
KOCAELİ
Ziya Atıç
Hamdi Başak
Salih Kalemcioğlu
Yeredoğ Kişioğlu
Saim Önhon
Lûtfi Tokoğlu
Hüsnü Türkan
Mehmet Yılmaz
KONYA
Rifat Alabay
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Abdi Çilingir
Umran Nazif Yiğiter
KÜTAHYA
Mecdet Alkin
Yusuf Aysal
Besim Besin
Remzi Koçak
Süleyman Süruri Na-
suhoglu
İhsan Şerif Özgen
MALATYA
Hüseyin Doğan
Nuri Ocakcioğlu
MANISA
Şemi Ergin
Faruk İlker

Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu
Muzaffer Kurbanoglu
Nafiz Körez
Sudi Mihçioğlu
Muhlis Tümay
MARAS
Abdullah Aytemiz
Nedim Ökmen
MUĞLA
Yavuz Başer
Nâtik Poyrazoğlu
NİĞDE
Hâdi Arıbaş
Necip Bilge
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Fahri Köşkeroglu
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul
ORDU
Refet Aksoy
Feyzi Boztepe
RİZE
Kemal Balta
Osman Kavrakoglu
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil
SAMSUN
Muhittin Özkefeli
Ferid Tüzel
Hasan Fehmi Ustaoglu
Hâdi Uzer
SEYHAN
Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun
SİİRD
Baki Erden

Şefik Türkdoğan
Cemil Yardım
SİNOB
Ali Şükrü Şavlı
Muhit Tümerkan
SİVAS
Ercüment Damalı
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Nurettin Ertürk
Halil İmre
Bahattin Taner
Hüseyin Yüksel
TEKİRDAĞ
Zeki Erataman
TOKAD
Sıtkı Atanç
Fevzi Çubuk
Halûk Ökerez
Mustafa Özdemir
TRABZON
Salih Esad Alperen
Süleyman Fehmi Ka-
laycioğlu
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu
TUNCELİ
Hasan Remzi Kulu
URFA
Necdet Açıanal
VAN
İzzet Akın
YOZGAD
Niyazi Ünal Alınlı
Fuat Nizamoğlu
ZONGULDAK
Fehmi Açıksöz
Suat Başol
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Reddedenler]

MALATYA

Hikmet Fırat

[Çekinseler]

VAN

Ferid Melen

[Reye katılmıyanlar]

AFYON KARAHISAR

Ali İhsan Sâbis
Avni Tan
Salih Torfilli
Gazi Yiğitbaşı

ANKARA

Muhlis Bayramoğlu
Hâmid Şevket İnce (İ.)

ANTALYA

Fatin Dalaman
Nazifi Şerif Nabel
Akif Sarıoğlu
Ahmet Tekelioğlu

BALIKESİR

Ali Fahri İşeri

BOLU

Mahmut Güçbilmez (İ.)

BURSA

Ali Canib Yöntem (İ.)

ÇANAKKALE

Süreyya Endik
Bedi Enüstün
Nihat İyriboz
İhsan Karasioğlu

ÇANKIRI

Kâzım Arar
Kenan Çıgman
Celâl Boynuk
Kemal Atakurt
Celâl Otman

ÇORUH

Mecit Bumin
Abbas Gigin

ÇORUM

Hüseyin Ortakcioğlu

DENİZLİ

Fikret Başaran
Mustafa Gülcügil

DİYARBAKIR

Ferit Alpiskender
Yusuf Azizoglu
M. Remzi Bucak
Mustafa Ekinci
Nâzım Önen

Kâmil Tayşı

EDİRNE

Hasan Osma

ELÂZİG

Abdullah Demirtaş
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN

Cemal Göneng
Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan
Sabit Sarıoğlu
Ziya Soylu (İ.)

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
Ali Fuad Cebesoy
Abidin Potuoğlu

GAZİANTEP

Samih İnal
Ali Ocak
Cevdet San
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Arif Hikmet Pamuk-
oğlu

GÜMÜŞANE

Halis Tokdemir
Ahmet Kemal Varınca
(İ.)

Halit ZARBUN

HAKKÂRİ

Selim Seven (İ.)

HATAY

Abdullah Cilli
Abdürrahman Melek
Celâl Sait Siren
Tayfur Sökmen
Hasan Reşit Tankut
Cavit Yurtman

İÇEL

Hüseyin Fırat
Celâl Ramazanoğlu
Şahap Tol

İSPARTA

İrfan Aksu
Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Tahsin Tola
Reşit Turgut

İSTANBUL

Enver Adakan
Salamon Adato

Andre Vahram Bayar
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Nihad Reşad Belger (İ.)
Mithat Benker
Faruk Nafiz Çamlıbel
Salih Fuad Keçeci
Fuad Köprülü
Seyfi Oran

Mithat Sözer

Nazlı Tlabar

Ahmet Topcu.

Sani Yaver

Senihi Yürüten

İZMİR

Halide Edib Adıvar

Pertev Arat

Cihad Baban

Avni Başman

Behzat Bilgin

Muhiddin Erener

Sadık Giz

Tarık Gürerk

Osman Kapani

Abidin Tekön

Cemal Tunca

Ekrem Hayri Üstündağ

(Vekil)

Zühtü Hilmi Velibeşe

KARS

Fevzi Aktaş

Lâtif Aküzüm

Sırrı Atalay

Abbas Çetin

Veyis Koçulu

Tezer Taşkiran

Hüseyin Cahit Yalçın
(İ.)

KASTAMONU

Galib Deniz

Fahri Keçecioğlu

Şükrü Kerimzade

Muzaffer Âli Mühto

(İ.)

Ziya Termen

KAYSERİ

Kâmil Gündeş

Ali Rıza Kılıçkale

KIRKLARELİ

Mahmut Erbil

Fikret Filiz

Sıtkı Pekkip

KİRŞEHİR

Osman Bölükbaşı

Halil Sezai Erkut

Elvan Kaman

KOCAELİ

Ekrem Alican

Mümtaz Kavaleroğlu

Ethem Vassaf

KONYA

Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlu (İ.)

Kemal Ataman

Hidayet Aydınır

Ziyad Ebüzziya

Ali Rıza Ercan

Saffet Gürol

Tarık Kozbek

Muammer Obuz

Himmet Ölçmen

Murad Âli Ülgen

KÜTAHYA

Hakkı Gedik

Asım Gündüz

Ahmet İhsan Gürsoy

(İ.)

Ahmet Kavuncu

MALATYA

Esat Doğan

Mehmet Sadık Eti

İsmet İnönü

Mehmet Kartal

Mehmet Kulu (İ.)

Abdülkadir Özbay (İ.)

Lütfi Sayman

MANİSA

Samet Ağaoğlu

Refik Şevket İnce (İ.)

Adnan Karaosmanoğlu

Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

MARAŞ

Ahmet Bozdağ

Salâhattin Hüdayioğlu

Ahmet Kadoğlu

Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy
MARDİN
Abdürrahman Bayar
Mehmet Kâmil Boran
Rıza Erten
Abdülkadir Kalav
Cevdet Öztürk
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras
MUĞLA
Cemal Hünel
Zeyyat Mandalinci
Nadir Nadi
Nuri Özsan
MUŞ
Hamdi Dayı
Ferit Kılıçlar
NİĞDE
Süreyya Dellaloğlu (İ.)
ORDU
Hüsnü Akyol
Naşit Fırat
Yusuf Ziya Ortaç
Zeki Mesut Sezer

Hamdi Şarlan
Atıf Topaloğlu
RİZE
İzzet Akçal
Zeki Rıza Sporel
SAMSUN
Haşim Alişan (İ.)
Naci Berkman
İsmail Işın
Tevfik İleri
Firuz Kesim
Şükrü Uluçay (İ.)
SEYHAN
Zeki Akçal
Remzi Oğuz Arık
Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroğlu
Salim Serçe
Sinan Tekelioğlu
Cezmi Türk
SİİRD
Mehmet Daim Süalp
SİNOB
Muhtar Acar

Nuri Sertoğlu
Server Somuncuoğlu
SİVAS
Nâzım Ağacıkıoğlu
Rifat Öçten
Sedat Zeki Örs
Reşat Şemsettin Sırer
TEKİRDAĞ
İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingöl
Şevket Mocan
TOKAD
Zihni Betil
Ahmet Gürkan
Hamdi Koyutürk
Muzaffer Önal
TRABZON
Naci Altuğ
Faik Ahmed Barutçu
Saffet Baştımar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Mahmut Goloğlu
Hamdi Orhon
Hasan Saka
Cahid Zamangil

TUNCELİ
Hıdır Aydın
URFA
Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Hasan Oral
Celâl Öncel
Reşit Kemal Timuroğlu
VAN
Kâzım Özalp
YOZGAD
Avni Doğan
Faik Erbaş
Yusuf Karshoğlu (İ.)
Hâşim Tathoğlu
Hasan Üçöz
ZONGULDAK
Yunus Muammer Alakant
Hüseyin Balık
Abdürrahman Boyacıgiller
Ali Rıza İncealemdar-oğlu (İ.)
Cemal Kıpçak

[Açık mebusluklar]

Ankara	1	Manisa	1
Amasya	1	Sivas	1
Bursa	1	Tekirdağ	1
Denizli	2	Tokad	1
Diyarbakır	1	Trabzon	1
Kastamonu	1	Urfa	1
Kayseri	1	Zonguldak	1
Konya	2		—
Malatya	1		18

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici tahhütlere girişilmesi hakkındaki Kanuna verilen reylerin sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Áza sayısı : 487
 Rey verenler : 251
 Kabul edenler : 249
 Reddedenler : 1
 Çekinirler : 1
 Reye katılmıyanlar : 218
 Açık mebusluklar : 18

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Abdullah Güler
 Süleyman Kerman
 Bekir Oynaganlı
 Kemal Özçoban
 Ahmed Veziroğlu

ÁGRI

Halis Öztürk
 Celâl Yardımcı

AMASYA

Kemal Eren

ANKARA

Sadri Maksudi Arsal
 Ömer Bilen
 Dağistan Binerbay
 Hamdi Bulgurlu
 Osman Şevki Çiçekdağ
 Ramiz Eren
 Muhlis Ete
 Mümtaz Faik Fenik
 Osman Talât İltekin
 Seyfi Kurtbek
 Talât Vasfi Öz
 Cevdet Soydan

ANTALYA

Nazifi Şerif Nabel
 Burhanettin Onat
 İbrahim Subaşı

AYDIN

Namık Gedik
 Nail Geveci
 Şevki Hasırcı
 Etem Menderes
 A. Baki Ökdem
 Cevat Ülkü
 Lûtfi Ülkümen

BALIKESİR

Salâhattin Baskan
 Esat Budakoğlu
 Mücteba İştin
 Arif Kalıpsızoğlu
 Ahmet Kocabıyıkoğlu
 Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Aşkın
 Keşaf Mehmet Kurkut
 Talât Oran
 Yümnü Üresin

BİNGÖL

Feridun Fikri Düşünsel

BİTLİS

Nusrettin Barut
 Salâhattin İnan

BOLU

Zuhuri Danışman
 Mithat Dayıoğlu
 İhsan Gülez
 Kâmil Kozak
 Vahit Yöntem

BURDUR

Fethi Çelikbaş
 Mehmet Özbek

BURSA

Selim Ragıp Emeç
 Ağâh Erozan
 Hulûsi Köymen
 Halûk Şaman
 Kenan Yılmaz
 Necdet Yılmaz

ÇANAKKALE

Emin Kalafat
 Nusret Kirişcioğlu

Ömer Mart

ÇORUH

Mesut Güney
 Ali Rıza Sağlar
 Zihni Ural

ÇORUM

Sedat Baran
 Ahmet Başibüyük
 Şevki Gürses
 Baha Koldaş
 Saip Özer
 Hasan Ali Vural
 Hakkı Yemenciler

DENİZLİ

Eyüp Şahin

EDİRNE

Arif Altınalmaz
 Mehmet Enginün
 Cemal Köprülü
 Rükneddin Nasuhioğlu
 Hasan Osma

ELAZIG

Suphi Ergene
 Mehmet Şevki Yazman
 Hâmit Ali Yöney

ERZURUM

Rıfık Salim Burçak
 Fehmi Çobanoğlu
 Bahadır Dülger
 Enver Karan
 Emrullah Nutku
 Rıza Topçuoğlu
 Memiş Yazıcı

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt

Ekrem Baysal

Hasan Polatkan
 Abidin Potuoğlu
 Kemal Zeytinioğlu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
 Galip Kınoğlu
 Süleyman Kuranel

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
 Ali Naci Duyduk
 Hayrettin Erkmen
 Tahsin İnanç
 Doğan Köymen
 Mazhar Şener

GÜMÜŞANE

Cevdet Baybura
 Vasfi Mahir Kocatürk
 Halis Tokdemir
 Kemal Yörükoğlu

İÇEL

Halil Atalay
 Hüseyin Fırat
 Salih İnankur
 Refik Koraltan
 Aziz Köksal
 Şahap Tol

İSPARTA

Reşit Turgut

İSTANBUL

İhsan Altınel
 Ahmet Hamdi Başar
 Andre Vahram Bayar
 Fuad Hulûsi Demirelli
 Bedri Nedim Göknal
 Hâdi Hüsmen

Adnan Menderes
Ahilya Moshos
Mükerrem Sarol
Fahrettin Saymer
Füruzan Tekil
Celâl Türkgeldi
Hüsnü Yaman
İZMİR
Mehmet Aldemir
Pertev Arat
Cihad Baban
Necdet İncekara
Vasfi Menteş
Halil Özyörük
Abidin Tekön
Jemal Tuncce
Zühtü Hilmi Velibeşe
KARS
Lâtif Aküzüm
Mehmet Bahadır
Abbas Çetin
Esat Oktay
Hüsamettin Tuğaç
KASTAMONU
Sait Kantarel
Şükrü Kerimzade
Muzaffer Âli Mühtö
Rifat Taşkın
Ziya Termen
Hayri Tosunoğlu
Hamdi Türe
KAYSERİ
Fikri Apaydın
İsmail Berkok
Emin Develioğlu
Kâmil Gündeş
İbrahim Kirazoğlu
Mehmet Özdemir
Yusuf Ziya Turgut
KIRKLARELİ
Mahmut Erbil

Fikret Filiz
Faik Üstün
KIRŞEHİR
Rifat Özdeş
KOCAELİ
Salih Kalemcioğlu
Yeredoğ Kişioğlu
Saim Önhon
Lûtfi Tokoğlu
Hüsnü Türkan
Ethem Vassaf
Mehmet Yılmaz
KONYA
Rifat Alabay
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Abdi Çilingir
Saffet Gürol
Umran Nazif Yiğiter
KÜTAHYA
Meedet Alkin
Yusuf Aysal
Besim Besin
Hakkı Gedik
Ahmet Kavuncu
Remzi Koçak
Süleyman Süruri Na-
suhöğlu
İhsan Şerif Özgen
MALATYA
Hüseyin Doğan
Nuri Ocakcioğlu
MANİSA
Şemi Ergin
Faruk İlker
Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu
Muzaffer Kurbanoğlu
Nafiz Körez
Sudi Mihçioğlu
Muhlis Tümay

MARAS
Abdullah Aytemiz
Nedim Ökmen
MARDİN
Abdülkadir Kalav
MUĞLA
Yavuz Başer
Nuri Özsan
Nâtik Poyrazoğlu
MUŞ
Ferit Kılıçlar
NİĞDE
Hâdi Arıbaş
Süreyya Dellâloğlu
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Fahri Köşkeröğlu
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul
ORDU
Refet Aksoy
Feyzi Boztepe
RİZE
Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil
Zeki Rıza Sporel
SAMSUN
Firuz Kesim
Muhittin Özkefeli
Ferid Tüzel
Hasan Fehmi Ustaöğlu
Hâdi Uzer
SEYHAN
Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun
Sinan Tekelioğlu
SİİRD
Baki Erden
Mehmet Daim Süalp

Şefik Türkoğan
Cemil Yardım
SİNOB
Ali Şükrü Şavlı
SİVAS
Ercüment Damalı
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Nurettin Ertürk
Halil İmre
Bahattin Taner
Hüseyin Yüksel
TEKİRDAĞ
Hüseyin Bingül
Zeki Erataman
TOKAD
Sıtkı Atanç
Fevzi Çubuk
Halûk Ökeren
Mustafa Özdemir
TRABZON
Salih Esad Alperen
Naci Altuğ
Süleyman Fehmi Ka-
layeoğlu
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu
TUNCELİ
Hıdır Aydın
Hasan Remzi Kulu
VAN
İzzet Akın
YOZGAD
Niyazi Ünal Alelı
Fuat Nizamöğlu
Hâşim Tatlıoğlu
Hasan Üçöz
ZONGULDAK
Fehmi Açıksöz
Suat Başol
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Reddedenler]

MALATYA
Hikmet Fırat

[Çekinseler]

VAN

Ferid Melen

[Reye katılmıyanlar]

AFYON KARAHISAR

Ali İhsan Sâbis
Avni Tan
Salih Torfilli
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI

Kasım Küfrevi
AMASYA

Hâmit Koray
İsmet Olgaç

ANKARA

Muhlis Bayramoğlu
Salâhattin Benli
Abdullah Gedikoğlu
Hâmid Şevket İnce (İ.)
Fuad Seyhun

ANTALYA

Fatin Dalaman
Akif Sarıoğlu
Ahmet Tokuş
Ahmet Tekelioğlu

BALIKESİR

Vacîd Asena
Muzaffer Emiroğlu
Müfit Erkuyumcu
Enver Güreli
Ali Fahri İşeri
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay

BİNGÖL

Mustafa Nuri Okcuoğlu
BOLU

Fahri Belen
Mahmut Güçbilmez (İ.)

BURDUR

Mehmet Erkazancı
BURSA

Raif Aybar
Selim Herkmen
Sadettin Karacabey
Mithat San
Ali Canib Yöntem (İ.)

ÇANAKKALE

Kenan Akmanlar
Süreyya Endik
Bedi Enüstün
Nihat İyriboz
İhsan Karasioğlu

ÇANKIRI

Kâzım Arar
Kemal Atakurt
Celâl Boynuk
Kenan Çığman
Celâl Otman

ÇORUH

Mecit Bumin
Abbas Gigin
ÇORUM
Hüseyin Ortakcıoğlu

DENİZLİ

Baha Akşit
Fikret Başaran
Ali Çobanoğlu
Mustafa Gülcügil
Refet Tavaslıoğlu
DIYARBAKIR

Ferit Alpiskender
Yusuf Azizoglu
M. Remzi Bucak
Mustafa Ekinci
Nâzım Önen
Kâmil Tayşı

ELAZIĞ

Abdullah Demirtaş
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN

Cemal Göneng
Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan
Sabit Sağıroğlu
Ziya Soylu (İ.)

ERZURUM

Saîd Başak
Sabri Erduman

ESKİŞEHİR

Ali Fuad Cebesoy
GAZİANTEP

Samih İnal
Ali Ocak

Cevdet San
Salâhattin Ünlü
GİRESUN

Arif Hikmet Pamuk-
oğlu

Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE

Ahmet Kemal Varınca
(İ.)

Halit ZARBUN

HAKKÂRİ

Selim Seven (İ.)

HATAY

Abdullah Cilli
Abdürrahman Melek
Celâl Sait Siren
Tayfur Sökmen
Hasan Reşit Tankut
Cavit Yurtman

İÇEL

Celâl Ramazanoglu

İSPARTA

İrfan Aksu
Said Bilgiç
Kemal Demiraley
Tahsin Tola

İSTANBUL

Enver Adakan
Salamon Adato
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Nihad Reşad Belger
(İ.)

Mithat Benker
Faruk Nafiz Çamlıbel
Salih Fuad Keçeci
Fuad Köprülü (Vekil)
Seyfi Oran

Mithat Sözer

Nazlı Tlabar
Ahmet Topcu
Sani Yaver
Senihi Yürüten

İZMİR

Halide Edib Adıvar
Avni Başman
Behzat Bilgin
Muhiddin Erener

Sadık Giz

Tarik Gürerk

Osman Kapani

Ekrem Hayri Üstündağ
(Vekil)

KARS

Fevzi Aktaş

Sırrı Atalay

Veyis Koçulu

Tezer Taşkıran

Hüseyin Cahit Yalçın
(İ.)

KASTAMONU

Galib Deniz

Fahri Keçecioglu

KAYSERİ

Ali Rıza Kılıçkale

KIRKLARELİ

Şefik Bakay

Sıtkı Pekkip

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı

Halil Sezai Erkut

Elvan Kaman

KOCAELİ

Ekrem Alican

Ziya Atıç

Hamdi Başak

Mümtaz Kavalcıoğlu

KONYA

Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlu (İ.)

Kemal Ataman

Hidayet Aydiner
Ziyad Ebüzziya
Ali Rıza Ercan
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
Himmet Ölçmen
Murad Âli Ülgen

KÜTAHYA

Asım Gündüz
Ahmet İhsan Gürsoy
(İ.)

MALATYA

Esat Doğan
Mehmet Sadık Eti
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Mehmet Kulu (İ.)
Abdülkadir Özbay (İ.)
Lûtfi Sayman

MANİSA

Samet Ağaoglu
Refik Şevket İnce (İ.)
Adnan Karaosmanoğlu
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

MARAŞ

Ahmet Bozdağ
Salâhattin Hüdayioğlu
Ahmet Kadoğlu

Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy
MARDİN
Abdürrahman Bayar
Mehmet Kâmil Boran
Rıza Erten
Cevdet Öztürk
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras

MUĞLA

Cemal Hünal
Zeyyat Mandalineci
Nadir Nadi

MUŞ

Hamdi Dayı
NİĞDE

Necip Bilge
ORDU

Hüsnü Akyol
Naşit Fırat
Yusuf Ziya Ortaç
Zeki Mesut Sezer
Hamdi Şarlan
Atıf Topaloğlu
RİZE

İzzet Akçal
SAMSUN

Haşim Alişan (İ.)
Naci Berkman
İsmail Işın

Tevfik İleri
Şükrü Uluçay (İ.)
SEYHAN
Zeki Akçalı
Remzi Oğuz Arık
Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroglu
Salim Serçe
Cezmi Türk

SİNOB

Muhtar Acar
Nuri Sertoğlu
Server Somuncuoğlu
Muhit Tümerkan
SİVAS

Nâzım Ağacıoğlu
Rifat Öçten
Sedat Zeki Örs
Reşat Şemsettin Sirer
TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Şevket Mocan
TOKAD

Zihni Betil
Ahmet Gürkan
Hamdi Koyutürk
Muzaffer Önal
TRABZON
Faik Ahmed Barutçu

Saffet Baştınar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Mahmut Goloğlu
Hamdi Orhon
Hasan Saka
Cahid Zamangil

URFA

Needet Acanal
Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Hasan Oral
Celâl Öncel
Reşit Kemal Timuroğlu

VAN

Kâzım Özalp

YOZGAD

Avni Doğan
Faik Erbaş
Yusuf Karshoğlu (İ.)

ZONGULDAK

Yunus Muammer Ala-
kant
Hüseyin Balık
Abdürrahman Boyacı-
giller
Ali Rıza İncealemdar-
oğlu (İ.)
Cemal Kıpçak

[Açık mebusluklar]

Ankara	1	Manisa	1
Amasya	1	Sivas	1
Bursa	1	Tekirdağ	1
Denizli	2	Tokad	1
Diyarbakır	1	Trabzon	1
Kastamonu	1	Urfa	1
Kayseri	1	Zonguldak	1
Konya	2		—
Malatya	1		18

İstanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında kanun lâyihası ve Bayındırlık, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/581)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71/2587, 6/1142

10 . IV . 1953

Büyük Millet Meclisi yüksek Reisliğine

İstanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında Bayındırlık vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 27 . III . 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

İstanbul ve İzmir merkezlerinde birer ceza evi inşası bugün için katî bir zaruret arz etmektedir. Zira :

1. Halen İstanbul Ceza Evi İmparatorluk devrinde tevkifhane olarak inşa edilmiş, günün ihtiyaçlarını karşılamaktan çok uzak bir binadır. Bu bina toplu infaz sistemine göre kurulmuş beş yüz kişilik köhne bir yapı olup tadil ve tevsii de imkânsız bir haldedir.

İstanbul Ceza Evinin bina olarak kısaca mâruz durumu infaz ve idarece bellibaşlı şu mahzurları tevhit etmektedir :

1. Bir haftadan fazla mahkûmiyeti olanların Üsküdar Ceza evlerine sevklerine rağmen İstanbul Ceza Evi mevcudu umumiyetle mühim bir ekseriyeti mevkuf olmak üzere 700 - 800 arasında temevvüç etmekte ve bu itibarla ceza evinde daima bir izdiham hali ve buna müteferri mahzurlar husule gelmektedir.

2. Toplu infaz sisteminin bütün fenâhıkları önlemesi mümkün olmayacak şekillerde tezahür etmektedir. Ezcümle; ceza evi hayatını tabii karşılayan ve bu itibarla ya ceza evinden hiç çıkmamak için içerde müteselsilen suç işleyen veya çaktıktan sonra, dışardan hemen tekrar dönmek için vesile bulan itiyadi suçlu karakterindeki kimselerin tecridi mümkün olamamaktadır. Bu karakterdeki mevkuf ve mahkûmlar daha ziyade hırsızlık, emniyeti suiistimal, dolandırıcılık ve uyuşturucu madde istimali gibi suçların failleri bulunup suç gruplarına göre tasnif ve tecritleri muktazi kimseler oldukları halde yukarıda işaret olunduğu gibi buna bina durumu imkân vermediğinden ceza evi hilkaten zayıf olanlar için tereddide müsait bir muhit olmaktadır.

3. Esasen kifayetsiz durumda bulunan personelin inzibatı temin etmesi kabil olamamaktadır. İzmir Ceza Evi :

Bu ceza evi binası da şehrin merkezî bir yerinde 1776 yılında kervansaray olarak inşa edilmiş olup 475 kişi istiap haddinde ve ihtiyacı her bakımdan karşılamaktan uzaktır.

İzmir Ceza Evinde de İstanbul Ceza Evinin bugün müşahede olunan mahzurları aynen vardır. Halbuki başta Teşkilâtı Esasiye Kanunu olmak üzere infaz mevzuatımız tadat olunan mah-

zurlardan, beri binalarda infazı âmir bulunmaktadır. Çünkü vatandaşın can, ırz ve mal masuniyetini mükeffeli bulunan Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzun (71) nci maddesi, Garbın 250 yıl evvel bu umdeleri tahakkuk ettiremediği için terkettiği «müşterek hapis» sisteminde, tatbik kabiliyetinden mahrumdur.

Yine işaret olunduğu gibi infaz sistemimizin esasını teşkil eden Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesinin birinci ve ikinci devreye mütaallik tecrit esasında hulâsa edilen hükümleri ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunumuzun mevküfların mahkûmlardan ayrı bir yerde bulundurulacakları hükmü mevzu bahis ceza evlerinde hemen hemen mühmedir.

Binaenaleyh; zikrolunan mahzurların izalesi ve infazdan maksut olan ıslah gayesinin tahakkuku için İstanbul ve İzmir merkezlerinde birer ceza ve tevkif evi inşası tehiri caiz olmayacak işlerden mütalâa olunmuş ve 1953 yılı Bütçe tasarısına her iki ceza evinin arsalarını satın almak ve inşaata başlanmak üzere beşer yüz bin liradan bir milyon liralık ödenek konmuştur.

İstanbul'da bugün olduğu gibi mahkûmiyet müddetleri az olan hükümlüleri bulundurmak ve daha ziyade mevküflara tahsis olunmak kaydıyla ve 200 kişilik hastanesiyle birlikte 1 200 kişilik bir ceza evinin ihtiyacı karşılayacağı tesbit olunmuştur.

İzmir'de 100 kişilik hastanesiyle bin kişilik ceza evinin mahallî ihtiyaca cevap vereceği kabul olunmuştur.

İşin inşaat ve malî portesine gelince

Mahkûm ve mevküfları suç kategorilerine göre ve tamamen tecritlerine imkân verecek tipte binaların İstanbul için 5 milyon, İzmir için 4 milyon liraya maledilebileceği ve her iki bina inşaatının 4 yılda tamamlanabileceği hesaplanmıştır.

İzmir Ceza Evi arsası ihzar olunmuş ve İstanbul Ceza Evi için de tedarik edilmek üzere bulunmuştur.

Lâyihanın birinci maddesinde de tasrih olunduğu veçhile dört yılda tamamlanacağı derpiş olunan her iki inşaat ve lüzumlu tesisatın, bugünkü imkân ve şartlara göre, 1953 yılı Bütçesiyle teklif edilen 1 milyon liradan maada daha 9 milyon liralık bir masrafı istilzam edeceği tahmin edilmiş ve yıllık tediye miktarı 2 milyon lirayı geçmemek üzere 9 milyon liraya kadar gelecek yıllar sâri taahhüde girişmek ve bu miktar dâhilinde kalmak şartıyla bono çıkarmak yetkisi veren kanun tasarısı sunulmuştur.

Bayındırlık Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

Esas No : 1/581

Karar No : 22

3 . VI . 1953

Yüksek Reisliğe

13 . IV . 1953 tarihinde komisyonumuza havale edilen, «İstanbul ve İzmir'de birer Ceza evi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girilmesi hakkında kanun lâyihası», Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle müzakere edildi.

Netice : Hükümet teklifinin 1 nci ve 2 nci maddeleri bazı kelime değişikliğiyle, 3 ncü ve 4 ncü maddeler de aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna tev-

di olunmak üzere Reisliğe sunulur.

Bayındırlık Komisyonu

Reisi

Gazianteb

S. Kuranel

Antalya

A.Tokuş

Niğde

A. Doğanay

Sinob

N. Sertoğlu

Sözcü

Konya

H. Ölçmen

Kastamonu

H. Tosunoğlu

Ordu

N. Fırat

Urfa

Tunceli

H. R. Kulu

H. Oral

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/581

Karar No. 85

11 . VI . 1953

Yüksek Reisliğe

İstanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girilmesi hakkındaki kanun lâyihası Adalet ve Maliye vekâletleri temsilcilerinin de iştirakiyle Komisyonumuzca tetkik ve müzakere olundu.

Hükümetin esbabı mucibe lâyihasında derpiş olunan hususlar komisyonumuzca uygun görülmüş ve bu esbabı mucibe ile maddelerin müzakeresine geçilerek Bayındırlık Komisyonunun tedvin ettiği şekilde aynen ve ekseriyetle kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye Ko. Başkanı

Rize

I. Akçal

Bu Rapor. Sözcüsü

Zonguldak

F. Açıksöz

Erzurum

S. Erduman

İmzada bulunamadı

Kocaeli

L. Tokoğlu

İmzada bulunamadı

Seyhan

Z. Akçal

Yozgad

F. Nizamoğlu

İmzada bulunamadı

Kocaeli

E. Alican

İmzada bulunamadı

Niğde

H. Arıbaş

Siird

Muhalifim

M. Daim Süalp

Yozgad

H. Tatlıoğlu

Zonguldak

R. Sivişoğlu

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/581
Karar No. 118

11 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

İstanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girilmesi hakkında Bayındırlık Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 10.4.1953 tarihli ve 71/2587 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Bayındırlık ve Maliye komisyonları raporlarıyla birlikte komisyonumuza havale olunmakla tetkik ve müzakere edildi.

Hükümetin esbabı mucibesinde tafsilen izah olunduğu veçhile; İmparatorluk devrinde tevkifhane olarak inşa edilmiş olan şimdiki İstanbul ceza evi ile (1776) yılında Kervansaray olarak yapılmış olan İzmir cezaevi binaları, şiddetle kendini hissettirmekte bulunan modern ceza evleri ihtiyacını karşılamaktan külliyen uzak durumdadırlar.

İki ceza evinin de, gerek mevkileri ile haddi istiabileri, gerekse yeni infaz sistemini tatbika katiyen elverişli bulunmamaları itibariyle bu şehirlerin merkezlerinden uzak bir mevkide, daha çok sayıda mahkûmları barındırmaya ve ceza mevzuatımızın emrettiği infaz sistemini uygulamaya elverişli ceza evleri inşasında zaruret mevcuttur. Esasen bu maksatlardır ki, 1953 Bütçesinde bu iki ceza evinin inşası için bir milyon liralık tahsisat kabul olunmuştur.

İstanbul'da (200) yataklı hastanesiyle beraber (1 200) ve İzmir'de (100) yataklı hastanesiyle beraber (1 000) kişilik birer ceza evi in-

şası için daha dokuz milyon liraya ihtiyaç bulunduğunu ve inşaatın da dört senede tamamlanabileceğini tesbit eden Hükümet, yıllık tediye miktarı iki milyonu geçmemek üzere dokuz milyon liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhütlere girişmeye ve bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya salâhiyet istemektedir.

Zaruri bir ihtiyacın giderilmesi maksadiyle hazırlanmış olan kanun lâyihası komisyonumuzca da yerinde görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiş ve Bayındırlık Komisyonunun hazırladığı metin şeklen değiştirilmek suretiyle kabul olunmuştur.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Bu rapor Sözcüsü
Buras	Giresun	Kastamonu
K. Yılmaz	M. Şener	H. Türe
Antalya	Gümüşane	İçel
A. Saroğlu	K. Yörükoğlu	C. Ramazanoğlu
İstanbul	İstanbul	İzmir
H. Hüsmen	M. Sarol	T. Gürerk
Kırkalareli	Kırşehir	Konya
Ş. Bakay	R. Özdeş	R. Birand
Ordu	Seyhan	Siird
R. Aksoy	S. Barı	B. Erden
Trabzon		Urfa
S. F. Kalaycıoğlu		N. Acanal

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Istanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — İstanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için senelik ödeme miktarı iki milyon lirayı geçmemek üzere dokuz milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye Bayındırlık Vekili ve faizleriyle birlikte bu miktarı geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Vekili yetkilidir.

MADDE 2. — Birinci maddede gereğince yapılacak inşaat karşılığı, her yıl Bayındırlık Vekâleti Bütçesinde özel bir tertibe konulur.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Bayındırlık Vekilleri memurdur.

Başvekil

A. Menderes

Devlet Vekili

M. Alakant

Adalet Vekili

O. Ş. Çiçekdağ

Millî Savunma Vekili

S. Kurtibek

İçişleri Vekili ve Maliye V. V.

E. Menderes

Dışişleri Vekili

F. Köprülü

BAYINDIRLIK KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Istanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 1 nci madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«İstanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için senelik ödeme miktarı iki milyon lirayı geçmemek şartıyla dokuz milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye Bayındırlık Vekili ve faizleriyle birlikte bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Vekili yetkilidir.»

MADDE 2. — 2 nci madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Birinci madde gereğince yapılacak inşaat karşılığı her yıl Bayındırlık Vekâleti Bütçesinde açılacak bir fasla konulur.»

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin dördüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Istanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — İstanbul ve İzmir'de birer ceza evi yaptırılması için senelik ödeme miktarı iki milyon lirayı geçmemek şartıyla dokuz milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye Bayındırlık Vekili ve faizleriyle birlikte bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Vekili salâhiyetlidir.

MADDE 2. — Birinci maddede gereğince girişilecek taahhütler her yıl Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı A/2 işaretli cetvelin Bayındırlık Vekâleti kısmında hususi fasla konulacak tahsisatla karşlanır.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Bayındırlık Vekilleri memurdur.

Hü.

Ba. K.

B. K.

Maliye Vekili

Millî Eğitim Vekili

T. İleri

Bayındırlık Vekili

K. Zeytinoğlu

Eko. ve Ticarte V. ve Tarım V. V.

E. Güreli

Sa. ve So. Y. Vekili

Dr. E. H. Üstündağ

Gümrük ve Tekel Vekili

Tarım Vekili

Ulaştırma Vekili

Y. Üresin

Çalışma Vekili

S. Ağaoglu

İşletmeler V. ve Güm ve T. V. V.

S. Yırcalı

İstanbul Adalet binası inşası için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında 5032 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası ve Bayındırlık, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/560)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/2568, 6-536

24 . H . 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İstanbul Adalet binası inşası için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 5032 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair Bayındırlık Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 10 . II . 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesiyile birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

1932 yılında Ayasofya Camii yanındaki İstanbul Adalet binasının yanması üzerine İstanbul Adalet daireleri çok müşkül duruma düşmüş, ve muvakkaten şuraya buraya yerleştirilmiştir. Bu dağınık vaziyet, aradan yimi sene geçmiş olmasına rağmen henüz ıslah edilememiştir.

İlk defa 1934 yılında 2519 sayılı Kanunla Maliye Bakanına 500 bin liraya kadar istikraz akdi-ne yetki verilmişse de, arsa temininde karşılaşılan müşkülât bunun tahakkukuna imkân verememiş ve araya İkinci Dünya Harbi girmesi dolayısıyla de bu iş ele alınmamıştır. İkinci Dünya Harbinin sona ermesinden sonra İstanbul Adalet Sarayının yerinin kesin olarak tâyin ve tesbiti için 1947 yılında kurulan ve ilgili mütehasıs ve mümessillerden mürekkep olan komisyon, binanın nihayet yine Sultan Ahmet'te eski ceza evi yerinde yaptırılmasının en uygun olacağı neticesine varmış, ve burada yapılacak bina için Adalet Bakanlığınca verilen ihtiyaç programına göre proje müsabakası açılması Bakanlar Kurulunca uygun görülerek, müsabaka açılmıştır. Müsabakanın devamı sırasında binanın inşası için yedi buçuk milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhüt icrasına yetki veren 21 . II . 1947 tarih ve 5032 sayılı Kanun kabul olunmuştur.

Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, bir taraftan en lüzumlu istimplâkler yapılmış ve diğer taraftan yetki dâhilinde kalacak şekilde binanın bir kısmının inşası taahhüde bağlanmıştır.

5032 sayılı Kanuna göre verilmiş olan 7,5 milyon liralık yetkiden, 1953 223,15 lirası istimplâk işlerine, 62 469,12 lirası proje müsabakası masraflarına, 378 000 lirası proje mimarlarına, 31 685,12 lirası müteferrik masraflara ve 1 792 330,09 lirası da inşaat işlerine harcanmış ve 3 282 294,52 lirası da inşaat işlerinin taahhüt bakıyesi olarak karşılık tutulmuştur. Bunun iki milyon lirası 1953 Bütçesinden, mütebakisi de 1954 Bütçesinden ödenecektir.

Müsabakada kazanan projenin heyeti umumiyesinin inşaat sathı 48 000 m2 ve hacmi 213 000 m3 dir.

Taahhüde bağlanmış olan kısım ise, dört bloktan ibaret olup inşaat sahası 23 000 m2 ve hacmi 97 000 m3 dir.

- 14 adet Asliye Hukuk Mahkemesi
7 » » Ceza »
6 » Sulh Hukuk »
1 » Çocuk » olmak üzere ceman

28 mahkeme salonu vardır. Bodrum hariç odaların yekûnu 228 dir. Bu odalarda mahkemeler için lüzumlu piyeslerden başka :

- 8 aded İcra İflâs Salonu
2 » Mürafaa »
2 » Kitaplık »

ve posta merkezi, lokanta, muhasebe, vezne, tahsildar, icra ve adli tabip merkezi bulunmaktadır. Bodrum katında da 47 oda mevcut olup bunlar da mahkemelerin arşivlerine tahsis edilmiştir.

Bu inşaat 1953 yılı sonunda bitecek ve kullanılmaya başlanacaktır. Ancak, yukarda da işaret edildiği gibi hali inşada olan kısım ihtiyacın ancak cüz'î bir kısmını karşılamakta olup, 26 000 m² inşaat sahası ve 116 000 m³ hacim tutan ikinci kısım da, 23 mahkeme salonu vardır. Ve binanın reprezentatif kısmı budur. Bu kısımdaki mahkeme salonları şunlardır.

- 4 aded ticaret mahkemesi
3 » asliye ceza mahkemesi
5 » sulh ceza mahkemesi
3 » ağır ceza mahkemesi
2 » üst ticaret mahkemesi
3 » üst ceza mahkemesi
3 » hukuk mahkemesi

- 23 » salon

Bodrum hariç odaların yekûnu da 237 dir. Bunlar da mahkemeler için lüzumlu piyeslerden başka bakan, müfettişler, savcılık, Adalet Komisyonu, sicil, sorgu yargıçlığı, levazım, emanet, idare kurulu, kütüphane, nezarethane, garaj, atelye, erat koğuşu, merasim salonu, müze ve koleksiyon salonları bulunmaktadır.

Bodrum katında da mahkeme arşivleri, kömürlük, kalorifer havalandırma ve telefon santrali bulunmaktadır.

İkinci kısım inşaatın 1948 rayiçlerine göre tahmini bedeli 9 750 000 lira ise de, o tarihten beri rayiçlerdeki yükselmeler bina etrafındaki tesviye, duvar, merdiven, tretuvar ve yol işleri, sabit kürsü ve dinleyici yerleri, yerli malı yerine ithal malı çimento fiyat farkı bedeli ve kaldırılması iktiza eden birkaç gayrimenkulün istimlâki ve istimlâk edilmiş ve edilecek binaların yıkma bedelleri de verilecek bonoların faizlerini ve diğer müteferrik masrafları karşılamak üzere yeniden lâakal 13,5 milyon liraya ihtiyaç vardır. 5032 sayılı Kanunla verilmiş olan yetki 7,5 milyon liradan ibaret olduğundan ikinci kısma başlanabilmesi için taahhüde girişme ve bono çıkarma yetkinin 21 milyon liraya iblâğı icabetmektedir.

Mevcut kanunda senelik tediye miktarı da 2 milyon lira olarak tahdit edilmiştir.

Yukarda arzolunduğu gibi, esasen mevcut taahhütlerin 1 282 294,52 liralık bakiyesi 1953 den sonra ödeneceğine göre, 1954 ten itibaren bütün işlerin hitamına kadar ödenecek meblâğ 14 782 294,52 liraya baliğ olmaktadır.

İkinci kısım inşaatın bitmesi için takriben üç yıllık bir zaman lâzım olduğuna nazaran senelik tediye miktarının 5 milyon lira olması iktiza eder.

İşte bu mucip sebeplere istinaden, 5032 sayılı Kanunun gelecek yıllara geçici taahhüde girişme ve bono çıkarma yetkisinin 7,5 milyon liradan 21 milyon liraya ve senelik tediye miktarının da iki milyon liradan 5 milyon liraya çıkarılmasını istihdaf etmek üzere ilişik ek kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Bayındırlık Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

Esas No : 1/560

Karar No : 20

3 . VI . 1953

Yüksek Reisliğe

26 . II . 1953 tarihinde komisyonumuza havale edilen «İstanbul Adalet binası inşası için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 5032 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası», Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle müzakere edildi.

Netice : Hükümetin teklifi birinci maddedeki bir kelime değişikliğiyle ve diğer maddeleri de aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna

tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.
Bayındırlık Komisyonu

Seisi	Sözcü
Gazianteb	Konya
S. Kuranel	H. Ölçmen
Antalya	Kastamonu
A. Tokuş	H. Tosunoğlu
Niğde	Ordu
A. Doğanay	N. Fırat
Sinob	Tunceli
N. Sertoğlu	H. R. Kulu
	Urfa
	H. Oral

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/560

Karar No. 88

11 . VI . 1953

Yüksek Reisliğe

İstanbul Adalet binası inşası için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 5032 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası, Adalet, Bayındırlık ve Maliye vekâletleri temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzca tetkik ve müzakere olundu.

Hükümet lâyihasında gösterilen mucip sebepler komisyonumuzca uygun görülerek lâyihasın esası kabul edilmiş ve Bayındırlık Komisyonunca düzenlenen 1 nci madde ile Hükümet lâyihasının başlık, 2 ve 3 ncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Anaek, bu gibi büyük inşaat işleri keşif raporlarında tahminlerin daha esaslı ve doğru yapılarak Meclise işin hakiki veçhesiyle gelmesinin Hükümetten temni olunmasına karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye Komisyonu Başkanı	Sözcü
Rize	Süird
İ. Akçal	M. D. Süalp
Kâtip	
Zonguldak	Kocaeli
F. Açıksöz	Lütfi Tokoğlu
	İmzada bulunamadı
Konya	Yozgad
U. Nazif Yiğiter	Fuat Nizamoğlu
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı
Seyhan	Zonguldak
Z. Akçal	R. Sivişoğlu
Niğde	Yozgad
H. Arıbaş	H. Tatlıoğlu

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/560

Karar No. 119

11 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

İstanbul Adalet Binası inşası için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 5032 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair Bayındırlık Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 24 . II . 1953 tarihli ve 6/536 sayılı tezkeresiyle gönderilen Kanun lâiyhası Bayındırlık Komisyonu raporiyle birlikte komisyonumuza havale olunmakla tetkik ve müzakere edildi.

1932 yılı sonunda yanan İstanbul Adalet Binasının yapılması için 1934 yılında Maliye Vekâletine (500) bin liraya kadar istikraz, akdine salâhiyet verilmiş ise de arsa intihabında düçar olunan bin türlü müşkülât sebebiyle buna muvaffak olunamadığı ve araya ikinci Cihan Harbinin girmesi yüzünden işin büsbütün geri bırakıldığı ve nihayet harbin sona ermesi üzerine 1947 yılında kurulan bir komisyon marifetiyle yapılan inceleme sonunda, binanın Sultanahmet'te yapılması takarrür ederek (5032) sayılı Kanun ile, binanın inşası için yedi buçuk milyon liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhütlerde bulunmaya yetki verildiği malûmdur.

Bu paradan bir kısmı sarfolunmuş ve (3 282 293,52) lirası da taahhüt karşılığı olarak tutulmuştur ki, bunun iki milyon lirası 1953 ve mütebakisi de 1954 yılı Bütçesinden ödenecektir. Taahhüde bağlanmış olan bir kısım inşaat, dört bloktan ibaret olup sahası (23 000) metreka-redir. Bu kısımda asliye hukuk ve ceza mahkemeleriyle sulh mahkemeleri, icra daireleri, posta merkezi, muhasebe ve vezne daireleriyle Adli Tıp merkezi ve arşivler bulunmamaktadır ve inşaat, bu yıl sonunda bitmiş olacaktır.

26 000 metre karelik bir saha işgal edecek olan ikinci kısım inşaat, binanın en mühim kı-

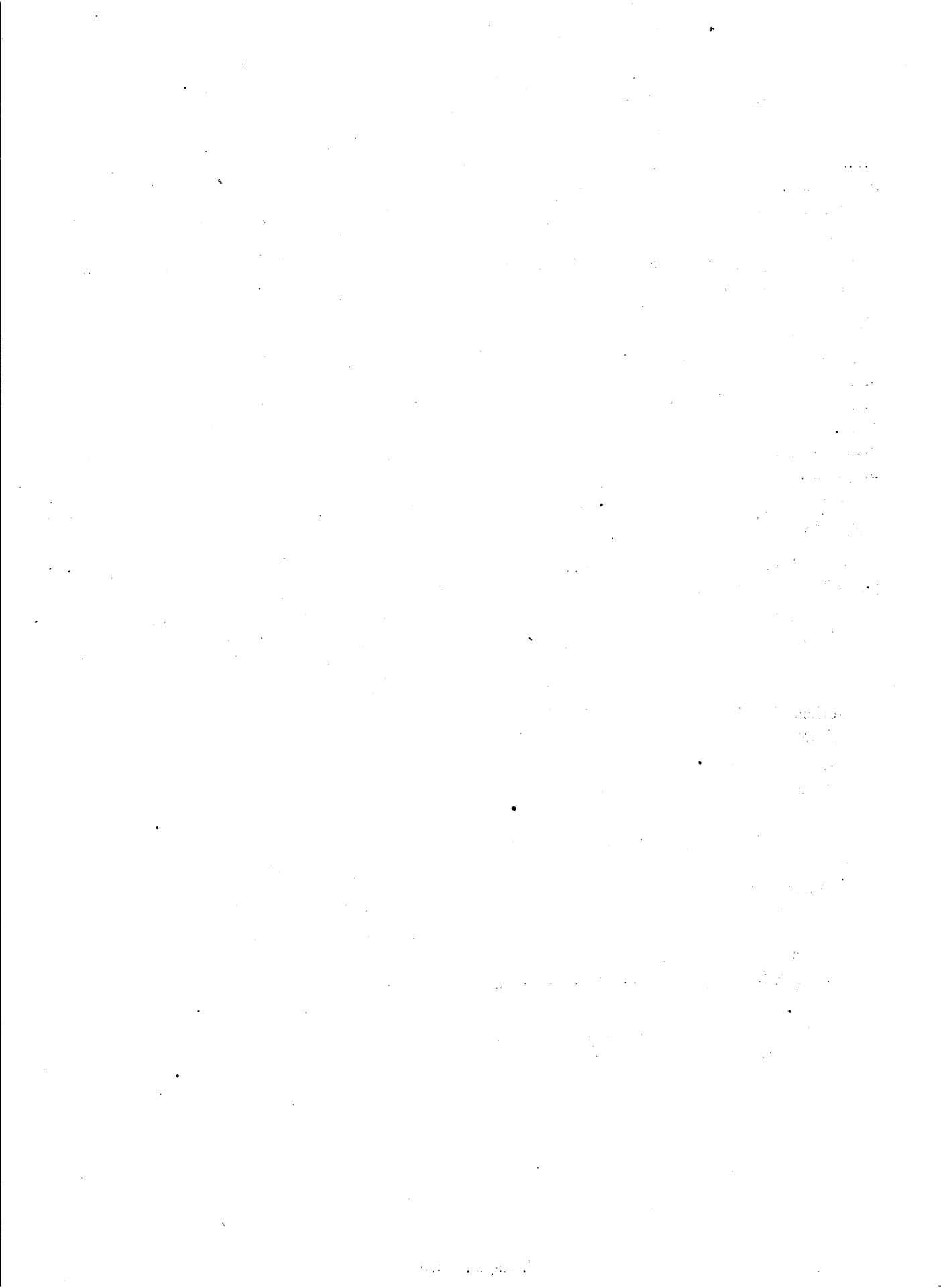
sımlarını ihtiva edecektir.

Bu kısım için 1948 de yapılan tahmin (9 750 000) lira ise de o zamandan beri rayiçlerin yükselmesi ve bâzı zaruri masraflar nazara alınarak üç yılda bitecek olan bu kısım inşaat için lâakal (13,5) milyon liraya ihtiyaç bulunduğunu tesbit ve bunun içindir ki, (5032) sayılı Kanunla verilmiş olan salâhiyetin (21) milyon liraya ve yıllık tediye miktarının da iki milyondan beş milyona çıkarılmasını temin maksadiyle kanun lâiyhası sevk edilmiş bulunmaktadır.

Hakiki bir ihtiyacın mahsulü olup yirmi yıldan beri devam edegelen bir ıstırapı tamamıyla dindirecek olan bu kanun lâiyhası komisyonumuzca da yerinde görülerek Bayındırlık Komisyonunun hazırladığı birinci madde ile yürürlük maddeleri şeklen değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

		Bu rapor Sözcüsü
Reis	Reis V.	Kastamonu
Bursa	Giresun	H. Türe
K. Yılmaz	M. Şener	İstanbul
Antalya	İçel	H. Hüsmen
A. Sarıoğlu	C. Ramazanoğlu	Kırklareli
İstanbul	İzmir	Ş. Bakay
M. Sarol	T. Güreker	Ordu
Kırşehir	Konya	R. Aksoy
R. Özdeş	R. Birand	Siird
Seyhan		B. Erden
S. Barı		Urfa
Trabzon		N. Açıncı
S. F. Kalaycıoğlu		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İstanbul Adalet binası inşası için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 5032 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun lâiyhası

MADDE 1. — 21 .II. 1947 tarihli ve 5032 sayılı Kanunun 1 neî maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İstanbul'da Adalet binası yaptırılması için yıllık ödeme miktarı beş milyon lirayı geçmemek üzere 21 milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişmeye Bayındırlık Vekili ve faizleriyle birlikte bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Vekili mezundur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Maliye ve Bayındırlık Vekilleri yürütür.

Başvekil	Devlet Vekili
A. Menderes	M. Alakant
Adalet Vekili	Millî Savunma Vekili
O. Ş. Çiçekdağ	S. Kurtbek
İçişleri Vekili	Dışişleri Vekili
E. Menderes	F. Köprülü
Maliye Vekili	Millî Eğitim Vekili
H. Polatkan	T. İleri
Bayındırlık Vekili	Eko. ve Ticaret Vekili
K. Zeytinoglu	E. Güreli
Sa. ve So. Y. Vekili	G. ve Tekel Vekili
Dr. E. H. Üstündağ	
Tarım Vekili	Ulaştırma Vekili
N. Ökmen	Y. Üresin
Çalışma Vekili	İşletmeler Vekili ve
S. Ağaoglu	Güm ve T. V. V.
	S. Yırcalı

BAYINDIRLIK KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İstanbul Adalet binası inşası için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 5032 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun lâiyhası

MADDE 1. — 5032 sayılı Kanunun 1 neî maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

« İstanbul'da Adalet binası yaptırılması için yıllık ödeme miktarı 5 milyon lirayı geçmemek şartıyla 21 Milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişmeye Bayındırlık Vekili ve faizleriyle birlikte bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Vekili mezundur ».

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MİLİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İstanbul Adalet Binası inşası için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girilmesi hakkındaki 5032 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun lâiyhası

MADDE 1. — Bayındırlık Komisyonunun birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İstanbul Adalet binası inşası için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girilmesi hakkındaki 5032 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun lâiyhası

MADDE 1. — İstanbul'da Adalet binası yaptırılması için yıllık ödeme miktarı 5 milyon lirayı geçmemek şartıyla 21 milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye Bayındırlık Vekili ve faizleriyle birlikte bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Vekili salâhiyetlidir.

MADDE 2. — Bu kanun neğri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Bayındırlık vekilleri memurdur.

1. The first part of the document
describes the general situation
of the company and its
financial position. It
includes a summary of the
company's activities and
a statement of the
company's financial
position at the end of
the period.

2. The second part of the document
describes the company's
operating results and
its financial performance
during the period.

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girilmesi hakkında kanun lâyihası ve Ulaştırma ve Bütçe komisyonları raporları (1/633)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 2627, 6 - 2075

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girilmesine dair olup Ulaştırma Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 4 . 7 . 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

Mülhak bütçe ile idare olunan Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü, 1936 yılında Bayındırlık Vekâletine bağlı olarak kurulduğu zaman, İngiltere'den iki motörlü ve beheri (6) yolcu taşıyan (4) adet tayyare satın alınmış ve bunlara ilâveten dört motörlü ve (12) yolcu taşıyan (4) adet daha tayyare alınmak suretiyle uçak miktarı 8 e iblâğ edilmiştir.

1939 senesinde İkinci Cihan Harbinin başlaması yüzünden bütün tayyare fabrikaları imalât-larını harb gayelerine inhisar ettirdiklerinden yeniden yolcu tayyaresi mubayaası hemen hemen imkânsız bir hal almıştı.

İkinci Cihan Harbi esnasında siyasi kanallardan temin edilen hususi müsaadelerle Almanya'dan üç motörlü beheri (13) yolcu taşıyan (5) adet ve İngiltere'den de iki motörlü (6) yolcu taşıyan (8) tayyare satın alınması temin edilebilmişti.

Harbin sonunda Amerika Hükümetinin satışa çıkardığı harb malzemesi fazlasından Amerika'dan (3) Mısır ve Almanya'dan (30) adet Douglas tipi tayyare satın alınmıştır.

Bu tayyarelerden üçü Amerika'da ve diğerleri memleketimizde yolcu uçağı haline ifrağ edilerek hava seferleri yapılmaya başlanmıştır.

Şu kadar ki; gerek İngiltere'den ve gerekse Almanya'dan alınmış olanlar elyevm hava seferlerinde kullanılmamakta olup ancak Douglas nakliyatı için imal edilmiş ve sonradan yolcu uçağı haline konulmasına rağmen hem sürat bakımından ve hem de lüzumlu konforun bulunmamasından dolayı hava yolcularına gereken istirahatı temin etmek imkânı hâsıl olamamaktadır.

Halbuki diğer ecnebi hava şirketlerinin yeni imal edilen daha süratli ve daha konforlu tayyarelerle yaptıkları hava seferlerinde Havayolları İdaresinin elindeki tayyarelerle rekabet etmesine imkân olmadığından ecnebi hava şirketlerinin kullandıkları evsafa tayyare kullanmak zarureti hâsıl olmaktadır.

Yeniden tayyare alınmasının idarenin yıllık gelirine karşılık verilen ödenekle temini mümkün olmayacağından her yıl on milyon liradan fazla olmamak şartıyla beş yıl için (38) milyon liralık ödeneye ihtiyaç olduğu tahakkuk etmiş bulunmaktadır.

Yeni tayyare satın alınması için (28) milyon liraya ihtiyaç vardır.

Bu tayyarelerle ilgili bazı teçhizatla diğer mübrem ihtiyaçlar için de (10) milyon lira olmak üzere (38) milyon liralık gelecek yıllara sâri taahhüde girişilmesi suretiyle bu ihtiyacın temini için lüzumlu kanun tasarısı ilişik olarak sunulmuştur.

Bu salâhiyetle alınacak hususların hemen hepsinin yabancı memleketlerden temini ve dolayısıyla (38) milyon liralık bir dövizin bu idareye tahsisi gerekmekte ise de (23 166 640) Türk lirası karşılığı (8 200 000) dolârlık bir kredinin Amerika'da (EXIMBANK) tarafından temini için Vaşington Büyük Elçiliğimiz kanalı ile teşebbüse girişilmiş bulunmaktadır.

Geri kalan (14 833 360) lira karşılığının da her sene döviz bütçeleriyle temini yoluna gidilecektir.

Yukarda bahsolunan (38) milyon lira ile aşağıdaki hususların temini düşünülmektedir :

Lira

22 000 000	Tayyare
6 000 000	Tayyare teçhizatı, motör ve yedek parçaları
5 000 000	Meydan teçhizatı
5 000 000	Mevcut tesislerin ve cihazların yedek parçaları
38 000 000	Toplam

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü, yıllık bütçesiyle ancak elde mevcut uçakları onarmak suretiyle işletebilmektedir.

Halkımızın hava seferlerine karşı gösterdiği rağbeti daha fazla artırmak ve coğrafi vaziyetimiz itibariyle inkişafa her zaman müsait olan dış seferlerimizin muntazaman yapılabilmesini, yeniden tayyare satın alınması ve bunlara lüzumlu mübrem ihtiyaçların temin edilmesine mütevakıf olduğundan bu hususun tatbikini temin için ilişik kanun tasarısının hazırlanmasına zaruret hâsıl olmuştur.

Ulaştırma Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Ulaştırma Komisyonu
Esas No. 1/633
Karar No. 11

8 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

8.VII.1953 tarihinde komisyonumuza hava-
le buyurulan Devlet Havayolları Umum Müdür-
lüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara sâri taah-
hütlere girişilmesi hakkındaki kanun lâyihası
komisyonumuzun aynı tarihteki toplantısında
tezekkür edilmiş ve Hükümet gerekçesinde be-
yan edilen hususlar ihtiyaçların karşılanması
bakımından yerinde görülerek mevzu kanun lâ-
yihası teklifi vechile aynen kabul edilmiştir.

Bütçe Komisyonuna havale buyurulmasını
saygılarımla arz ederim.

Ulaştırma Komisyonu Reisi	Bu R. Sözcüsü
Samsun	Sivas
N. Berkman	İ. Duygun
Balıkesir	Çanakkale
A. Kalıpsızoğlu	K. M. Kurkut İhsan Karesioğlu
	İmzada bulunamadı.
Diyarbakır	Erzurum
Kâmil Taygı	E. Nutku
	Ordu
	H. Aksoy
	Bitlis
	N. Barut

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Essa No. 1/633
Karar No. 121

11. VII. 1953

Yüksek Reisliğe

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesine dair olup Ulaştırma Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 6/2075 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Ulaştırma Komisyonu raporiyle birlikte komisyonumuza havale olunmakla Ulaştırma Vekili General Yümnü Üresin, Devlet Havayolları Umum Müdür Vekili ve Maliye Vekâleti temsilcisi hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihasının müzakeresi esnasında verilen izahattan da anlaşıldığı üzere bugün Devlet Havayolları İdaresinin elinde mevcut yolcu uçakları konfor, sürat ve vasıfları bakımından ecnebi şirketlerin elindekileri ile rekabet edecek durumda olmadığı, filhakika tekniğin her sahasında olduğu gibi yolcu uçağı imali sahasında da her gün yeni yeni tekâmüller ve inkişaf lar kaydedilmekte bulunduğu ve bu yeniliklere mümkün mertebe ayak uydurarak randımanlı çalışmak lâzım olduğu bedihidir.

Memleketimizin iktisadi sahada gurur verici inkişaf ları kaydedilmektedir. Bu realitenin tabii neticelerinden biri iş adamı için zaman mefhumu kıymeti artıyor. Bunun da başka bir faydesi, seri yolculuğa yani havayollarına karşı rağbetin artmasıdır. Senelerden beri yolcu adedi dolayısıyla Devlet Havayollarının yolcu hasılatı muntazam bir tempo ile artıyor ve önümüzdeki senelerde daha çok artacaktır. Artacak olan hava yolcularının ihtiyacına cevap verebilmek için şimdiden tedbir almak zaruridir.

Devlet Havayolları İdaresinin kendisinden

beklenen gayeye varması veya yaklaşması için memleket içi ve bilhassa memleket dışı hatlarının artırılması ile mümkündür. Bunun için de eldeki hava nakil vasıtaları meydan ve sair teşhizatını mümkün olduğu kadar artırmak iktiza etmektedir.

Bu sebeplere istinaden Hükümetçe sevk edilmiş bulunan kanun lâyihası komisyonumuzca da yerinde görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiş ve lâyihanın birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü maddeleri şeklen değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temenniyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis
Bursa
K. Yılmaz
Bu rapor Sözcüsü
Siird
B. Erden
Gümüşane
K. Yörükoğlu
İstanbul
H. Hüsmen
İstanbul
M. Sarol
Kastamonu
H. Türe
Kırşehir
R. Özdeş
Ordu
R. Aksoy
Trabzon
S. F. Kalaycıoğlu

Reisvekili
Giresun
M. Şener
Antalya
A. Sarıoğlu
İçel
C. Ramazanoğlu
İstanbul
F. Sayımer
İzmir
T. Gürerk
Kırklareli
Ş. Bakay
Konya
R. Birand
Seyhan
S. Barı
Urfa
N. Açınal

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünün çeşitli ihtiyaçları için yıllık ödeme miktarı (10 000 000) lirayı geçmemek ve en çok beş yılda ödenmek üzere (38 000 000) liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye Ulaştırma Vekili yetkilidir.

Bu suretle girişilecek taahhütler her yıl Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü bütçe kanunlarına bağlı gider cetvellerinde ayrı bir bölüme konulacak tahsisatla karşılanır.

MADDE 2. — Birinci Madde gereğince girişilecek taahhütler için faizleriyle birlikte yukarıdaki madde de yazılı miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Ulaştırma Vekilinin izni ile Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ve çıkarılacak bonolara kefalet etmeye Maliye Vekili yetkilidir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini Maliye ve Ulaştırma vekilleri yürütür.

Başvekil	Devlet Vekili
A. Menderes	
Devlet Vekili	Adalet Vekili
C. Yardımcı	O. Ş. Çiçekdağ
Millî Savunma Vekili	İçişleri Vekili
S. Kurtbek	E. Menderes
Dışişleri Vekili	Maliye Vekili
	H. Polatkan
Millî Eğitim Vekili	Bayındırlık Vekili
R. S. Burçak	K. Zeytinoğlu
Eko. ve Ticaret Vekili	Sa. ve So. Y. Vekili
F. Çelikbaş	
G. ve Tekel Vekili	Tarım Vekili
E. Kalafat	N. Ökmen
Ulaştırma Vekili	Çalışma Vekili
Y. Üresin	H. Erkmen
İşletmeler Vekili	
S. Yırcalı	

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünün çeşitli ihtiyaçları için yıllık ödeme miktarı (10 000 000) lirayı geçmemek ve en çok beş yılda ödenmek üzere (38 000 000) liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye Ulaştırma Vekili salâhiyetlidir.

Bu suretle girişilecek taahhütler her yıl Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü Bütçe kanunlarına bağlı (A/2) işaretli cetvelde hususi bir fasla konulacak tahsisatla karşılanır.

MADDE 2. — Birinci madde gereğince girişilecek taahhütler için faizleriyle birlikte yukarıdaki maddede yazılı miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Ulaştırma Vekilinin izni ile Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ve çıkarılacak bonolara kefalet etmeye Maliye Vekili salâhiyetlidir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Ulaştırma Vekilleri mezundur.

Bingöl Mebusu Feridun Fikri Düşünsel'in, Jandarma Efradı Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi ve İçişleri, Millî Savunma ve Bütçe komisyonları raporları (2/498)

11 . II . 1953

Yüksek Reisliğe

Jandarma uzatmalıları hakkındaki kanun teklifimi gerekçesiyle birlikte sunuyorum. İcabeden muamelenin ifasını derin saygılarımla dilerim.

**Bingöl Mebusu
F. F. Düşünsel**

GEREKÇE

Jandarma karakollarında cansiparane çalışarak memleketin huzur ve asayişini temin eden jandarma uzatmalılarının halen içinde buldukları mahrumiyet ve emeklilik hakkından mahrum bulunmaları yüzünden mahkûm oldukları sefalet, göz önündedir, izah ve tafsile hiç muhtaç değildir.

Uzun senelerden beri bunların derdine bir çare bulunamaması elîmdir.

Bu halin devamı hiçbir veçhile caiz olmadığından haklarını ve binnetice aynı zamanda memleketin huzur ve asayişini daha ziyade takviye maksadiyle bu kanun teklifi tanzim edilmiş bulunmaktadır.

İçişleri Komisyonu raporu

**T. B. M. M.
İçişleri Komisyonu
Esas No. 2/498
Karar No. 65**

21 . IV . 1953

Yüksek Reisliğe

Bingöl Mebusu Feridun Fikri Düşünsel'in, Jandarma Efradı Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair olan kanun teklifi, teklif sahibiyle Hükümet mümessillerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü.

Teklifin 1861 sayılı Jandarma Erâat Kanunu hükümlerine göre hizmetlerini temdit edenlere verilecek ücretlerin artırılması ve bunların da harcırah, ölüm, doğum ve çocuk zâmla-

rından istifade etmelerini temine mâtuf olduğu anlaşılmış, filhakika jandarma sınıfı içinde memleket asayışı hususunda feragatla ve ağır şartlar içinde vazife gören bu sınıfın terfihlerinin, Devletin diğer memur ve ücretlilerine tanınmış olan haklardan faydalandırılmalarının zaruri olduğu kabul edilerek maddelere geçilmiştir.

7 nci maddenin müzakeresinde teklifte bugün mer'i 7 nci maddede yazılı 3er senelik dev-

relerin her üç senede bir yeniden temdit muamelesine lüzum kalmadan ve altı senenin sonunda alâkalı ayrılmak istemediği veya istihdamına mâni olmadığı takdirde otomatik olarak ve nihayet 19 ncü maddede yazılı yaş hadlerine kadar çalıştırılabilmelerinin ifade edilmek istendiği anlaşılaraq madde buna göre tadilen kabul olunmuştur.

12 nci maddenin müzakeresi sırasında erle onbaşı arasındaki maaş farkının 10 lira yerine 15 liraya çıkarılması kabul edilmiş ve maaş cetvellerinin yazılış şekli de anlaşılması daha kolay şekilde tanzim olunmuştur.

Emeklilik müddetinin doldurulabilmesi için kanunun 19 ncü maddesi, yaş haddi 48 yaşına kadar çıkarılmak suretiyle tadil edilerek ilâve olunmuş ve halen mevcut beş adet uzatmalı onbaşının sırf çavuşu yapılmasını teminen geçici 3 ncü madde teklifte olduğu gibi aynen kabul olunmuştur.

Teklifte 2 numaralı olan madde ile eklenen ek 1 ve 2 ncü maddeler aynen, geçici madde ise lüzumsuzluğuna binaen (şartlar aranmaksızın)

kaydı çıkarılarak, 3 ve 4 ncü maddeler de aynen kabul olunmuştur.

Havalesi gereğince Millî Savunma Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Riyasete sunulur. İçişleri Komisyonu

Reisi	Reisvekili	Sözetü
Edirne	Bursa	İzmir
<i>R. Nasuhioğlu</i>	<i>N. Yılmaz</i>	<i>P. Arat</i>
Kâtip		
Muğla	Afyon K.	Amasya
<i>Y. Başer</i>	<i>A. Veziroğlu</i>	<i>K. Eren</i>
Balıkesir		Bursa
<i>S. Baskan</i>		<i>A. Erozan</i>
		İmzada bulunamadı
Çoruh	Çorum	Erzurum
<i>Z. Ural</i>	<i>B. Koldaş</i>	<i>M. Zeren</i>
İstanbul	Kastamonu	Kütahya
<i>C. Türkgeldi</i>	<i>F. Keçecioglu</i>	<i>B. Besim</i>
	Niğde	Ordu
Bâzı noktalarına muhalifin		<i>F. Boztepe</i>
<i>F. Ecer</i>		
Samsun	Sivas	Van
<i>M. Özkefeli</i>	<i>E. Damalı</i>	<i>İ. Akın</i>

Millî Savunma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Millî Savunma Komisyonu

Esas No. 2/498

Karar No. 21

15 . V . 1953

Yüksek Reisliğe

Bingöl Mebusu Feridun Fikri Düşünsel'in, 1861 sayılı Jandarma Efradı Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair olup İçişleri Komisyonunun bu husustaki raporu ve değiştirişi ile birlikte komisyonumuza havale buyurulmuş olan kanun teklifi, teklif sahibi ve Hükümet mümessilleri hazır oldukları halde komisyonumuzda incelendi.

Hizmetlerini kendi arzuları ile temdit edecek olan jandarma erlerine verilecek ücretlerin artırılmasına ve bunların da yolluk, ve ölüm, doğum ve çocuk zamlarından istifade etmelerini temine mâtuf olan bu teklif memleket asayışı hususunda çok mühim âmme ve zabıta hizmetleri deruhde etmiş olan ve ağır şartlar içinde

vazife gören bu sınıfın terfiyelerini ve diğer âmme hizmeti görenler ve bilhassa Gümrük Muhafaza erleri ve polisler için tanınmış olan haklardan mütesaviyen istifade ettirilmelerini derpiş ettiği gibi, bu hizmete tâlip olacakların rağbetini de tezyide hizmet edeceği, ve bu kabîl uzatmalı erlerin seyyar ve sabit toplu birlikler halinde ve müesseselerde işlerini ve tıraş olmak ve istihmam etmek ve saire gibi beşeri ihtiyaçlarını kendileri temin etmek ve bilhassa çoluk ve çocuk sahibi olarak onları da geçindirmek gibi ihtiyarına mecbur oldukları masraf karşılığında ve bugünkü ahval ve şerait içerisinde halen almakta oldukları bir ilâ 20 lira ile geçinmelerinin de imkânsız bulunduğu nazara alınarak yapılan teklifin çok musip ve

hattâ zaruri bulunduğuna komisyonumuzca mütefikan kanaat edildikten sonra teklif olunan kanun maddelerinin müzakeresine geçildi.

Teklif sahibinin birinci maddesinde bahsölenen 1861 sayılı Kanunun 7 nci maddesine ait olarak İçişleri Komisyonunun hazırlamış olduğu metinde (Mükellef hizmetlilerden) bahsedilmiş ise de Asker Alma Kanununda mükellefiyet tâbiri muvazzaflık suretiyle değiştirilmiş ve artık askerlik mevzuatından bu kelime kaldırılmış olduğundan bu maddedeki mükellefiyet tâbiri muvazzaflık hizmeti suretiyle tashih edilmiş ve İçişleri Komisyonunun metni bu tadil ile aynen kabul olunmuştur.

Yine teklif sahibinin birinci maddesinde yazılı olan ve İçişleri Komisyonunda tadil edilmiş olan 1861 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin müzakeresi sırasında Maliye Vekâleti mümessili uzatmalı erlerin devlet tarafından ilbas ve iâşe olunduklarından ve ayrıca da tayın bedeli verildiğinden bahsile Bütçeye üç dört milyon liralık bir külfet tahmil edecek olan bir zamanın kabul edilemeyeceği ve zaten 1953 senesinde bütçede böyle bir tahsisat olmadığı dermeyer edilmiş ise de yukarda dahi bahsölandığı gibi bunların kendilerinin ihtiyarına mecbur kaldıkları masraf mukabilinde bugün ellerine geçen meblâğ ile geçinmek ve hattâ yaşamak ihtimali dahi olamayacağına kani olan komisyonumuz memleketin asayışı gibi mühim bir vazife mesuliyeti ile mükellef olan ve karnını doyurmaktan ve şerefini korumaktan âciz kalan bu sınıf mensuplarının her ne pahasına olursa olsun terfihini zaruri görmüş ve İçişleri Komisyonunun bunlar için kabul etmiş olduğu metni bunların namzetlerine ve seyyar ve sabit toplu birliklerde ve müesseselerde muvazzaflı bulunanlarına ve sabit jandarma kıtalarındaki muvazzaflı ve uzatmalı erlere göre tasnif etmek suretiyle askerî teknik bakımından yeniden tertip etmiştir.

Teklif sahibinin üçüncü maddesinde bahis mevzuu olan yaş haddi İçişleri Komisyonunca 48 yaş olarak tadilen kabul edildiği halde değiştirilerek tanzim olunan 1861 sayılı Jandarma

Efradı hakkındaki Kanunun 19 ncu maddesinde bu tadilde zühul edilmiş olduğundan mezkûr 19 ncu madde tadil veçhile tashih edilmiştir.

Mevcudu beş kişiden ibaret olan uzatmalı çavuşlar için teklif sahibinin birinci maddeye mâtufl olarak sevkettiği ve İçişleri Komisyonunun aynen kabul etmiş olduğu geçici üçüncü madde dahi yukardaki 12 nci maddeye mütenazır olarak komisyonumuzca yeniden tertip olunmuştur.

İçişleri Komisyonunca aynen kabul edilmiş olan teklif sahibinin ikinci maddesi 1861 sayılı Jandarma Eratı hakkındaki Kanuna iki ek madde ve bir geçici beşinci madde ilâvesi suretiyle komisyonumuzca tadil olunmuştur.

İçişleri Komisyonunun üçüncü maddesine 1861 sayılı Kanunun 19 ncu maddesinin tadili şekline nazaran ihtiyaç kalmamış olduğundan komisyonumuzca kanun teklifi metinden kaldırılmıştır.

İçişleri Komisyonunun 4 ncü ve beşinci maddeleri 3 ncü ve 4 ncü maddeler olmak suretiyle komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Millî Savunma Ko. Reisi

Sözcü

Bolu

Kastamonu

F. Belen

R. Taşkın

Kâtip

Muğla

Aydın

Denizli

N. Poyrazoğlu

A. B. Ökdem

E. Şahin

Erzurum

Erzurum

Eskişehir

F. Çobanoğlu

Mustafa Zeren

A. F. Cebesoy

İmzada bulunamadı.

Kars

Kastamonu

Kayseri

H. Tuğaç

G. Deniz

İ. Berkok

Kocaeli

Muğla

Niğde

S. Önkön

N. Össan

H. Nuri Yurdakul

İmzada bulunamadı.

Rize

Seyhan

Tokad

K. Balta

S. Tekelioğlu

F. Çubuk

Tokad

Trabzon

Van

H. Koçutürk

Naci Altuğ

İ. Akın

İmzada bulunamadı.

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 2/498

Karar No. 122

11. VII. 1958

Yüksek Reisliğe

Bingöl Mebusu Feridun Fikri Düşünsel'in, 1861 numaralı Kanunun 7, 12 ve 19 ncu maddeleri ile geçici 3 ncü maddesinin değiştirilmesi ve iki ek madde ile geçici madde eklenmesine dair olan teklifi, İçişleri ve Millî Savunma komisyonları mazbataları komisyonumuza havale edilmekle, teklif sahibi Feridun Fikri Düşünsel ve Maliye temsilcileri huzuriyle müzakere edildi.

Teklif, halen mer'î kanuna göre muvazzaf ve temditli erlere verilmekte olan maaş miktarını artırmak, yaş hadlerini değiştirmek, temditli er, onbaşı ve çavuşları da 4598 sayılı Kanunun 6, 7 ve 8 nci maddeleri hükümlerinden faydalandırmak ve nihayet memurlar gibi harcırah kararnameşi gereğince zat ve aile harcırahi alabilmelerini sağlamak gayesini istihdaf etmektedir.

Komisyonumuzda yapılan müzakerelerden sonra teklif sahibi günün şartlarını ve malî durumumuz muvacehesinde malî portesi 3 616 018 lira tutan teklifin, malî külfet tahmil eden maddeleri üzerinde ısrar etmediğini beyan et-

miş olduğundan maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Birinci madde, malî külfet tahmil eden kısımlar çıkarılmak, ikinci madde ile geçici maddeler tayyedilmek, 3 ve 4 ncü maddeler şeklen değiştirilmek suretiyle kabul edilen teklif öncelik ve ivedilikle görüşülmesi dileğiyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Bu Rapor
Bursa	Giresun	Sözcüsü
K. Yılmaz	M. Şener	Gümüşane
Antalya	İçel	K. Yörükoğlu
A. Sarıoğlu	C. Ramazanoğlu	İstanbul
İstanbul	İzmir	H. Hüsmen
M. Sarol	T. Gürerk	Kastamonu
Kırklareli	Kırşehir	H. Türe
Ş. Bakay	R. Özdeş	Konya
Ordu	Seyhan	R. Birand
R. Aksoy	S. Barı	Siiird
Trabzon		B. Erden
S. F. Kalaycıoğlu		Urfa
		N. Acanal

100
100
100
100
100
100

100
100
100
100
100
100

BİNGÖL MEBUSU FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL'İN, TEKLİFİ

Jandarma Uzatmaları hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 1861 sayılı Jandarma Erat Kanununun 7 ve 12 nci maddeleriyle geçici üçüncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 7. — Mükellef hizmetlerini ordu veya jandarmada bitirmiş olan onbaşı ve erler gerekli şartları haiz oldukları takdirde altı yıl mecburi hizmetli uzatmalı olarak jandarmaya kabul edilebilirler. Bunlar yaş haddine kadar hizmet ederler.

Madde 12. — Jandarma mükellef erlerine maktuan 5 ve onbaşılara 10 lira aylık verilir. Uzatmalı onbaşı ve erlere ayda maktuan aşağıdaki maaşlar verilir.

Derece	2, 5 - 6 Yıllık	9 - 6 Yıllık	12 - 9 Yıllık	12 - 15 Yıllık
Onbaşı	70	85	100	115
Er	60	75	90	105
	18 - 15 Yıllık	21 - 18 Yıllık	21 ve daha fazla yıllık	
Onbaşı	130	145	160	
Er	120	135	150	

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1861 sayılı Kanunun 7 nci, 12 nci ve 19 ncu maddeleri ile geçici 3 ncü maddesinin değiştirilmesine ve iki ek madde ile bir geçici madde eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 1861 sayılı Kanunun 7 nci, 12 nci ve 19 ncu maddeleriyle geçici 3 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 7. — Mükellef hizmetlerini ordu veya jandarmada bitirmiş olan onbaşı ve erler gerekli şartları haiz oldukları takdirde talepleri üzerine altı yıl mecburi hizmetli olarak jandarmaya kabul edilebilirler. Bunlar müddetin hitamında ayrılmak istemedikleri ve istihdamlarına mâni görülmediği takdirde yaş haddine kadar hizmet edebilirler.

Madde 12. — Jandarma mükellef erlerine maktuan 5 ve onbaşılara 10 lira aylık verilir. Uzatmalı onbaşı ve erlere ayda maktuan aşağıdaki maaşlar verilir :

Derece	Onbaşı	Er
2,5 - 6 Yıllık	75 Lira	60 Lira
6 - 9 »	90 »	75 »
9 - 12 »	105 »	90 »
12 - 15 »	120 »	105 »
15 - 18 »	135 »	120 »
18 - 21 »	150 »	135 »
21 ve daha fazla »	165 »	150 »

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1861 sayılı Kanunun 7 nci, 12 nci ve 19 ncu maddeleri ile geçici 3 ncü maddesinin değiştirilmesine ve iki ek madde ile bir geçici madde eklenmesine dair kanun

MADDE 1. — 1861 sayılı Kanunun 7 nci, 12 nci ve 19 ncu maddeleriyle geçici üçüncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 7. — Muvazzaflık hizmetlerini ordu veya jandarmada bitirmiş olan onbaşı ve erler gerekli şartları haiz oldukları takdirde talepleri üzerine altı yıl mecburi uzatmalı hizmetli olarak jandarmaya kabul edebilirler. Bunlar müddetin hitamında ayrılmak istemedikleri ve istihdamlarına mâni görülmediği takdirde yaş hadine kadar hizmet edebilirler.

Madde 12. — Jandarma namzetlerine 0,50, seyyar, seyyar ve sabit toplu birliklerle mües. seselerdeki muvazzaf jandarma erlerine (1), onbaşlarına (2) sabit jandarma kıtalarındaki muvazzaf erlere maktuan (5) ve onbaşılara (on) lira aylık verilir Uzatmalı onbaşı ve erlerle ayda maktuan verilecek maaşlar aşağıda gösterilmiştir :

	Yıl 2, 5 : 6 Lira	Yıl 7 : 9 Lira	Yıl 10 : 12 Lira	Yıl 13 : 15 Lira
Hizmet müddetleri				
Uzatmalı onbaşı	75	90	105	120
	Yıl 16 : 18 Lira	Yıl 19 : 21 Lira	Yıl 21 den fazla Lira	
	135	150	165	
	Yıl 2, 5 : 6 Lira	Yıl 7 : 9 Lira	Yıl 10 : 12 Lira	Yıl 13 : 15 Lira
Uzatmalı er	60	75	90	105
	Yıl 16 : 18 Lira	Yıl 19 : 21 Lira	Yıl 21 den fazla Lira	
	120	135	150	

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1861 sayılı Jandarma Efradı Kanununun 19 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 1861 sayılı Jandarma Efradı Kanununun 19 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Teklif

İçiş. K.

Geçici madde 3. — Sınıf erbaşlarının işe-
leri bu kanunun 14 nci maddesi hükmüne tâbi-
dir. Bunlara ayda maktuan aşağıdaki maaşlar
verilir :

Derece	2, 5 - 6 Yıllık	9 - 6 Yıllık	12 - 9 Yıllık	15 - 12 Yıllık
Sınıf çavuşu	80	95	115	130
	18 - 15 Yıllık	21 - 18 Yıllık	21 ve daha fazla yıllık	
	145	160	175	

MADDE 2. — 861 numaralı Jandarma Erat
Kanununa aşağıdaki iki madde ve geçici bir
madde eklenmiştir.

EK MADDE 1. — Jandarma uzatmalı er, on-
başı ve sınıf erbaşları 4598 sayılı Kanunun 6, 7
ve 8 nci maddelerinden faydalanırlar.

EK MADDE 2. — Jandarma uzatmalı er,
onbaşı ve sınıf erbaşlarının 15 lira asli maaş öl-
çüsüne göre gerek kendileri ve gerek aileleri için
yolluk almak hakkına maliktirler.

GEÇİCİ MADDE — Şartlar aranmaksızın
halen müstahdem bulunan uzatmalı er, onbaşı
ve sınıf çavuşları da bu kanundan faydalanırlar.

MADDE 3. — Jandarma uzatmalılarının hiz-
met müddetleri 52 yaşını ikmallerine kadar uza-
tılmıştır.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanun hükümlerini İcra
Vekilleri Heyeti yürütür.

Madde 19. — Erler için yaş haddi; otuz se-
kiz, onbaşı ve sınıf çavuşları, gedikli üstçavuş
muavinleri, ve başçavuşlar için kırk beş, baş-
gedikliler için elli yaştır.

Geçici madde 3. — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklif sahibinin 2 nci mad-
desi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Halen müstahdem bu-
lunan uzatmalı er, onbaşı ve sınıf çavuşları da
bu kanundan faydalanırlar.

MADDE 3. — Teklif sahibinin 3 nci madde-
si aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Teklif sahibinin 4 nci madde-
si aynen kabul edilmiştir.

M. S. K.

Madde 19. — Uzatmalı er, onbaşı ve sınıf çavuşlarının yaş haddi (48) dir.

Geçici madde 3. — Uzatmalı jandarma sınıf çavuşlarına ayda maktuan aşağıdaki maaşlar verilir :

	Yıl	Yıl	Yıl	Yıl
Hizmet müd- detleri	2,5 : 6	7 : 9	10 : 12	13 : 15
	Lira	Lira	Lira	Lira
	80	95	115	130
	Yıl	Yıl	Yıl	
	16 : 18	19 : 21	21 den fazla	
	Lira	Lira	Lira	
	145	160	175	

MADDE 2. — 1861 sayılı Jandarma Erat Kanununa aşağıdaki iki madde ve geçici bir madde eklenmiştir :

BİRİNCİ EK MADDE — Uzatmalı, er, onbaşı ve sınıf çavuşları 4598 sayılı Kanunun 6 ncı, 7 ve 8 ncı maddelerinden faydalanırlar.

İKİNCİ EK MADDE — Jandarma, er, onbaşı ve sınıf çavuşlarına on beş lira aslı maaş ölçüsüne göre gerek kendileri ve gerek aileleri için yolluk verilir.

GEÇİCİ MADDE 5. — Halen müstahdem bulunan uzatmalı er, onbaşı ve sınıf çavuşları da bu kanundan faydalanırlar.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

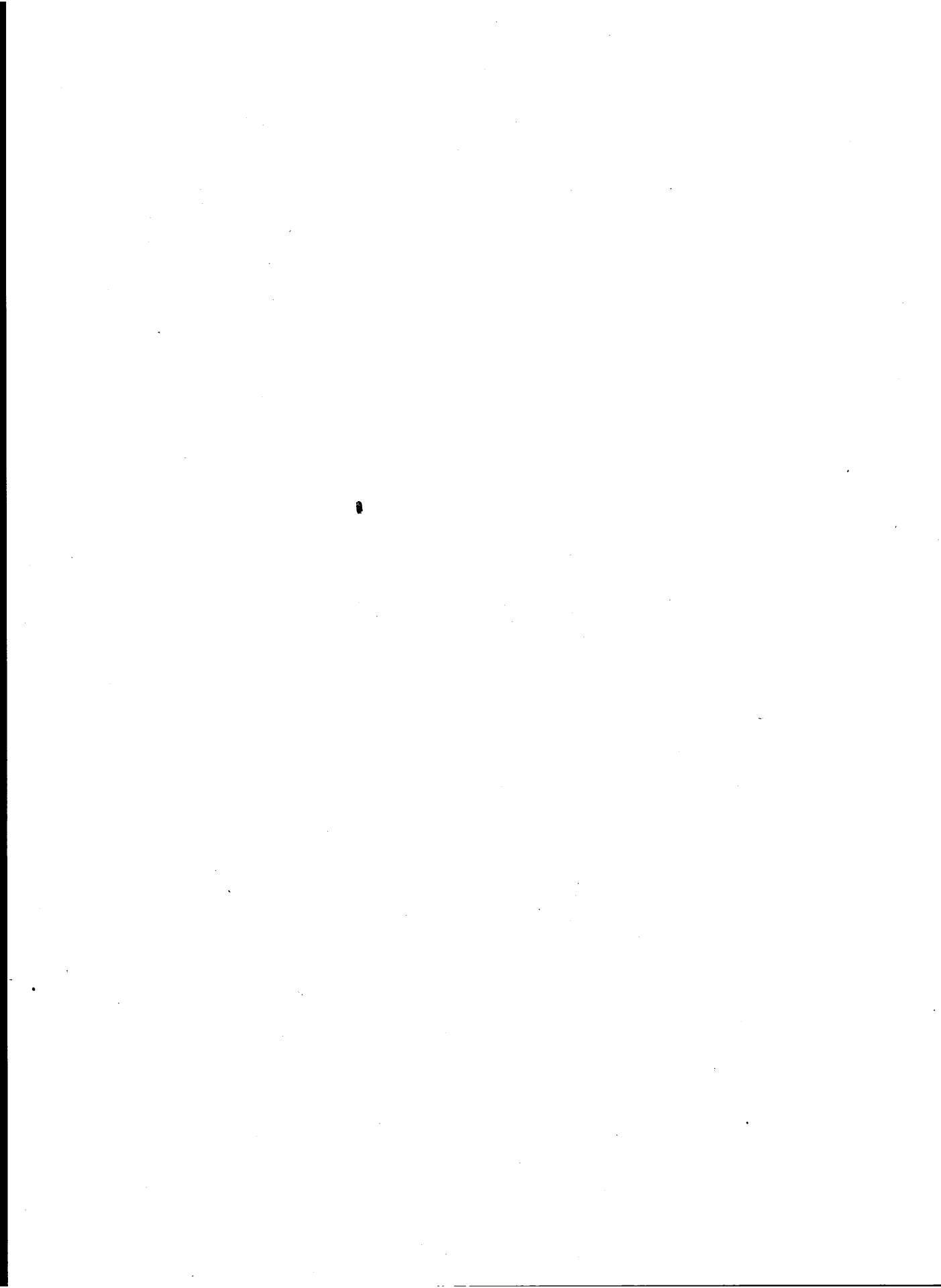
MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

B. K.

Madde 19. — Uzatmalı er, onbaşı ve sınıf çavuşlarının yaş haddi 48 dir.

MADDE 2. — Bu kanun 1 Temmuz 1953 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun lâiyhası ile Gaziantep Mebusu Süleyman Kuranel ve Niğde Mebusu Asım Doğanay'ın, Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Bayındırlık, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/460, 2/499)

Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun lâiyhası (1/460)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71-2453, 6/3154

7 . XI . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 13 . X . 1952 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan V.

Dr. E. H. Üstündağ

GEREKÇE

Büyük şehirlerdeki liman, istasyon, köprü gibi tesislerin nevkileriyle kara ve demiryolları güzergâhlarının iktisadi, teknik ve şehircilik icaplarına göre tâyini ve bunlar arasında lüzumlu ahenğin temini bir ihtisas işidir. Bilhassa İstanbul gibi büyük merkezlerin demiryolu, denizyolu, hava ve karayolu şebekelerinde koordinasyon yaratacak nâzım plânları tanzim etmeye muktedir elemanlarımızın sayısı yeter derecede olmadığı gibi halen yürürlükte olan mevzuatımız dahi bu hususta ecebi mütehassısların tecrübe ve bilgilerinden istifade etmemize imkân vermemektedir.

Büyük şehirlerin münakale sistemleriyle ilgili nâzım plânlara ait avan - projelerin hazırlanmasında tanınmış yerli ve yabancı mütehassısların tecrübe ve bilgilerinden de faydalanmayı imkân dâhiline sokmak gerekmektedir.

Diğer taraftan, inşası mutasavver köprülerin uzunluk ve sayılarının da büyük yekûunlara bağlı olduğu malûmdur.

Buna mukabil, yetmiş ve tecrübeli personel temini her zaman kabil olmadığı gibi mevcut elemanlar da bugünkü mevzuata göre tatmin edilememeleri sebebiyle teşkilâtımızdan ayrıldıklarından tam kadro ile çalışmak imkânı bulunmamaktadır.

Bu sebeple, ihale edilen köprülerin tafsilât ve tatbikat projelerinin tanzimi gecikmekte ve senelik programlarımızın tahakkuku geri kalmaktadır.

İnşa edilecek bir kısım büyük köprülerin hesabat ve projelerinin, mevcut elemanlarımızın yetişmediği ahvalde, nazarlık suretiyle yaptırılması vukarda yazılı mahzurları ortadan kaldıracaktır.

Bu maksatla büyük liman ve su işlerinde olduğu gibi büyük köprülerle tünellere ait etüd ve projelerle büyük şehirlerin münakale sistemlerine ait nâzım plân ve projelerin de pazarlıkla yaptırılmasını mümkün kılmak üzere 5127 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin tadili lüzumlu görülmüştür.

Gaziantep Mebusu Süleyman Kuranel ve Niğde Mebusu Asım Doğanay'ın, Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanununun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/449)

5. XII. 1953

Yüksek Başkanlığa

Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanununun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifimiz ilişik olarak sunulmuş olduğunu arz ederiz.

Gaziantep
S. Kuranel

Niğde
A. Doğanay

GEREKÇE

Yurdumuzda imar faaliyeti her gün biraz daha artmakta ve Bakanlıkların teknik eleman kadroları her gün biraz daha azaldığı halde iş hacmi artmakta ve tutarları milyonları bulmaktadır. Eleman azlığı, işin çokluğu birçok mühim binaların hususiyetlerine göre projelerini tanzim etmek imkânını engellediği için bizzeture tip projeler tatbik edilmekte veya acele hazırlanmış projeler mevkii muameleye konulmaktadır. Bu ise milyonluk binaları tam ve mütekâmil bir mimari karakterinden mahrum duruma sokmaktadır.

Bunları önlemek, her yapılacak binaya mahallî şartlara uygun ve mimari güzellikleri teknik vasıfları haiz karakter verebilmek ve aynı zamanda bugün Bayındırlık Bakanlığının içinde bulunduğu eleman kifayetsizliğini önlemek için önemli binaların ve âbidevi binalar gibi projelerinin keşif ve denetleme işlerinin serbest iş yapan firma ve uzmanlara yaptırılmasının lâzım geleceği artık su götürmez bir hakikat olmuş, bu maksatla 5127 sayılı Kanununun 7 nci maddesinin tadiline zaruret hâsıl olmuştur. Bu suretle diğer memleketlerde olduğu gibi bizde de müşavir mimarlık ve mühendislik sahaları genişlemiş ve gelişmiş olacak ve Bakanlık da sayısı binlere varan bu teknik uzmanlardan istifade etmiş olacaktır.

Bayındırlık Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

Esas No. 1/460, 2/449

Karar No. 9

7. II. 1953

Yüksek Reisliğe

10. XI. 1952 tarihinde komisyonumuza havale edilen, Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı ile, 8. XII. 1952 tarihinde havale edilen Gaziantep Mebusu Süleyman Kuranel ve Niğde Mebusu Asım Doğanay'ın, Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifi, Hükümet temsilcilerinin de huzuriyle görüşüldü.

Netice :

5127 sayılı Kanunun 1 ve 2 nci maddelerinin tadilini tazammun eden tasarı ve teklif birleştirilerek müzakeresine başlanmıştır.

Bugün içinde bulunduğumuz imar hareketleri, yol, yapı, su ve elektrik tesisleri ile memleketin kalkınmasıyla ilgili işleri Hükümet olarak ön plâna aldığımız ve bunlara bütçemizin taktinin fevkinda tahsisat ayırdığımız göre yapılacak bina ve tesislerin de en iyi bir şekilde olmasını, bünyemize, karakterimize, yerli malzemelerimizin nevine ve iklim şartlarına uygun olabilmesi artık bir zaruret halini almıştır.

Düne kadar 5127 sayılı Kanunla büyük su ve büyük limanların etüd ve projeleriyle murakabeleri taanmış yerli ve yabancı uzman ve firmalara yaptırılırken, aynı derecede önemli bina, köprü, tünel gibi tesislerin de aynı şartlarla haricteki müesseselere yaptırılması mecburiyeti hâsıl olmuştur.

Vekilliklerin inşaat işlerini tedvir eden elemanların düne kadar bir yılda yaptıkları işler, bugün birkaç misline çıkmış ve tahsisatı da milyonları bulmuştur.

Maddi imkân sağlıyan, fakat teknik elemanları bulunmayan bu daireler bilmeceburi, iklim ve cihet şartları ve mahallî malzeme karakteri düşünülmeden uzun, uzadıya etüd yapmadan tip

proje tatbik etmekte bu bina ve tesislerin kontrollerini de yapamadıklarından milyonlarca lira-lık iş murakabesiz devam etmektedir.

Tasarı ve Teklifte, ileri milletlerde cari olan müşavir mimarlık ve mühendislik usulleri kabul edilmiş oluyor ki, bu kanuniyet kesbettiği takdirde maddi imkânları mevcut olduğu halde teknik elemanı yeter sayıda olmayan birçok daire ve müesseseler, haricte serbest olarak çalışan teknik elemanlardan istifade imkânlarını sağlamış olacaktır.

Bu suretle de yapılacak yapı ve her nevi tesisler bir esas dâhilinde ve bir murakabe sistemi içerisinde inşa edilmiş olacaktır.

Diğer taraftan inşası mutasavver köprü, yol, ve sair tesislerin proje ve hesaplarını daha önceden yaptırmak imkânları da sağlanmış olacaktır.

Bu düşünce ve memleketin yüksek menfaati göz önüne alınarak tasarı ve teklifin ihtiva ettiği hükümler, komisyonumuza da yerinde görülmüş aynı mânaya tazammun ettiklerinden birleştirilerek bâzı tadillerle bir madde haline getirilmesi kararına ittifakla varılmıştır.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe arz olunur.

Bayındırlık Komisyonu

Reisi	Sözcü	Kâtip
Gaziantep	Konya	Denizli
S. Kuranel	H. Ölçmen	B. Akşit
Antalya	Çanakkale	Giresun
A. Tokuş	S. Endik	H. Bozbağ
Giresun	Kastamonu	Kayseri
A. Tüfekcioğlu	H. Tosunoğlu	E. Develioğlu
Niğde		Sinob
A. Doğanay	Söz hakkım mahfuzdur.	
		M. Tümerkan
Tunceli		Urfa
H. Aydın		H. Oral

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/460 ve 2/449

Karar No. 40

24 . II . 1953

Yüksek Reisliğe

Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun lâyihası ile Gaziantep Mebusu Süleyman Kuranel ve Niğde Mebusu Asım Doğanay'ın, Artırma Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki teklifleri birleştirilerek Maliye ve Bayındırlık vekâletleri mümessillerinin de huzuriyle komisyonumuzca görüşülüp incelendi.

Gereğede belirtilen hususlara ve Hükümet temsilcilerinin izahlarına göre bu lâyiha ile, büyük ve önemli tesislerle bedii ve teknik bakımdan güzel sanatlara mütaallik bayındırlık işlerinin pazarlık suretiyle tanınmış şayanı itimat firmalara ihale etmek gayesinin istihdaf olunduğu anlaşılmıştır. Devletin büyük bayındırlık işlerine giriştiği ve bunu başarmakta Bayındırlık Vekâleti eleman kadrosunun kifayetsiz kaldığı, açık veya kapalı zarf usuliyile ihale şeklini muhtelif sebeplerle mahzurlu bulan büyük yerli ve yabancı firmaların ihalelere iştirak etmedikleri ve bu yüzden lâyihada zikredilen işlerin yapılamadığı yahut da ehliyetsiz firmalara ihaleye mecbur kaldığı ve sarfolunan büyük meblâğlara mukabil matlubun gereği gibi hâsıl olamadığı vakıdır.

Ciddiyetiyle tanınmış firmalara devlet inşaatının yaptırılmasını sağlayacak ve bayındırlık

programının serian ve en iyi şekilde tahakkukuna büyük hizmeti dokunacak olan bu lâyiha ve teklif, komisyonumuzca esasından ittifakla kabul edildi ve maddelerin müzakeresine geçildi.

Başlık, kanun tekniğine daha uygun bir şekle sokularak kabul edildi.

Birinci madde Bayındırlık Komisyonunun değiştirilmesi esas alınmak ve buna başlıkla mütenazır bir şekil verilmek suretiyle kabul edildi. Ancak, lâyiha ile teklifte derpiş olunan hususları tevhit eden Bayındırlık Komisyonunun 1 nci maddenin ikinci fıkrası olarak kabul ettiği ana metin ek madde halinde ve sonuna (vekil yetkilidir) yerine (alâkalı vekil yetkilidir.) ibaresi konulmak suretiyle kabul edildi.

İkinci ve üçüncü maddeler Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzun tâbirleri kullanılmak suretiyle aynen kabul olundu.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyrulmak üzere Yüksek Reisliğe arz olunur.

Maliye Ko. Reisi	Sözcü	Kâtip
Rize	Siird	Zonguldak
I. Akçal	M. Daim Süalp	F. Açıksöz
Amasya	Erzurum	Koeaeli
H. Koray	S. Erduman	E. Alican
Koeaeli	Seyhan	Yozgad
L. Tokoğlu	Z. Akçalı	F. Nizamoğlu

İmzada bulunamadı

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/460, 2/449

Karar No. 120

11 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun ikinci maddesinin değiştirilmesi hakkında Başvekâletin 7 . XI . 1952 tarih ve 71/2453, 6/3154 sayılı tezkeresiyle sunulan kanun lâyihası ve gerekçesi, Gaziantep

Mebusu Süleyman Kuranel ve Niğde Mebusu Asım Doğanay taraflarından aynı maksatla vâkı teklifi kanuni ve mucip sebepler lâyihası, Bayındırlık ve Maliye komisyonları raporları ile birlikte komisyonumuza havale olunmak

la Maliye Vekâleti temsilcisi hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

Hükümet lâyihası, gerekçesinde; büyük şehirlerdeki, liman, istasyon, köprü gibi tesislerin mevkileriyle kara ve demiryolları güzergâhlarının iktisadi ve teknik ve şehircilik icaplarına göre tâyini ve bunlar arasında lüzumlu ahengin temini bir ihtisas işi olduğuna ve bilhassa İstanbul gibi büyük şehirlerin demiryolu, denizyolu, hava ve karayolu şebekelerinde koordinasyon yaratacak nâzım plânlar tanzim etmeye muktedir elemanlarımızın sayısı yeter derecede olmadığı gibi halen yürürlükte olan mevzuatımız dahi bu hususta eenebi mütehasısların tecrübe ve bilgilerinden istifade etmeye imkân vermemektedir.

Büyük şehirlerin münakale sistemleriyle ilgili nâzım plânlara ait avan - projelerin hazırlanmasında tanınmış yerli ve yabancı mütehasısların tecrübe ve bilgilerinden faydalanmayı imkân dâhiline sokmak gerekmektedir.

Diğer taraftan inşası mutasavver köprülerin uzunluk ve sayıları da büyük yekûnlara baliğ olmaktadır.

Buna mukabil yetişmiş ve tecrübeli personel temini her zaman kabil olmadığı gibi mevcut elemanlar da bugünkü mevzuata göre tatmin edilememeleri sebebiyle teşkilâtta ayrıldıklarından tam kadro ile çalışmak imkânı bulunmamaktadır.

Bu sebeple ihale edilen köprülerin tafsilât ve tatbikat projelerinin tanzimi gecikmekte ve senelik programların tahakkuku geri kalmaktadır. İnşa edilecek bir kısım büyük köprülerin hesabat ve projelerinin mevcut elemanların yetişmediği ahvalde, pazarlık suretiyle yaptırılması yukarıda yazılı mahzurları ortadan kaldıracaktır.

Bu maksatla büyük liman ve su işlerinde olduğu gibi büyük köprülerle tünellere ait etüd ve projelerle büyük şehirlerin münakale sistemlerine ait nâzım plân ve projelerin de pazarlıkla yaptırılması lüzumu belirtilmektedir.

Mebusların teklifi kanunileri gerekçesi ise Hükümet gerekçesiyle tetabuk etmekte ve iş hacminin artması ve buna mukabil eleman azlığı karşısında bu işe yetişilemediği veya aleele gelişigüzel plân ve projelerle işe başlamak zarureti hâsıl olduğu ve mahallin hususi-

yetine ve mimari güzelliklere uyulmıyarak, milyonluk binalar tam ve mütekâmil bir mimari karakterden mahrum bırakılmaktadır. Bunları önlemek ve yapılacak binaya mahallî şartlara uygun, teknik vasıfları hâz karakter verebilmek ve aynı zamanda Bayındırlık Vekâletinin içinde bulunduğu eleman kifayetsizliğini önlemek için önemli binaların ve âbide ve emsali binalar projelerinin keşif ve kontrol işlerinin serbest iş yapan firma ve mütehasıslara yaptırılmasının lâzım geleceği artık söz götürmez bir zaruret halini aldığı ve bu sayede vekâletim eleman darlığı da giderilmiş olacağı beyan ve ifade kılınmaktadır.

Komisyonumuz, Devlet inşaatının bugünkü eleman azlığı, iş hacminin genişlemesi ve bunlara inzımanen ihale şeklinin tahmil ettiği mecburiyet ve zaruretlere karşısında ehliyetsiz ellerde ve aceleye gelmemesi ve kontrolsüz de kalmaması bakımından birleştirilmiş olan lâyiha ve teklifi kabule şayan görmüştür.

Maliye Komisyonunun tesbit ettiği metin müzakereye esas alınarak birinci madde 5127 sayılı Kanunun kaldırılması hakkındaki hüküm çıkarılmak suretiyle aynen kabul edilmiş 5127 sayılı Kanunun meriyetten kaldırılmasına dair olan hüküm 2 nci madde olarak Komisyonumuzca yeniden hazırlanmış 2 nci maddesi 3 ncü madde olarak ve 3 ncü maddesi de 4 ncü madde olarak şeklen değiştirilmek suretiyle kabul olunmuştur.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temenniyle Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Bu rapor Sözcüsü
Bursa	Giresun	Trabzon
K. Yılmaz	M. Şener	S. F. Kalaycıoğlu
Antalya		Gümüşane
A. Sarıoğlu		K. Yörükoğlu
İçel		İstanbul
C. Ramazanoğlu		H. Hüsmen
İstanbul	İzmir	Kastamonu
M. Sarol	T. Gürerik	H. Türe
Kırklareli	Kırşehir	Konya
Ş. Bakay	R. Özdeş	R. Birand
Ordu	Seyhan	Siird
R. Aksoy	S. Barı	B. Erden
	Urfa	
	N. Acanal	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Büyük liman, büyük su işleri ve büyük köprülerle tünellerin, Devlet yollarıyla irtibatı bakımından, büyük şehirlerin münakale sistemlerine ait nâzım plânların ve 1 nci maddede yazılı yapılara ait tesisatın etüd ve projelerini ve bunların denetlenmesini tanınmış yerli ve yabancı uzman firmalardan birine pazarlıkla yaptırmaya Bayındırlık Bakanı yetkilidir.»

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan V. ve Sağ. ve

Sos. Y. B.

Dr. E. H. Üstündağ

GAZİNANTEB MEBUSU SÜLEYMAN KURANEL VE NİĞDE MEBUSU ASIM DOĞANAY'IN TEKLİFİ

Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanununun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Mimari bakımdan önemli görülen yapılarla bedii ve teknik hususiyetleri haiz güzel sanatlara mütaallik işlerin şehir harita ve imar plânlarının etüd ve projelerini müsabaka ile veya bunları fennî liyakat ve iktidarları ilgili Bakanlıklarca kabul edilmiş yerli veya yabancı uzman ve firmalar arasında pazarlıkla yaptırmaya Bakan yetkilidir.»

BAYINDIRLIK KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanununun 1 nci ve 2 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek 5127 sayılı Kanunun 1 nci ve 2 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Büyük ve önemli liman, su, kanalizasyon, elektrik, Devlet Demir ve Karayolları tesislerinin, şehirlerin münakale sistemlerine ait nâzım plânların, mimari bakımdan çok önemli görülen yapılarla, bedii ve teknik hususiyetleri haiz güzel sanatlara mütaallik işlerin ve aynı ehemmiyette şehir harita ve imar plânlarının etüd ve projeleri müsabaka ile veya bunların fennî liyakatleri ve iktidarları ilgili vekâletçe kabul edilmiş; yerli veya yabancı uzman ve firmalar arasında pazarlıkla yaptırmaya ve lüzumu halinde yukarıda yazılı işlerin kontrolünü aynı şekilde bu firma veya uzmanlara pazarlıkla vermeye vekil yetkilidir.»

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

**MALİYE KOMİSYONUNUN
DEĞİŞTİRİŞİ**

5127 sayılı Kanunun kaldırılmasına ve Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 5127 sayılı Kanun kaldırılmış ve Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir :

Ek madde — Büyük ve önemli liman, su, kanalizasyon, elektrik, Devlet Demir ve Karayollarının tesislerinin, şehirlerin münakale sistemlerine ait nâzım plânların, mimari bakımdan çok önemli görülen yapılarla, bedii ve teknik hususiyetleri haiz güzel sanatlara mütaallik işlerin ve aynı ehemmiyette şehir harita ve imar plânlarının etüd ve projeleri müsabaka ile veya bunların fennî liyakatleri ve iktidarları ilgili vekâletçe kabul edilmiş; yerli veya yabancı uzman ve firmalar arasında pazarlıkla yaptırmaya ve lüzumu halinde yukarıda yazılı işlerin kontrolünü aynı şekilde bu firma veya uzmanlara pazarlıkla vermeye alâkalı vekil yetkilidir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya Vekiller Heyeti memurdur.

**BÜTÇE KOMİSYONUNUN
DEĞİŞTİRİŞİ**

5127 sayılı Kanunun kaldırılmasına ve Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir :

Ek madde — Büyük ve önemli liman, su, kanalizasyon, elektrik, Devlet demir ve karayolları tesislerinin, şehirlerin münakale sistemlerine ait nâzım plânların, mimari bakımdan çok önemli görülen yapılarla bedii ve teknik hususiyetleri haiz Güzel Sanatlara mütaallik işlerin ve aynı ehemmiyette şehir harita ve imar plânlarının etüd ve projeleri müsabaka ile veya bunların fennî liyakatleri ve iktidarları ilgili Vekâletçe kabul edilmiş; yerli veya yabancı uzman ve firmalar arasında pazarlıkla yaptırmaya ve lüzumu halinde yukarıda yazılı işlerine kontrolünü aynı şekilde bu firma veya uzmanlara pazarlıkla vermeye alâkalı Vekil yetkilidir.

MADDE 2. — 5127 sayılı ve 3 . IX . 1947 tarihli Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek kanun kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Hü.

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı ve

Dışişleri B. V.
S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı
M. Alakant

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

Millî Savunma Bakanı
H. Köymen

İçişleri Bakanı
E. Menderes

Dışişleri Bakanı

Maliye Bakanı
H. Polatkan

Millî Eğitim Bakanı
T. İleri

Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinoğlu

Eko. ve Ticaret Bakanı
E. Güreli

Sa. ve So. Y. Bakanı

G. ve Tekel Bakanı

Tarım Bakanı
N. Ökmen

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

Çalışma Bakanı
N. Özsan

İşletmeler Bakanı ve
Güm. ve T. B. V.

S. Yırcalı